

právní

sociálně

mosty®

rádce

Sociálně právní rádce

Autoři:

Mgr. Dana Hacaperková
Mgr. Jana Chárová
JUDr. Daniela Světlíková
JUDr. Jaroslava Štamberková
JUDr. Hana Frištenská
Pavčina Radlová

Grafická úprava a sazba:

Zuzana Vosátková

Tisk:

Tiskárna Lukáš Sobotka
Řečany nad Labem

ISBN 978-80-254-0045-6

Vydala společnost R-Mosty, o. s.

www.r-mosty.cz

© R-Mosty, o. s. 2007

TATO PŘÍRUČKA JE FINANCOVÁNA
V RÁMCI PROJEKTU TRANSITION FACILITY 2004

Když se občanské sdružení R-Mosty rozhodlo vydat knížku, kterou držíte v ruce, mělo především v úmyslu vybavit vás srozumitelnou příručkou sociálně právního minima, která vám bude umět odpovědět na důležité a často pokládané otázky. Jak se nám to povedlo, posuďte sami.

Ale R-Mosty měly ještě jiný, na první pohled méně viditelný cíl, než jen shrnout základní právní znalosti ve vybraných oblastech. Pomoci Vám se účinně bránit proti diskriminaci. Dovolte mi vám tento záměr vysvětlit poněkud podrobněji. Začneme několika otázkami a odpověďmi.

Otázka první: Co je to vlastně diskriminace? Je to znevýhodňování určitých skupin lidí, které se od ostatních liší objektivními a jaksí danými, většinou nezměnitelnými znaky jako barva pleti, etnický nebo sociální původ, náboženství, pohlaví nebo zdravotní postižení.

Otázka druhá: V jakých oblastech a kým mohou být tito lidé diskriminováni? Je mnoho takových oblastí, některé z nich identifikuje naše knížka. Je to oblast zaměstnávání, bydlení, vzdělávání, společenského života, jednání na úřadech, u soudů – jen namátkou ty nejčastější. A kdo jsou ti, kteří diskriminují? Nikoliv stát, nikoliv instituce, nikoliv zákony. Někteří úředníci. Někteří učitelé. Někteří soudci. Někteří majitelé domů a bytů. Někteří majitelé restaurací a hotelů. Prostě někteří lidé.

Otázka třetí: Jsou Romové diskriminováni? Nepochybně. Osobně se domnívám, že u nás nežije skupina lidí, která by byla diskriminována častěji. Ale moje poznatky o diskriminaci Romů jsou jaksí teoretické a vnější. Nejsem Romka a nemám osobní zkušenosti s tímto jistě bolestivým jevem. Co si tedy myslí Romové sami? Občanské sdružení Slovo 21 vydalo před několika týdny knížku s výpověďmi samotných Romů o diskriminaci a co cítí, stanou-li se jejím terčem. Dovolte mi citovat některé z nich: „..... taky nás nepustili do vinárny v Brně. Mé pocity? Jsem celoživotně v úzkosti...“ nebo „Při hledání práce. Když telefonuju, tak mě berou, ale když se jim ukážu, tak je místo hned obsazeno...“ nebo „..... šla jsem tam kvůli zaměstnání a vedoucí se mě zeptala, zda jsem Romka. Když jsem řekla, že ano, dala mi najevo, že mě do práce nevezme. Cítila jsem se méněcenná a dlouho se mi zaměstnání hledat nechťelo....“ a nakonec smutné „...už to nepocituji, naučila jsem se s tím nějakým způsobem žít.“

Otázka čtvrtá a poslední: Lze se diskriminaci bránit? Lze a je to dokonce nutné, protože to neděláte jen pro sebe ale i pro ostatní, kterým se diskriminace stává. Účinná obrana je možná a v naší publikaci jsou i některé návody. Ale nejlepší obranou proti všem možným nebezpečím, tedy i proti diskriminaci, je prevence. Prevencí v případě diskriminace, kterou se můžete naučit, je správně chápat svoji momentální situaci, znát svá práva i povinnosti a umět si říci o to, na co máte nárok, poučeným způsobem. A hlavně a především - nedělat zbytečné a nenapravitelné chyby. Toto si klade za cíl naše publikace především

Zpracování jednotlivých témat jsme zadali odborníkům, kteří se po dlouhá léta věnují poradenství lidem, diskriminací ohroženým. Chtěli jsme, aby využili své zkušenosti a popsalí témata tak, jak se na ně ptáte a co potřebujete vědět nejvíce. Knižka samozřejmě obsahuje jen to základní, s čím je potřeba se seznámit. Proto mi dovolte poslední věty mého úvodu: věnujte se svým záležitostem včas a především radte se s těmi, kteří jsou tu od toho - se sociálními pracovníky, romskými poradci, v občanských poradnách i v nevládních organizacích. Radte se a rady, které dostanete, použijte. Vyvarujte se tak chyb, které jsou často nevratné a které mohou být proti vám použity.

1
dluhy a exekuce

9
dávký sociální péče pro osoby se zdravotním postižením

15
byty, nájemní bydlení

21
občanství

27
diskriminace

35
dávký důchodového pojištění

41
dávký nemocenského pojištění

45
dávký státní sociální podpory

55
pracovněprávní vztahy na pracovišti

- úvěry, půjčky a hypotéky
- poplatky a úroky
- registry dlužníků
- exekuce
- práva dlužníka
versus práva exekutora

dluhy a exekuce

autor: Pavlína Radlová

DLUHÝ A EXEKUCE

V České republice nastal v posledních letech mohutný nárůst bankovních i nebankovních úvěrů poskytovaných domácnostem. Zadlužení českých domácností u bank a splátkových firem se letos přehouplou přes 600 miliard korun, vyplývá z údajů České národní banky. Zadlužování se netýká pouze sociálně slabých občanů ČR. Masivní reklamní akce ve sdělovacích prostředcích (úvěr na počkání nebo do několika hodin) přímo vybízejí občany, aby využili různých způsobů k získání těchto peněz.

Strmý nárůst zadluženosti je pochopitelně doprovázen i nárůstem případů, kdy se dlužník ocitne ve finančních potížích a není schopen své závazky nadále splácet.

Zákon o spotřebitelském úvěru

Zákon o spotřebitelském úvěru (č. 321/2001 Sb.) se vztahuje na spotřebitelské úvěry poskytnuté po 1. 1. 2002. Zákodárce vycházel z toho, že v oblasti spotřebitelského úvěru je zákazník zpravidla slabší smluvní stranou (bez zvláštních zkušeností a znalostí obchodních postupů) než poskytovatel úvěru, a tudíž je potřeba posílit jeho ochranu.

Co je to spotřebitelský úvěr?

□ je to půjčka občanům, na financování nepodnikatelských potřeb (např. k nákupu spotřebního zboží - lednice, mobilní telefon, video, televize atd. nebo různých služeb - dovolená, školné...).

Co je to hypotéční úvěr?

□ je to půjčka občanům i podnikatelům na nákup nemovitosti (např. bytu, chaty), případně i k jejich rekonstrukci či přestavbě (lze využít i úvěr ze stavebního spoření).

Co je to kontokorent?

□ je to krátkodobá půjčka (většinou se musí splatit do 1 roku), kterou si lze pořídit k běžnému účtu, zároveň se jedná o úvěr revolvingový (je možné čerpat peníze opakovaně).

Členění spotřebitelských úvěrů:

1) podle účelu:

■ **účelové** – zákazník dopředu ví, za co peníze utratí (např. nákup auta, plazmová televize)

Výhoda - nižší úroková sazba než u neúčelového úvěru

Nevýhoda – musí se sdělit účel úvěru a úvěr k tomu také využít

■ **neúčelové** – zákazník nemusí věřiteli sdělovat, na co peníze použije

Výhoda – nemusí se sdělovat účel úvěru

Nevýhoda – vyšší úroková sazba než u účelového úvěru

2) podle zajištění:

■ **zajištěné úvěry** – úvěr může být zajištěn např. zástavním právem k nemovitosti (ručíte vlastním bytem, domem či chatou), nebo movité věci (ručíte autem) či ručením třetí osoby (v případě prodlení dlužníka splatí ručitel úvěr za něj)

■ **nezajištěné úvěry** – poskytují se většinou jen spolehlivým klientům nebo při půjčce jen do několika málo tisíc korun

3) podle výplaty úvěru:

■ **v hotovosti** – peníze klient dostane vyplaceny v hotovosti na přepážce

■ **bezhotovostním převodem** – peníze budou klientovi zaslány na jeho bankovní účet, anebo budou zaslány na účet prodejny, kde zboží koupil

■ **úvěrovou kreditní kartou** – karta je klientovi zaslána poštou, posléze i bezpečnostní PIN kód. Peníze je potom možné čerpat z příslušného bankomatu či přímo kartou platit v prodejně

4) podle doby splatnosti:

■ **krátkodobé úvěry**

– splatnost do 1 roku

■ **střednědobé úvěry**

– splatnost do 5 let

■ **dlouhodobé úvěry**

– splatnost delší než 5 let

Žádost o úvěr - co je potřeba doložit bance?

- 2 doklady totožnosti (občanský průkaz, rodný list, cestovní pas,...)
- klientovi musí být 18 až (zpravidla) 65 let
- občan ČR, EU nebo EHP (Norsko, Lichtenštejnsko, Island)
- potvrzení od zaměstnavatele o průměrném příjmu za poslední 3 měsíce, nebo 3 poslední výplatní pásky – **zaměstnanec**
- daňové přiznání z příjmu fyzických osob potvrzené finančním úřadem včetně případného komentáře a doklad prokazující zaplacení daně za příslušné období (většinou za poslední celý rok) - **podnikatel**
- dostává-li klient svůj příjem na účet u banky, u které žádá o úvěr, nemusí většinou již nic dalšího předkládat, jinak předkládá 3 poslední výpisy z banky
- většina bank požaduje číslo pevné telefonní linky (do práce nebo domů)

Další potřebné doklady podle účelu úvěru:

Účel úvěru – koupě nemovitosti

- Kupní smlouva nebo Návrh kupní smlouvy nebo Smlouva o smlouvě budoucí kupní (kupní smlouva musí obsahovat ověřené podpisy)
- Smlouva o převodu členských práv a povinností spojených s užíváním družstevního bytu
- Stanovy družstva, Souhlas družstva s převodem členských práv a povinností

Pokud budete žádat o úvěr v bance, je lepší nezatajovat jí žádné informace o sobě, nemuselo by se vám to vyplatit! Bankovní, ale i většina nebankovních sektorů totiž sdílejí mezi sebou údaje o svých klientech v tzv. registrech (těch existuje hned několik). I když byste jinak úvěr dostali, zatajování může vést k zamítnutí úvěru.

Co musí smlouva obsahovat?

- Smlouva musí být uzavřena písemně, jedno vyhotovení smlouvy musí obdržet zákazník (spotřebitel).

- Smlouva musí obsahovat údaj o vyšší roční procentní sazbě nákladů (dále jen RPSN), a to s přesností na nejméně jedno desetinné místo

- Smlouva musí obsahovat podmínky, za jakých může být výše RPSN změněna

- Smlouva musí obsahovat stanovení maximální výše úvěru a způsob placení (např. poštovní poukázkou, bankovním převodem, srážkami ze mzdy)

- Smlouva musí obsahovat stanovení výše jednotlivých splátek, jejich počtu a jejich časového rozvržení (kolik, kdy a dokdy bude úvěr platit)

- Smlouva musí obsahovat závazek věřitele, že bude zákazník informovat o všech změnách RPSN

- Smlouva musí obsahovat ustanovení o podmínkách a možnosti splatit úvěr před stanovenou lhůtou

- Smlouva musí obsahovat podmínky, za kterých lze předčasně ukončit smluvní vztah

Co je potřeba si uvědomit než podepíše smlouvu?

- Jaká je celková výše půjčky, včetně úroků (spočítáme si dohromady úvěr + úroky)?

- Potřebuji skutečně tuto půjčku (nelze situaci vyřešit jinak)?

- Kolik zaplatím navíc (vyplatí se to)?

- Jak vysoké budou mé měsíční splátky (zvládnu splátky platit pravidelně)?

- Jak dlouho budu půjčku splácet (mám jisté příjmy)?

- Jak vysoká je roční procentní sazba nákladů (není úvěr moc drahý)?

- Je výše měsíčních (týdenních) splátek pevná nebo pohyblivá, mohou být splátky zvýšeny a za jakých podmínek (budu na to stále mít)?

- Kolik budu muset zaplatit, pokud bych chtěl úvěr splatit předčasně?

- Jaké sankce mi hrozí v případě, že nebudu schopen dostát svým závazkům (co mi hrozí nebudu-li již schopen platit splátky)?

- Na který den v měsíci připadá splátka úvěru (budu již mít v ruce výplatu či jiný příjem, budu moci platit splátky včas)?

■ Při úvěru s ručením – není zástava příliš riziková (nepřijdu zbytečně o byt nebo neponese ručitel příliš vysoké riziko)

■ Je součástí smlouvy i pojištění pro případ platební neschopnosti a na jaký okruh událostí se pojistka vztahuje (např. jak dlouho musí trvat pracovní neschopnost, než vznikne nárok na pojistný)?

■ Jak je to s právem odstoupit od smlouvy poté, co ji podepíše (mohu dát ještě smlouvu někomu přezkoumat)?

■ Zda-li poplatek za posouzení a zpracování úvěru se platí i v případě neúspěchu při žádosti o úvěr

■ Je nutné si k úvěru současně založit i běžný účet (nemáte v jiné bance již svůj účet, nebudete platit za dva účty)?

Je vhodné předem si vyžádat formulář návrhu příslušné smlouvy, včetně všech dodatků ke smlouvě (zejména všeobecné smluvní podmínky) a odnést si je domů nebo někam, kde lze dokumenty v klidu prostudovat nebo se poradit s odborníkem či v občanské poradně.

Pokud vám poskytovatel neumožní vzít si smlouvu domů, k prostudování – pokud možno ihned přerušete jednání a raději hledejte jiného poskytovatele. Je to totiž znamením toho, že smlouva obsahuje něco, čeho jste si neměli všimnout!

Pozor vždy pečlivě čtěte i dodatky na konci stránky psané velmi malými písmenky!

Poplatky – za co všechno klient platí?

■ **jednorázové poplatky** – poplatek za posouzení a zpracování úvěru, většinou se pohybuje okolo 1% z půjčované částky u bank a okolo 3% u nebankovního sektoru (tento poplatek se většinou vybírá až po schválení úvěru

– **ověřte si to ihned při žádosti o úvěr!**

■ **opakující se poplatky** – poplatek za vedení a správu úvěru, popř. poplatek za vedení běžného účtu

Pozor nevybírejte si úvěr podle reklamy, ale vždy si zjistěte dopředu veškeré podmínky odpovídající vaší situaci. Nebojte se zeptat! V reklamách (v médiích

či na letácích) je velice často uváděna splátka či úrok „od“ (např. je uveden úrok od 8,5%, ale ve skutečnosti úrok vyšplhá až k 16%).

Co jsou to úvěrové registry?

□ jde o informační systém, který soustřeďuje informace o klientech, jejich závazcích a nepovolených debetních zůstatcích. Umožňuje výměnu těchto pozitivních, ale hlavně negativních informací mezi bankami i nebankovním sektorem. Banky k výměně těchto informací nepotřebují souhlas klienta - § 38a zákona č. 21/1992 Sb.

(např. budete mít úvěr u KB a nebudete platit včas splátky – pak se v registru objeví vaše jméno v prvním sloupci, nebudete platit nadále včas a dokonce některý měsíc nezaplatíte vůbec, naroste Vám určitý dluh – pak se vaše jméno přehoupne do druhého sloupce. Po čase budete žádat o jiný úvěr nebo hypotéku tentokrát např. u ČSOB, protože v KB už vám žádný úvěr nedají. A nastane situace, že vám úvěr nedají ani v ČSOB, ačkoliv jste si u nich nikdy nic nepůjčili. Je to proto, že banka si vaše jméno vyhledala v Registru, našla Vás ve druhém sloupci, což pro ně znamená, že jste rizikový až nespolehlivý klient, a tudíž vám nic nepůjčí).

Úvěrové registry:

- Centrální registr úvěrů
- Bankovní registr klientských informací
- Nebankovní registr klientských informací
- Registr sdružení SOLUS

Jaké informace o klientovi jsou v registrech?

■ klientovo jméno, rodné číslo a adresy, k tomu také základní informace o jeho platební morálce, počet existujících úvěrových smluv (včetně kreditních karet), výše těchto úvěrů a splátek, historie splácení těchto závazků a informace o zajištění závazků. Dále i údaje o tom, zda klient právě žádá o nějaký úvěr

■ informace jsou v registru uchovávány 4 roky

Je dobré, než půjdete žádat o úvěr, si zažádat o výpis z registru.

Kde?

V Klientském centru
– Na příkopě 21, 117 19 Praha 4
e-mail: klient@cbbc.cz

Cena za výpis z registru?

- 100 Kč (+ případný poplatek za poštovné) – výpis je vyhotoven do 30 dnů
- 200 Kč – výpis je vyhotoven na počkání při osobním jednání
- výpis je vyhotoven do 24 hod, je-li žádost zaslána poštou

Jak se chránit při neschopnosti splácet?

- jednou z možností je pojištění – pojišťovny nabízejí pojištění schopnosti splácet pro případ ztráty zaměstnání, dlouhodobé pracovní neschopnosti, invalidity a smrti (jsou to však další peníze ke splátce úvěru navíc a je potřeba zvážit, zda vám investované peníze do pojistky stojí za tuto jistotu)

Co dělat, když nejsem schopen úvěr splácet?

Nepropadat panice, nejdůležitější je začít co nejdříve jednat. Není dobré nedělat nic a čekat, že se situace nějak vyřeší sama.

- sepište si seznam věřitelů a aktuální výši dluhu (komu a kolik ještě dlužím)
- zjistěte si přesnou výši dluhu (spočítat všechny zbývající dluhy dohromady)
- zjistit zda-li některá pohledávka nebyla postoupena někomu jinému (např. vymahačské firmě, exekutor...)
- sepište si seznam svých příjmů a výdajů (cílem je zjistit kolik máte měsíčně peněz k dispozici a za co je utrácíte)
- posuďte (důkladně) své výdaje a zvažte, zda by je nešlo snížit či úplně vynechat
- zvažte zda jste koupili něco na úvěr, co by bylo možné vrátit
- zamyslete se nad všemi věcmi, které kupujete či platíte, skutečně jsou nezbytné?
- snažte se zvýšit svůj příjem (práce na částečný úvazek, brigáda apod.)
- poraďte se (úřad práce, různé soc. poradny, soc. odbor obecního úřadu..)

zda pobíráte všechny sociální dávky, na které máte nárok

- nevlastníte něco, co by bylo možné prodat (auto, lepší televizor, video...)
- nemohly by vám dospělé děti či jiní členové domácnosti začít přispívat vyšší částkou na výdaje na domácnost?
- vypracujte a předložte věřitelům plán splácení vašich dluhů
- můžete (písemně) zažádat o rozložení splátek na delší dobu (tím se vám sníží splátky)

Jak odložit splátku?

Je možnost zažádat banku o odložení splátky úvěru – banka však nemá povinnost splátku odložit, ale pokud bance skutečnost, že na splátku momentálně nemáte, oznámíte včas dopředu, rozhodně se vám pokusí vyjít vstříc.

- obecně banky odklad splátek umožňují, ne však automaticky
- platební neschopnost řeší s každým klientem individuálně
- některé banky odloží pouze splátku jistiny, nikoli úroky z úvěru (nepovolí odklad celé splátky, ale jen její části)
- samotný odklad splátek je většinou zdarma, avšak dodatek ke smlouvě bývá často zpoplatněn (většinou se odklad splátek řeší dodatkem)
- že na splátku nemáte nahlaste bance co nejdříve, nejlépe písemně, osobně na přepážce či telefonicky (stručně a jasně vysvětlíte svou momentální situaci)
- pokud banka s odkladem souhlasí, je to vždy na dobu určitou (obvykle maximálně 6 měsíců)

Důležitá upozornění:

- pokud víte, že nebudete moci včas zaplatit nějakou splátku, začněte jednat s věřiteli ještě předtím, než se ocitnete v prodlení se splácením dluhu
- nenechte se dotlačit k tomu, abyste souhlasili s dohodou, podle níž byste museli splácet tak vysoké splátky, které nezládnete platit

- je důležité, abyste jednou zahájené platby nepřerušili
- jestliže se vám dostalo od věřitele odpovědi, že výše splátek nestačí, nevzdávejte se. Posílejte částky, které jste nabídli, i kdyby věřitel tvrdil, že to nestačí. Snižujete tím stále dlužnou částku, časem možná bude věřitel ochoten změnit názor.
- schovávejte si veškeré potvrzení o platbách, kopie dopisů, které jste poslali a odpovědi, které jste obdrželi (včetně obálek)
- zaznamenejte si data a jména osob, se kterými jste jednali po telefonu
- hlavně si nepůjčujte další peníze, abyste splatili svůj původní dluh (jedině kdyby byla splátka nového úvěru celkově nižší než všechny splátky původní) Pravděpodobně levnější úvěr již nedostanete, neboť vás věřitelé budou hodnotit jako rizikového klienta. Získáte spíše dražší úvěr a tím zaženete sám sebe do kouta, nakonec už vám nikdo nepůjčí a věřitelé se začnou důrazně domáhat svých práv
- neignorujte dopisy či výzvy o zaplacení
- neslibujte splátky, které nejste schopni zaplatit
- vždy žádejte nový splátkový kalendář – písemně

EXEKUCE

Exekuci může provádět:

- exekutor
- soudní vykonavatel v rámci soudního výkonu rozhodnutí

Kdo je to exekutor?

Exekutor je státem jmenovaná fyzická osoba pověřená exekutorským úřadem. Provádí exekuční činnost – nezávisle a za úplatu, jako svobodné povolání, avšak podléhá státnímu dohledu (vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 418/2001 Sb.). Je vázán ústavou, zákony a jinými právními předpisy, jakož i rozhodnutími soudu.

Exekutor může vykonávat exekuční činnost jen zákonným způsobem. Exeku-

tor sám rozhoduje o způsobu provedení exekuce a také sám vydává rozhodnutí, s výjimkou těch, které exekuční řád výslovně svěřuje soudu.

Kdo je to soudní vykonavatel?

Soudní vykonavatel je pracovník soudu určený k tomuto výkonu rozvrhem práce (ust. § 45,46 a násl. vyhlášky č. 37/1992 Sb.). Provádí výkony jež vyžaduje výkon rozhodnutí. Je vázán příkazy soudce, v případě potřeby si vyžádá od soudce pokyny.

Kdo je to oprávněný?

Věřitel, jehož pohledávka byla přiznána vykonatelným exekučním titulem (ten **komu dlužíme**)

Kdo je to povinný?

Dlužník, který je dle vykonatelného exekučního titulu povinen poskytnout věřiteli nějaké plnění, ať již peněžité či jiné povahy (**ten kdo dluží**).

Jak se bránit exekucí?

- **návrh na zastavení exekuce** dle § 268 odst. 1 písm. d/ občanského soudního řádu. Současně s návrhem na zastavení exekuce se zpravidla podává i návrh na **odklad provedení exekuce** dle § 266 odst. 2 OSŘ.

(vždy se jděte poradit!!! Je spousta bezplatných organizací – právní, občanské, sociální poradny, kde vám rádi poradí, nebo alespoň správně nasměrují)

Způsoby provedení exekuce:

- srážkami ze mzdy a jiných příjmů
- příkázáním pohledávky
- prodejem movitých věcí
- prodejem nemovitostí
- prodejem podniku

Dlužník nesmí být exekučním zásahem zbaven toho, co je pro něj či jeho rodinu životně nezbytné anebo co nezbytně potřebuje k výkonu své pracovní či podnikatelské činnosti.

Exekuce dávek (srážky ze mzdy a jiných příjmů)

Zákon některé příjmy klade na roveň mzdě (zejména důchod, nemocenské, mateřská, podpora v nezaměstnanosti a dávky státní sociální podpory, které nejsou vypláceny jednorázově – přídavky na dítě, sociální příspěvek, rodičovský příspěvek, odměna pěstouna).

Všechny tyto uvedené příjmy lze exekučně postihnout jen srážkami ze mzdy a tudíž jen v zákonem přesně uvedeném maximálním rozsahu (dlužníkovi a jeho rodině musí zůstat zachované nezabavitelné minimum) § 299 občanského soudního řádu.

(např. platebním rozkazem od soudu vám bude uloženo zaplatit dluh v určité výši, vy do 15 dnů nepodáte odpor k příslušnému soudu, tolik peněz najednou mít nebudete, čili tuto pohledávku ani nezaplatíte. Oprávněný se pak bude domáhat nařízení výkonu rozhodnutí exekucí. Exekutor zjistí, že pobíráte dávku o hmotné nouzi, zažádá o srážky z těchto dávek rozhodnutím příslušný úřad. Tento úřad je potom povinen provádět měsíčně tuto srážku z vaší dávky, a vše je v souladu se zákonem.)

Exekurovat nelze:

- od 1. dubna 2006 jednorázové dávky a dávky sociální péče
- po 1. lednu 2007 dávku státní sociální podpory – příspěvek na bydlení

Přikázání pohledávky

- přikázání pohledávky z dlužníkovy bankovního účtu (exekutor může pozastavit výběry z vašeho účtu, nezkontroluje původ peněz a vydá rozhodnutí o jejich exekuci)
- přikázání jiné dlužníkovy peněžité pohledávky či majetkových práv (obchodní podíl v s.r.o., členský podíl v bytovém družstvu ...)

Upozornění:

- u dávek státní sociální podpory, které jsou zasílány poštovní poukázkou (tedy ne na bankovní účet) soud či exekutor nemůže uplatnit rozhodnutí o přikázání pohledávky (zabrat celou výši zasílané částky), nýbrž jen rozhodne o srážkách ze mzdy.

Prodej movitých věcí:

Podstata tohoto způsobu provedení exekuce spočívá v tom, že dlužníkovi jsou autoritativně zabaveny jeho movité věci a výtěžek jejich nuceného prodeje (dražby) následně slouží k uspokojení pohledávky oprávněného (**zabaví** se váš majetek – auto, nábytek, elektronika, peníze v hotovosti, byt, dům, chata apod., **prodá** se v dražbě a následně se tím částečně či plně **uhradí** váš dluh).

Je třeba zdůraznit, že postup exekutora při provádění exekuce prodejem movitých věcí se řídí totožnými pravidly (až na výjimku) jako soudní vykonavatel v rámci soudního výkonu rozhodnutí. Rozdíl je v tom, že exekutor poněkud „účinněji či razantněji“ využívá možnosti, které jim právní úprava nabízí. (Exekutor vždy zabavené movité věci odveze z bytu či jiné místnosti povinného do úschovy. Soudní vykonavatel zpravidla prozatím ponechává majetek na dosavadním místě a tyto věci označí exekutorskými polepkami - štítky.)

Exekutor než vstoupí do bytu musí mít:

- exekuční příkaz na prodej movitých věcí
  - usnesení exekutora
  - průkaz exekutora
- (bez těchto náležitostí nesmí vstoupit exekutor do bytu !!)

Exekutor může vstoupit do vašeho bytu či jiné místnosti bez vaší přítomnosti (přivolá Policii ČR).

Exekutor (soudní vykonavatel) zabavené věci musí sepsat do Soupisu movitých věcí (§ 326 o.s.ř.).

Majetek, který nepodléhá exekuci:

(co nesmí exekutor zabavit)

- obecně – věci nezbytné k uspokojení hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních povinností
- věci, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly
- snubní prsten
- zdravotnické potřeby a jiné věci,

kterých je potřeba vzhledem k nemoci či tělesné vadě dlužníka (tlakoměr, diabetologické pomůcky atd.)

- peníze – hotovost do 1 000 Kč
- oblečení, věci osobní povahy
- běžné vybavení domácnosti (toto je velmi sporné, ale obecně do běžného vybavení domácnosti patří pračka i lednička... ne vždy je však na toto brán zřetel)

Když exekutor zabaví věc, která nepodléhá exekuci – může se dlužník bránit podáním **žádosti o vyškrtnutí ze soupisu**.

Jestliže exekutor zabaví věc, která není vaším majetkem – můžete podat **vylučovací žalobu (§ 37 exekučního řádu)**, žalobce je pak třetí osoba, která vlastní tu zabavenou věc.

POUČENÍ

Účastník má právo vyjádřit se k osobě exekutora a případnou námitku podjatosti uplatnit nejpozději do 5-ti dnů ode dne, kdy soud exekutora pověřil provedením exekuce. Námitky povinného k osobě exekutora nemají odkladný účinek (§28 odst. 5 zák. 120/2001 Sb.)

Povinný, který zmaří uspokojení svého věřitele tím, že bude nakládat se svým majetkem (prodáte-li, odvezete, schováte-li či sundáte exekutorské polepky ze svého majetku), dopouští se trestného činu poškozování věřitele dle ust. §256 odst.1,2 trestního zákona, za což mu hrozí peněžitý trest až do výše 5 miliónů korun, či trestem odnětí svobody až na 8 let nepodmíněně.

KDE VÁM MOHOU POMOCI?

- v občanských poradnách

www.obcanske-poradny.cz

- v občanském sdružení **R-Mosty**,
Havlíčkovo nám. 300/10, Praha 3
130 00,
tel./fax: 222 581 247
e-mail: kancelar@r-mosty.cz

www.r-mosty.cz

- ve **Sdružení obrany spotřebitelů**

www.spotrebitele.info

■ DÁVKY PRO ZP

- dávky pro osoby s TP (tělesným postižením)
- zvýhodnění a slevy pro zdravotně těžce postižené občany (ZTP, ZPTP/P)
- příspěvky na pomůcky a motorová vozidla
- příspěvky na dopravu
- bezúročné půjčky

dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením

autor: Mgr. Dana Hacaperková

DÁVKY SOCIÁLNÍ PÉČE PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením reagují na specifické potřeby takových osob především v oblasti bydlení, dopravy a zvláštních pomůcek.

Právní úprava: vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Dávky:

- jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek (včetně příspěvku na úhradu výdajů spojených s výcvikem a odevzdáním vodičího psa)
- příspěvek na úpravu bytu
- příspěvek na zakoupení nebo celkovou opravu motorového vozidla
- příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla
- příspěvek na individuální dopravu
- příspěvek na provoz motorového vozidla
- příspěvek na zvýšené životní náklady
- příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu
- příspěvek na úhradu na užívání garáže
- příspěvek úplně nebo prakticky nevidomým občanům.

Kromě výše uvedených dávek existují **mimořádné výhody** (průkazy TP, ZTP a ZTP/P) a **bezúročné půjčky**.

Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením poskytují pověřené obecní úřady nebo obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Mimořádné výhody pro těžce zdravotně postižené občany

Žádost se podává na obecním úřadě obce s rozšířenou působností, zdravotní stav posuzuje posudkový lékař úřadu práce.

Mimořádné výhody se poskytují osobě starší jednoho roku s těžkým zdravotním

postižením, které podstatně omezuje její pohybovou nebo orientační schopnost. Podle druhu a závažnosti postižení se poskytují mimořádné výhody I. (průkaz TP), II. (průkaz ZTP) nebo III. stupně (průkaz ZTP/P).

Průkazy TP, ZTP a ZTP/P umožňují čerpat různá zvýhodnění a slevy (např. osvobození od placení poplatků za užití dálnic, možnost parkovat na vyhrazených místech apod.). Za vydání průkazu se platí 30 Kč.

Jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek

Žádost se podává na obecním úřadě obcí s rozšířenou působností. Tato dávka sociální péče je nenáročná, tzn. že může být přiznána.

Dávka může být přiznána těžce zdravotně postižené osobě (tělesně, sluchově nebo zrakově), a to na pomůcky, které potřebuje k odstranění, zmírnění nebo překonání následků svého postižení. Pokud pomůcku hrađí nebo propůjčuje zdravotní pojišťovna, dávka se neposkytuje.

Podmínkou pro poskytnutí dávky je písemný závazek. Osoba se zavazuje, že vrátí dávku (její část), pokud pomůcka, na kterou dávku obdržela, přestane být před uplynutím 5 let ode dne vyplacení jejím vlastnictvím (prodá jí, daruje apod.) nebo do 6 měsíců ode dne vyplacení nepoužije dávku (celou) na opatření zvláštní pomůcky.

Úplně nebo prakticky nevidomým občanům může být poskytnut příspěvek na úhradu nákladů spojených s výcvikem a odevzdáním vodičího psa.

Příspěvek na úpravu bytu

Žádost se podává na obecním úřadě obce s rozšířenou působností, zdravotní stav posuzuje posudkový lékař úřadu práce.

Dávka se poskytuje osobě s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí, osobě úplně nebo prakticky nevidomé a v případě určitých úprav i osobě sluchově postižené.

Výše dávky: určuje úřad se zřetelem na příjmy a majetkové poměry osoby a její rodiny, a to až do výše 70 % prokáža-

ných nákladů účtovaných fyzickými nebo právníckými osobami za materiál a práce spojené s nezbytnými výdaji, včetně projektových prací, maximálně ale 50 000 Kč nebo 100 000 Kč u příspěvku na stavební úpravy spojené s instalací výtahu. Dávku lze poskytnout i formou zálohy.

Podmínkou pro přiznání dávky je písemný závazek. Příspěvek na úpravu bytu se poskytne pouze, pokud se žadatel písemně zaváže, že dávku (zálohu) vyúčtuje do tří let od zahájení řízení. Současně je osoba povinná vrátit dávku (její část), když byt vymění, prodá (nebo dojde k jiné změně užívacího nebo vlastnického práva k bytu) před uplynutím deseti let od jejího poskytnutí. Povinnost vrátit poměrnou část dávky vzniká také v případě, že se plánované úpravy neuskuteční v rozsahu podle schválené dokumentace a vyplacený příspěvek přesáhl 70% skutečně vynaložených nákladů. Od vymáhání příspěvku je možno ve zřeteluhodných případech upustit.

Příspěvky na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla

Žádost se podává na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, zdravotní stav posuzuje posudkový lékař úřadu práce.

Dávka se poskytuje:

- osobě s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí (která není umístněna k celoročnímu pobytu v ústavu sociální péče, popř. ve zdravotnickém nebo obdobném zařízení a je odkázána na individuální dopravu)
- rodiči nezaopatřeného dítěte, které má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, nebo je úplně nebo prakticky nevidomé nebo je mentálně postižené a jeho mentální postižení odůvodňuje přiznání mimořádných výhod III. stupně (průkaz ZTP/P).

Výše dávky:

Maximální výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla je 100 000 Kč, maximální výše příspěvku na celkovou opravu motorového vozidla je 60 000 Kč (výše

dávky určuje úřad s ohledem na majetkové poměry žadatele a jeho rodiny, přihlíží se rovněž k četnosti a způsobu využití vozidla), výše příspěvku na zvláštní úpravu motorového vozidla závisí na ceně úpravy. Dávka se poskytuje na období 5 let. Součet příspěvků na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla nesmí v 10 letech přesáhnout 200 000 Kč.

Osobám, které samy řídí a z důvodu svého zdravotního postižení (těžké vady nosného nebo pohybového ústrojí) nezbytně potřebují úpravy, se poskytuje příspěvek na zvláštní úpravu vozidla.

Podmínkou pro poskytnutí všech třech příspěvků je písemný závazek. Osoba je povinná vrátit dávku (její část), když:

- vozidlo, na jehož zakoupení/opravu/zvláštní úpravu dávku použije, přestane být před uplynutím pěti let ode dne vyplacení jejím vlastnictvím (prodá ho, daruje apod.)
- vozidlo přestane být před uplynutím pěti let ode dne vyplacení dávky používáno pro její dopravu nebo pro dopravu dítěte
- do dvou měsíců ode dne zakoupení motorového vozidla nepřestane být vlastníkem původního motorového vozidla
- do šesti měsíců ode dne vyplacení nepoužije dávku (celou dávku) na zakoupení/opravu/úpravu motorového vozidla.

Příspěvek na provoz motorového vozidla

Žádost se podává na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, zdravotní stav posuzuje posudkový lékař úřadu práce.

Dávka se poskytuje na období kalendářního roku vlastníku/provozovateli vozidla, který:

- se pravidelně dopravuje a je zdravotně postižený (jeho zdravotní stav odůvodňuje přiznání mimořádných výhod pro těžce zdravotně postižené občany II. nebo III. stupně, nejde ale o osobu s úplnou nebo praktickou hluchotou)
- pravidelně dopravuje manžela

(manželku), dítě nebo jinou blízkou osobu, jejichž zdravotní postižení odůvodňuje přiznání mimořádných výhod pro těžce zdravotně postižené občany II. stupně (nejde o osobu s úplnou nebo praktickou hluchotou), nebo III. stupně

■ je rodičem nezaopatřeného dítěte, které je léčeno na klinice fakultní nemocnice pro onemocnění zhoubným nádorem nebo hemoblastosou (v době nezbytného léčení akutní fáze onemocnění v tomto zdravotnickém zařízení)

Podmínkou je, že se písemně zaváže, vrátí poměrnou část dávky v případě, že přestane plnit podmínky pro její přiznání (např. změní se zdravotní stav, vozidlo nebude mít platnou TP apod.).

Výše dávky: se liší podle závažnosti postižení a podle toho, zda jde o jedностopé nebo dvoustopé vozidlo.

Příspěvek na individuální dopravu

Žádost se podává na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, zdravotní stav posuzuje posudkový lékař úřadu práce.

Dávka se poskytuje na období kalendářního roku, a to osobě:

- která se pravidelně individuálně dopravuje (tj. např. užívá taxi, vozidlo souseda nebo rodinného příslušníka, nikoli prostředky hromadné dopravy)
- je osobou s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí/osobou úplně nebo prakticky nevidomou/rodičem nezaopatřeného dítěte, které se léčí pro nádorové onemocnění nebo hemoblastosu (viz příspěvek na provoz motorového vozidla)
- která nepobírá příspěvek na provoz motorového vozidla, ani z důvodu její dopravy nepobírá tuto dávku jiná osoba

Podmínkou pro poskytnutí dávky je písemný závazek, osoba je povinna vrátit dávku (její část), pokud v průběhu roku přestane plnit podmínky pro její přiznání (změní se zdravotní stav, bude přiznán příspěvek na provoz motorového vozidla apod.).

Výše dávky: 6 500 Kč na kalendářní rok (pokud jsou splněny podmínky po celý rok), jinak poměrnou část.

Příspěvek na zvýšené životní náklady

Žádost se podává na pověřeném obecním úřadu. Tato dávka je nenároková, tzn. že může být přiznána.

Dávka může být poskytnuta osobě, která používá trvale ortopedickou, kompenzační nebo jinou pomůcku a z důvodu používání pomůcky jí vznikají určité zvýšené výdaje.

Výše dávky: až 200 Kč měsíčně.

Úplně nebo prakticky nevidomým osobám, které pracují nebo se připravují na pracovní uplatnění soustavným výcvikem nebo studiem nebo které pobírají sirotčí důchod (nesmí jít o poživatele invalidního důchodu), může být poskytnut příspěvek na zvýšené životní náklady (200 Kč měsíčně).

Příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu a garáže

Žádost se podává na pověřeném obecním úřadu. Zdravotní stav posuzuje posudkový lékař úřadu práce.

Dávka se poskytuje osobám s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí/osobám úplně nebo prakticky nevidomým, které užívají bezbariérový byt (tzv. byt zvláštního určení, nikoli např. byt, na jehož úpravu byl přiznán příspěvek na úpravu bytu).

Výše dávky: 400 Kč měsíčně.

Výše uvedeným osobám, které užívají bezbariérový byt, může být poskytnut příspěvek na úhradu za užívání garáže (maximálně 200 Kč měsíčně).

Příspěvek úplně nebo prakticky nevidomým občanům

Žádost se podává na pověřeném obecním úřadu. Tato dávka je nenároková.

Dávka může být poskytnuta osobě, která je úplně nebo prakticky nevidomá, a která vlastní vodícího psa. Dávka slouží k zakoupení krmiva pro vodícího psa.

Výše dávky: 800 Kč měsíčně.

Bezúročné půjčky

Žádost se podává na obecním úřadě obce s rozšířenou působností. Na poskytnutí půjčky není nárok.

Půjčka může být poskytnuta těžce zdravotně postižené osobě, které byl přiznán příspěvek na zakoupení motorového vozidla. Jde o další pomoc k zakoupení vozidla pro potřeby osob se zdravotním postižením.

Výše půjčky: až 40 000 Kč, půjčku je nezbytné splatit do 5 let od jejího poskytnutí.

Co je vhodné vědět?

■ Žádosti se podávají na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností/obecních úřadech dle místa bydliště.

■ Není celostátně jednotný formulář žádosti, žádost můžete napsat sami nebo můžete využít formulář, který vytvořil úřad.

■ Přijetí žádosti Vám nemůže být odepřeno. Pouze na základě Vámi podané žádosti lze posoudit Váš nárok a poskytnout Vám pomoc. V případě, že nesouhlasíte se způsobem vyřízení Vaší žádosti, využijte možnost podat opravný prostředek – odvolání. Věnujte pozornost části Poučení v rozhodnutí. Zde se dozvíte, v jaké lhůtě a k jakému úřadu se odvolání podává.

■ Nezamíčujte změny, písemně je hlase!

■ O posouzení Vašeho zdravotního stavu posudkovým lékařem úřadu práce žádá úřad nikoli Vy osobně.

■ V případě potřeby se neváhejte obrátit s dotazy na pracovníky výše uvedených úřadů. Uvedené informace jsou pouze orientační.

KDE SE DOZVÍTE VÍCE?

■ Orientační informace o dávkách sociální péče můžete nalézt na internetových stránkách **Ministerstva práce a sociálních věcí ČR**

www.mpsv.cz

■ Konkrétní podmínky, za kterých jsou dávky poskytovány, Vám vysvětlí pracovníci pověřených **obecních úřadů**/obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

■ Můžete využít služeb i řady **poraden a neziskových organizací osob se zdravotním postižením** (Národní rada zdravotně postižených nebo síť Občanských poraden).

■ **Národní rada zdravotně postižených**
Partyzánská 1/7, Praha 3
☎ 266 753 422

■ **Občanská poradna REMEDIUM**
Praha 3
☎ 272 743 666

■ **Občanská poradna Brno**
Anensk8 10
☎ 545 241 828

☐ Český červený kříž

Český červený kříž je humanitární občanské sdružení působící na celém území České republiky. Působí zejména v oblasti humanitární, sociální a zdravotní.

Adresa: Thunovská 18, Praha 1, 118 04

☎ 251 104 111

E-mail: cervený.kriz@volny.cz

Více informací na:

www.obcanske-poradny.cz

■ BYDLENÍ

- druhy nájenních smluv
- práva majitelů a nájenníků
- zásady “bezpečného bydlení”
- výpověď z bytu
- přechod práva na užívání bytu
- regulované nájenné

byty, nájenní bydlení

autor: Mgr. Jana Chárová

BYTY, NÁJEMNÍ BYDLENÍ

Základním předpokladem klidného a spokojeného nájemního bydlení je řádné (včasné, pravidelné) placení nájemného a ostatních poplatků spojených s užíváním bytu (záloh na služby a vyúčtování služeb), oznamování důležitých změn pronajímateli bytu (např. změna počtu osob nebo přestavba bytu).

Je také důležité byt skutečně užívat a užívat pouze jeden byt, chovat se v domě a v bytě slušně a dodržovat pořádek. Při splnění těchto požadavků, pak vám - nájemcům - nemůže pronajímatel dát výpověď z bytu bez přivolení soudu a bez zajištění náhradního bytu.

Neplateťte si platby za nájemné a zálohy na služby s placením elektřiny a plynu. Toto jsou poplatky, které se neplatí pronajímateli - tedy majiteli bytu. Pokud budete v prodlení s platbami za elektřinu a plyn, pak vám přínejhorším příslušné společnosti tuto energii odpojí, ale byt vám v nájmu zůstává. Pozor! U těchto dlužných plateb, stejně jako u nájemného, však narůstají poplatky z prodlení! Doporučuje se **peníze v krajně nepříznivé finanční situaci (v nouzi) vydat nejdříve za nájemné a služby a až v pořadí na druhém místě za energie.**

Nájemní smlouva

Ten, kdo byt vlastní a pronajímá - je pronajímatel (majitel).

Pronajímateli (majiteli) bytů mohou být :

- soukromé fyzické osoby
- právnické osoby - firmy
- obce, bytová družstva (družstva nájemců)

Všichni tito pronajímatelé (majitelé, vlastníci) mají stejná práva i povinnosti tak, jak je stanoví Občanský zákoník se všemi změnami.

Ten, kdo byt užívá na základě nájemní smlouvy s pronajímatelem - je nájemce (nájemník).

Nájemní smlouva mezi pronajímatelem a nájemcem musí být písemná a musí obsahovat náležitosti, které stanoví

zákon. Před podpisem nájemní smlouvy se poradte s pracovníky občanských poraden!

Nové nájemní smlouvy nemusíte uzavírat, máte-li na byt již tzv. „dekret“ - to je rozhodnutí o přidělení bytu s dohodou o užívání a převzetí bytu nebo nájemní smlouvu z předchozích let. Pokud pak uzavřete novou smlouvu kvůli sociálním dávkám (příplatku a doplatku na nájemné) - je nutné pohlídat si, aby nebyla uzavřena za nevýhodnějších podmínek - **především ohledně doby trvání nájemní smlouvy.**

Nový zákon č.107/2006 Sb.

Dne 31.3. 2006 byl vydán **zákon č.107/2006 Sb. o jednostranném zvýšení nájemného a změně Občanského zákoníku, který zásadně mění některé vztahy mezi pronajímatelem a nájemcem bytu.**

Především umožňuje majiteli dát v některých případech nájemci výpověď z bytu i bez přivolení soudu a zvýšit jednostranně nájemné podle pravidel stanovených tímto zákonem.

Výpověď z nájmu bytu

Zcela jinak upravuje nový zákon (mimo jiné) také výpověď z bytu (výpovědní lhůta je tříměsíční). Pokud dojde z vaší strany nájemce k porušení povinností stanovených zákonem - pronajímatel bytu může nájem vypovědět (ukončit) a to, oproti dřívější úpravě, bez přivolení soudu. Tedy majitel nepodává společně s výpovědí žalobu k soudu a nežádá soud o souhlas s výpovědí - jak tomu bylo dříve, ale pouze vám zašle nebo předá písemnou výpověď, která musí mít své náležitosti. Pokud některé náležitosti chybí, má to za následek neplatnost výpovědi.

Nyní podle nového zákona je na vás, abyste se bránili, když jste přesvědčeni o neplatné a nespravedlivé výpovědi, podáním žaloby o neplatnost výpovědi z nájmu bytu proti majiteli (pronajímateli) bytu k příslušnému soudu do 60 dnů po obdržení výpovědi.

Zásada :

Nejlépe je po obdržení písemné výpovědi (buď doporučeně zaslané poštou,

nebo přímo osobně předané a potvrzené podpisem o převzetí výpovědi), se okamžitě obrátit o pomoc na některou z advokátních kanceláří **nebo (!) na bezplatné právní poradny**, o kterých budete informováni v Praze na:

- Úřadech jednotlivých městských částí Prahy - odděleních sociální prevence
- v Centru sociálních služeb Praha
- právní poradně, se sídlem v Praze 3, Chelčického ul. č. 39 (tel.: 222 592 022, 731 056 701)
- v občanských poradnách v Praze (tel.: 222 310 110, 272 743 666, 224 325 187, 220 870 750, 272 950 984, 241 770 232)
- v občanském sdružení R-Mosty v Praze 3, Havlíčkovo náměstí č. 300 (tel.: 222 581 247, 602 399 825)
- v charitativních zařízeních a na dalších institucích (včetně Sdružení na ochranu nájemníků - SON - tel.: 224 484 600 nebo obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni - tel.: 226 200 400).

Zásada :

Veškeré doporučené obsílky, které vám zůstanou na poště, vyzvedávat a číst !

Nečinnost vás neochrání před ničím, vše se pak rozhodne bez vás.

Výpověď z nájmu bytu bez přivolení soudu a bez povinnosti pronajímatele zajistit náhradní byt

Pokud nájemce nedodrží a neplní svoje povinnosti, pak pronajímatel může vypovědět nájem bytu bez zajištění bytu náhradního a bez přivolení soudu v těchto případech a z těchto důvodů:

a/ když nájemce nebo ti, kdo s ním bydlí, přes písemnou výstrahu, hrubě porušují dobré mravy v domě (například ruší domovní klid, neudržují byt v dobrém stavu, na „černo“ si připojí elektřinu)

b/ jestliže nájemce hrubě porušuje povinnosti vyplývající z nájmu bytu, zejména tím, že nezaplatil nájemné a ostatní poplatky (zálohy na služby, vyúčtování služeb) - ve výši trojnásobku měsíčního nájemného a služeb **nebo neoznámí majiteli písemně změnu v počtu osob žijících s ním v bytě**

do 15 dnů, nejdéle do 1 měsíce ode dne změny a údaje o těchto osobách, případně nedoplní finanční prostředky (kauci) na účtu u nových smluv do 1 měsíce, nebo provádí stavební úpravy bez souhlasu pronajímatele apod...

- c/ má-li nájemce dva nebo více bytů
- d/ neuvžívá-li nájemce byt bez vážných důvodů
- e/ jde-li o byt zvláštního určení a nájemce není zdravotně postižená osoba

V těchto případech porušení nájmní smlouvy ze strany nájemce, **není** pronajímatel při výpovědi **povinen zajistit nájemci ani náhradní byt, ani náhradní ubytování** (to je byt o 1 místnosti či ubytovnu nebo podnájem). V některých případech, zvláštního zřetele hodných (jsou-li například v rodině nez. děti nebo těžce nemocní) je možné mu poskytnout náhradní ubytování nebo pouze *přístřeší* (to je například prostor k uskladnění nábytku a osobních potřeb, zajištění hotelového pokoje - *tedy provizorium*).

Dluh na nájemném

Prvním krokem směřujícím k možnosti nápravy při dluhu na nájemném, který by měl být z vaší strany učiněn, je návrh pronajímateli s prosbou o uzavření **dohody o splátkovém kalendáři** - ujednání o měsíčních splátkách na dlužné nájemné. Dále pak se informujte na příslušném úřadě, zda máte (nemáte) **nárok na sociální dávku - příplatek na bydlení, případně doplatek na bydlení**.

Ostatní důvody výpovědi z nájmu bytu - s přivolením soudu a povinností pronajímatele zajistit náhradní byt

Z ostatních důvodů může dát pronajímatel nájemci výpověď z bytu, ale jen s přivolením soudu a má povinnost zajistit nájemci náhradní byt v těchto případech :

- a/ potřebuje-li pronajímatel byt pro sebe, manžela, děti , vnuky, zeté, snachu, své rodiče nebo sourozence
- b/ jestliže nájemce přestal vykonávat pro pronajímatele práci a pronajímatel potřebuje byt pro jiného nájemce

c/ je-li to potřebné z důvodu veřejného zájmu, vyžaduje-li byt nebo dům opravy trvající delší dobu

d/ jde-li o byt, který souvisí stavebně s prostory určenými k provozování podnikatelské činnosti

Náhradním bytem je byt zásadně rovnocenný - přiměřený bytu původnímu ve stejné obci, a to při výpovědi podle výše uvedených bodů a, b, c, d. Výjimečně, z důvodů hodných zvláštního zřetele - pod bodem b/, stačí poskytnout i byt o menší podlahové ploše.

V situaci, kterou upravují body a/,c/,d/, je pronajímatel povinen uhradit nájemci nezbytné stěhovací náklady.

Pokud pronajímatel uvolněný byt bez vážných důvodů nevyužije k účelu, pro který nájem vypověděl, pak soud na návrh nájemce může uložit pronajímateli nahradit škodu nájemci způsobem, který stanoví Občanský zákoník i škodu tomu, kdo poskytl bytovou náhradu.

Rozvedený manžel (manželka), který se nestal výlučným nájemcem bytu (*bud' po dohodě, nebo na základě rozsudku soudu*) má právo na náhradní byt. Soud může, jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, rozhodnout, že rozvedený manžel(ka) má právo pouze na náhradní ubytování nebo jen přístřeší - např. dojde-li k domácímu násilí, případně je povinen(na) vyklidit byt bez náhrady.

Na ukončení - zániku nájmu bytu se lze také s pronajímatelem písemně dohodnout.

Zásada :

Před podpisem dohody-smlouvy o ukončení nájmu bytu, je dobré se poradit!

Před podpisem jakékoli dohody a všeho co se týká nájmu bytu a vašeho vztahu s majitelem bytu, **se poradit !**

Regulace nájemného

Jak vyplývá z názvu zákona (o jednostranném zvýšení nájemného), ten umožňuje pronajímateli každoročně jednostranně zvyšovat nájemné a zároveň je jím upravena regulace nájemného ze strany

státu do výše tak zvaných cílových hodnot nájemného za 1m² podlahové plochy bytu. /Tento zákon se nevztahuje na některé byty (družstevní, zvláštního určení), v něm taxativně uvedené./

Součástí zákona je příloha obsahující postup stanovení cílových hodnot měsíčního nájemného za m² podlahové plochy bytu a maximálních přírůstků měsíčního nájemného.

Pronajímatel **je oprávněn zvýšit jednostranně nájemné jedenkrát ročně** počínaje **1. lednem 2007** a následně vždy k 1. lednu (nikoli zpětně). Období, kdy je možno jednostranně zvyšovat nájemné, **končí dnem 31. 12. 2010.**

Způsob výpočtu cílových hodnot upravuje tento zákon a další předpisy. Ministerstvo pro místní rozvoj (na adrese Praha 1, Staroměstské nám č. 932/6) ve svých sděleních zveřejňuje tabulky, kde si jak pronajímatel tak nájemci podle lokality a aktuálního nájemného - příslušné číselné údaje najdou (internetová adresa Ministerstva pro místní rozvoj je www.mmr.cz - hledat kalkulačku nájemného, tel.: 224 861 111).

Majitelem musí být zvýšení nájemného oznámeno alespoň 3 měsíce dopředu (tedy 3 měsíce před 1. lednem příštího roku) !

Protiv nesprávnosti výpočtu, kterým se zvyšuje nájemné (a nedodržení lhůty k oznámení) se nájemce může bránit podáním žaloby o neplatnost zvýšení nájemného, a to do 3 měsíců od jeho doručení nájemci.

Pokud jste nepodali žalobu výše zmíněnou a platíte již zvýšené nájemné (za rok 2007) byť nesprávně vypočtené, pak již podat žalobu nelze. Postupovat tak můžete až po doručení dalšího výpočtu zvýšení nájemného (v případě nesprávného zvýšení) na r. 2008, a to opět do 3 měsíců od dne doručení.

Nová nájemní smlouva uzavřená již po vydání nových zákonných ustanovení (od 31. března 2006)

Při sjednávání nové nájemní smlouvy na nový byt (tedy nikoli na byt, na který již v minulosti byla uzavřena dohoda o převzetí a užívání bytu na základě správního rozhodnutí o přidělení bytu - tzv.dekretu nebo

nájemní smlouva z dřívějších dob) je pronajímatel oprávněn požadovat, aby nájemce složil peněžní prostředky k zajištění nájemného a úhrady za další plnění (kauci). Tyto prostředky nesmí přesáhnout trojnásobek měsíčního nájemného a záloh na službu.

Přechod nájmu bytu (po smrti nájemce, opuštění domácnosti nájemcem) - podle nových zákonných ustanovení

1/ Pokud zemře nájemce a nežustane v bytě jeho manžel (manželka), stávají se nájemci (případně společnými nájemci) bytu jeho děti, rodiče, sourozenci, zeť a snacha, pokud prokáží, že s nájemcem žili v den jeho smrti ve společné domácnosti a nemají vlastní byt. Toto platí také v případě, že nájemce byt trvale opustí a výslovně se k trvalému opuštění bytu vyjadřuje.

2/ Dále se po smrti nájemce stávají nájemci bytu vnuci a také ti, kteří pečovali o společnou domácnost zemřelého nájemce nebo na něho byly odkázáni výživou, jestliže prokáží, že s nájemcem žili ve společné domácnosti nepřetržitě alespoň po dobu **3 let před jeho smrtí a nemají vlastní byt**. Jsou-li těmito osobami **vnuci** nájemce, může soud, pro významné okolnosti zvláštního zřetele hodné, rozhodnout, že se stávají nájemci, i když soužití s nájemcem netrvalo 3 roky (vnuk prokazatelně pečoval o nemocnou babičku, posloužil dědovi v jeho bezmocnosti a podobně). To samé platí také v případě, že nájemce svůj byt opustí s úmyslem jej již trvale neužívat.

Pokud tyto osoby (pod bodem 2/) nájemce do bytu přijal až po sjednání nájemní smlouvy, stávají se, po smrti nájemce (nebo po jeho opuštění bytu), ony samy nájemci pouze tehdy, jestliže se na tom pronajímatel a původní nájemce (před svou smrtí) **písemně** dohodli (*neplatí pro vnuky nájemce!*). Pamatovat na toto s účinností nových ustanovení Občanského zákoníku. Je pravděpodobné, že o sporech bude muset rozhodnout soud, po podání žaloby z vaší strany.

U **družstevních bytů** přechází členství v družstvu a nájem bytu, po smrti nájemce, na toho dědice, kterému připadl členský podíl. Pokud právo na družstevní byt bylo

nabyto za trvání manželství, zůstává členem družstva a nájemcem bytu pozůstalý manžel.

Změna majitele bytu

Při změně majitele bytu musí nový majitel (pronajímatel) dodržovat vaši nájemní smlouvu !

Soužití v bytě s dalšími osobami - odvolání souhlasu s jejich bydlením

Pokud s vámi v bytě žijí další osoby - např. příbuzní, známí nebo vaše dospělé dítě a vy již nechcete, aby s vámi dále bydlely, pak jim své stanovisko oznámte (nejlépe písemně). Neodstěhují-li se dobrovolně, můžete proti nim podat **žalobu** k soudu o **vyklizení bytu**.

Podnájem

Vy sami jako nájemci můžete svůj byt nebo jeho část pokud jste např. nuceni jej na delší dobu opustit přenechat jinému občanu **do podnájmu** na dobu určenou ve smlouvě o podnájmu.

Ovšem jen s písemným souhlasem pronajímatele (majitele) bytu !

Podnájem můžete vypovědět bez důvodu (není-li smlouveno něco jiného) s tříměsíční výpovědní lhůtou. Podnájemník **nemá** nárok na náhradní bydlení.

Povinnosti nájemců, těch, co užívají byt

1/ Nájemce a osoby, které s ním v bytě žijí, jsou povinny řádně užívat byt a společné prostory a zařízení domu

2/ Nájemce je povinen písemně oznámit pronajímateli veškeré změny v počtu osob, které žijí s nájemcem v bytě, a to do 15 dnů ode dne, kdy ke změně došlo, nejdéle do jednoho měsíce.

Neučiní-li tak nájemce, je porušení této povinnosti důvodem k výpovědi z nájmu bytu.

Povinnosti pronajímatelů (majitelů), kteří byt pronajímají – sleva na nájemném

Pronajímatel je povinen předat nájemci byt ve stavu způsobilém k řádnému užívání a zajistit nájemci plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytu.

Nestane-li se tak, **může nájemce (nejlépe písemně !) uplatnit u pronajímatele právo na slevu z nájemného bez zbytečného odkladu. Právo zanikne, nebylo-li uplatněno do 6 měsíců od odstranění závad.** (V případě sporu je nutné bránit se žalobou a o podané žalobě rozhodně soud.)

Co jsou závady, na jejichž odstranění nese náklady a tedy platí je pronajímatel a co jsou drobné závady, jejichž opravu si platí nájemce sám, upravuje zvláštní vyhláška.

KDE SE DOZVÍTE VÍCE?

■ Orientační informace o dávkách sociální péče můžete nalézt na internetových stránkách **Ministerstva práce a sociálních věcí ČR**
www.mpsv.cz

■ Konkrétní podmínky, za kterých jsou dávky poskytovány, Vám vysvětlí pracovníci pověřených **obecních úřadů/obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.**

■ Můžete využít služeb i řady **poraden a neziskových organizací osob se zdravotním postižením** (Národní rada zdravotně postižených nebo síť Občanských poraden).

■ Národní rada zdravotně postižených

Partyzánská 1/7, Praha 3
☎ 266 753 422

■ Občanská poradna REMEDIUM

Praha 3
☎ 272 743 666

■ Občanská poradna Brno

Anenská 10
☎ 545 241 828

Více informací na:

www.obcanske-poradny.cz

■ OBČANSTVÍ

- právo na pobyt v ČR
- přechodný a trvalý pobyt
- české občanství
- jak žádat o pobyt a občanství
- občané Evropské unie
- práce & sociální dávky

autor: JUDr. Hana Frištenská

KDYŽ OBČAN SLOVENSKÉ REPUBLIKY HODLÁ ŽÍT V ČECHÁCH

Jste-li jste občanem Slovenské republiky a žijete v České republice, jste u nás cizincem.

Nejdříve vysvětlení několika pojmů, které používá zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, který je pro ty, kteří nejsou jejich občany, velmi důležitý:

Kdo to je cizinec?

Cizincem je každý člověk, který žije v ČR, je občanem jiné země a není občanem ČR, tedy nemá občanský průkaz ČR. Jste – li občanem Slovenské republiky, jste tedy v ČR cizincem.

Co je to občanství?

Je to vyjádření vztahu člověka a státu, který znamená to, že člověk je trvale součástí svého státu, a to se všemi výhodami i riziky. Občanství ČR zaručuje plnoprávný pobyt na území republiky. Občanstvím získává člověk všechna práva a povinnosti, které s tímto právním postavením souvisí.

Co je to být občanem Evropské unie?

Pokud je cizinec občanem státu, který je členským státem Evropské unie, je také občanem Evropské unie. Jeho situace je tedy v dalších členských státech EU snazší. Má tak zaručena mnohá práva i v zemi, kde je cizincem, a to ať už v ní ocitá jako turista, nebo v ní hodlá žít se svojí rodinou, chce-li v ní být zaměstnán a ocitne-li se v nějaké obtížné sociální nebo zdravotní situaci.

Kdo jsou cizincoví rodinní příslušníci, kteří sdílejí jeho postavení cizince?

Váš manžel nebo manželka, Vaše děti do 21 let, Vaši rodiče a děti nad 21 let, pokud je prokazatelně živíte a jsou na Vás odkázáni a můžete to dokázat.

Záleží hlavně na Vás, zda Váš pobyt v ČR bude:

a) **legální** (podle zákona), pokud své věci řešíte, a to postupně a ve lhůtách, které Vám ukládá zákon

nebo

b) **nelegální** – nezákonný, pokud nic neřešíte nebo to neděláte včas a pak se připravte na skutečně vážné potíže, které přijdou, až budete potřebovat sociální pomoc, lékaře, pomoc pro děti ve škole apod.

Přechodný pobyt na území ČR

Jste občanem Slovenské republiky? Pak jste od roku 1993 v ČR sice cizincem, ale protože je Vaše země členem Evropské unie, jste občanem Evropské Unie. Proto to máte to Vy i Vaši rodinní příslušníci o hodně jednodušší než cizinci z třetích zemí (zemí mimo Evropskou Unii).

Hodláte žít legálně (podle tzv. pobytového zákona) a přechodně v České republice?

Co k tomu potřebujete, záleží na délce doby, kdy se chcete na území ČR zdržet. Protože jste občanem Evropské unie, můžete žít na území ČR bez víza po neomezenou dobu a nemusíte žádat o pobytové povolení. Potřebujete ale buď platný cestovní pas nebo průkaz totožnosti (občanský průkaz).

Přesto, že jste občanem Evropské Unie, některé věci musíte udělat:

☐ Do 30 dní se musíte ohlásit na Službě cizinecké a pohraniční policie v místě svého pobytu v ČR, pokud se zdržíte déle než 90 dnů (3 měsíce) – tomu se říká **ohlašovací povinnost!**

☐ Pokud chcete žít v ČR déle než 90 dní (3 měsíce), máte právo požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Musíte požádat cizineckou policii v místě svého pobytu v ČR nebo na zastupitelském úřadu ČR ve svém domovském státě o vydání potvrzení o přechodném pobytu.

K žádosti musíte mít:

- cestovní pas nebo průkaz totožnosti
- doklad dokazující, proč tu chcete být (např. zaměstnání, návštěva rodiny apod.)
- dvě fotografie
- doklad o zdravotním pojištění
- čestné prohlášení, že po dobu pobytu nebudete podávat žádost o dávky sociální péče, pokud v ČR nebudete pracovat

Pozor !!

I během povoleného přechodného pobytu můžete být tzv. vyhoštěn, a to když spácháte trestný čin, ale také když ohrožujete veřejný pořádek a bezpečnost!

Jak to bude s Vašimi dětmi a rodinou?

Vaše děti, manžel či manželka a ti nejbližší příbuzní (rodiče), které prokazatelně živíte, mají stejná práva jako Vy. I oni mohou požádat spolu vámi o povolení k přechodnému pobytu v ČR. Musíte ale předložit doklad, že jsou na vás závislí, například lékařskou zprávu, doklad o tom, že studují apod..

Jste cizinec ze země, která je členem Evropské unie a chcete v ČR pracovat?

Pokud je Váš pobyt na území ČR legální (je Vám povolen přechodný nebo dokonce trvalý pobyt) máte v oblasti zaměstnání stejná práva a povinnosti jako občané ČR.

Jste cizinec ze země, která je členem Evropské Unie a chcete sociální dávky?

Pokud je Váš pobyt na území ČR legální a pracujete (nebo jste pracoval), máte v zásadě právo na sociální dávky (jak dávky státní sociální podpory, tak dávky sociální péče) za stejných podmínek jako občané ČR. Ale má to svá vážná omezení (pokud nemáte povolen pobyt trvalý, kdy už máte stejná práva jako občan ČR):

- musíte být na území ČR legálně alespoň 3 měsíce
- musí být jasné, že jste přišel do ČR pracovat a také jste zde nějakou dobu pracoval

Jestli jste ale tzv. neaktivním občanem EU (to znamená, že trvale nebo dlouhodobě

nepracujete), zákon umožňuje nejen Vám dávky nepřiznat, ale dokonce ukončit Váš přechodný pobyt na území ČR.

Co Vaše děti a jejich povinná školní docházka? A co když Vaše děti chtějí studovat?

Protože jste občanem Evropské Unie, Vaše děti jsou ve srovnatelném postavení jako děti české. Musíte (docházka do základní školy je povinná) je přihlásit k základní školní docházce v některé ze spádových škol, které přísluší k místu Vašeho trvalého bydliště. Ředitelé škol mají povinnost Vaše dítě přijmout, pokud tomu nebrání jejich kapacitní možnosti. Také chtějí-li Vaše děti studovat na střední škole, jejich možnosti a práva jsou stejná jako dětí, které mají české občanství.

Pozor na znalost českého jazyka – její znalost je při studiu na střední škole vyžadována.

Máte povolený přechodný pobyt a chcete si koupit byt nebo domek?

Každý, kdo má povolen přechodný nebo trvalý pobyt v ČR, má právo si takovou nemovitost (dům nebo byt) koupit.

Trvalý pobyt na území ČR**Chcete žít na území České republiky trvale?**

Pak musíte požádat o povolení k trvalému pobytu na cizinecké polici v místě bydliště. K tomu je třeba abyste v ČR žil nepřetržitě pět let. Bude-li Vám trvalý pobyt povolen, dostanete průkaz o povolení k trvalému pobytu, a to na dobu 10 let.

Povolení k trvalému pobytu na území ČR přináší pro cizince a jeho rodinné příslušníky v podstatě stejná práva jako pro občana ČR (jen nemůže volit, být volen, být zaměstnán v některých profesích a pozicích.)

Získání občanství k ČR**Chcete se stát občanem ČR?**

O občanství můžete požádat krajský úřad v místě svého trvalého bydliště, jestliže:

- jste měl na území ČR povolen trvalý pobyt po dobu nejméně 5 let
- už nejste občanem jiné země (pokud nejste tím, kdo nabytím státního občanství

ČR pozbuje automaticky dosavadní státní občanství, bezdomovcem nebo osobu s přiznaným postavením uprchlíka)

- nebyl jste v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, což prokazuje výpisem z Rejstříku trestů v ČR (slovenský občan výpisem z rejstříku trestů v ČR i na Slovensku)
- protože jste zřejmě občanem Slovenské republiky, nemusíte prokazovat znalost češtiny. Pokud jste byl občanem jiné země než SR, musíte znalost češtiny prokázat

Jak se Vaše žádost dál vyřizuje?

- Příslušný odbor krajský úřad (v Praze Magistrát) s Vámi provede pohovor a vyplní příslušný dotazník.
- Pak jej prostřednictvím Policie ČR zašle se svým vyjádřením, s vyjádřením úřadu obce (nebo městské části v Praze), kde žijete, a se všemi nutnými doklady Ministerstvu vnitra ČR.
- O Vaší žádosti rozhodne Ministerstva vnitra ČR. Pokud Vám státní občanství udělí a Vy složitě státoobčanský slib, vydává Vám Listinu o udělení státního občanství ČR.

Po získání státního občanství už nemůžete být z území ČR nikdy vyhoštěni a ani Vám nemůže být odepřen přístup na její území.

Poučení na konec

- Být cizincem v zemi, v níž chcete žít, je vážná věc a není to snadné. Musíte si dobře rozmyslet, co chcete udělat v budoucnosti, například zda zůstanete v ČR déle, budete-li tu pracovat, či se hodláte za pár týdnů vrátit domů.
- Pokud se rozhodnete zůstat, pak začněte podle toho jednat. Nedejte na to, že se zdánlivě nic neděje, když si svůj pobyt a záležitosti s ním spojené nevyřizujete!! Potíže, které mohou přijít, bývají o to vážnější. Nečekejte na ně!!!
- Nesnažte se za každou cenu věc řešit sami! Jde o velmi složité problémy. Včas se poraďte s těmi, kdo jsou tu od toho. První, koho je možná požádat o radu a pomoc, je některý z terénních sociálních pracovníků, kterého znát buď Vy nebo Vaši

příbuzní. Je také možné dojít za některým sociálním pracovníkem, případně romským poradcem na obecní (obvodní) úřad nebo dokonce na Magistrát hl. Města Prahy.

Můžete se také rovnou obrátit na služebnu cizinecké a pohraniční policie v Praze.

- Zákon ukládá řadu věcí řešit v lhůtách, v čase, který je k tomu stanoven. Když takový stanovený čas uplyne, řada věcí se už vyřídit nedá.
- Všechno, co je potřeba, určitě nevyřídíte napoprvé, musíte být trpěliví a záležitosti spojené s pobytem v ČR vyřídit až do konce, i když se Vám to bude zdát zdlouhavé.
- I když se Vám všechno bude zdát složité, nebojte se toho a rozhodně to nevzdávejte. Vyplatí se to nejen pro budoucnost Vaši, ale také Vašich dětí.

NĚKOLIK DŮLEŽITÝCH ADRES, KDE ZÍSKÁTE POMOC ČI VÍCE INFORMACÍ

Kde se vyřizují záležitosti pobytu cizinců:

Cizinecká a pohraniční policie v Praze

Olšanská 2, Praha 3,
☎ 974 841 219

Před vyřizováním konkrétních problémů se raději poraďte, jak na to:

■ na některém pracovišti romských poradců v Praze:

na úřadech městských částí v Praze

■ **Úřad Městské části Praha 1**

Vodičkova 18, 115 68 Praha 1

☎ 221 097 111 (ústředna)

fax : 222 231 646

■ **Úřad Městské části Praha 2**

Náměstí Míru 20, 120 39 Praha 2 (vzhledem k rekonstrukci budovy pracuje

ÚMČ v budovách Karlovo nám. 8,

Žitná 51, Štěpánská 1 a Korunní 15)

ústředna: 236 044 111

■ **Úřad Městské části Praha 3**

Havlíčkovo nám. 9, 130 85 Praha 3

☎ 221 161 111 (ústředna)

■ **Úřad Městské části Praha 4**

Táborská 350, 140 45 Praha 4
 ☎ 261 192 111 (ústředna),
 pro Kunratice: ☎ 244 910 928

- **Úřad Městské části Praha 5**
 Náměstí 14. října 4, 150 22 Praha 5
 ☎ 234 378 111, 257 000 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 6**
 Československé armády 23, 160 52 Praha 6
 ☎ 220 189 111 (ústředna)
 fax : 233 331 337
- **Úřad Městské části Praha 7**
 Nábřeží kapitána Jaroše 1000, 170 00 Praha 7
 ☎ 220 14 1 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 8**
 Zenklova 1/35, 180 48 Praha 8
 ☎ 222 805 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 9**
 Sokolovská 324/14, 180 49 - Praha 9
 ☎ 283 091 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 10**
 Vršovická 68, 101 38 - Praha 10
 ☎ 267 093 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 11**
 Ocelíkova 672, 149 41 - Praha 4
 ☎ 267 902 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 12**
 Písková 830/25, 143 12 - Praha 4 - Modřany
 ☎ 244 028 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 13**
 Sluneční náměstí 13/2580, 158 00 Praha 5
 ☎ 235 011 111(ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 14**
 Bratři Venclíků 1073, 198 21 - Praha 9 - Černý Most
 ☎ 281 005 111, 225 295 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 15**
 Boloňská 478/1, 109 00 - Praha 10 - Horní Měcholupy
 ☎ 281 003 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 16**
 Václava Balého 23, 153 00 Praha 5 - Radotín
 ☎ 257 911 685 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 17**
 Žalanského 291/12b, 163 02 Praha - Řepy

☎ 234 683 111 (ústředna)

- **Úřad Městské části Praha 18 - Letňany**
 Bechyňská 639, 199 00 Praha - Letňany
 ☎ 284 028 111 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 19**
 Semilská 43/1, 197 00 Praha 9 - Kbely
 ☎ 284 080 811 (ústředna)
- **Úřad Městské části Praha 20**
 Jívanská 647, 193 21 Praha 9 - Horní Počernice
 ☎ 271 071 611, 271 071 711 (podatelna)
- **Úřad Městské části Praha 21**
 Staroklánovická 260, 190 16 Praha 9
 ☎ 281 012 911(ústředna)
- **Úřad Městské části Praha22**
 Nové náměstí 1250, 104 00 Praha - Uhřetěves
 ☎ 271 071 811 (ústředna)

■ v některé nevládní organizaci, která se specializuje na pomoc cizincům:

■ **Berkat**

Berkat (občanské sdružení) poskytuje vzdělávání a další podporu při vstupu na trh práce cizincům všeho druhu pobytu žijícím v Praze. Komunitní centrum InBáze je otevřeným prostorem pro setkávání cizinců, etnických menšin a české veřejnosti; poskytuje sociální a právní poradenství, individuální psychologickou péči ad.

Adresa: Rumunská 24, 120 00 Praha 2
 Tel./ fax: 224 941 415,
 mobil: 739 03 73 53
 E-mail: berkat@berkat.cz

■ **Centrum pro integraci cizinců (CIC)**

Centrum pro integraci cizinců je občanské sdružení, které poskytuje radu a pomoc imigrantům, tj. azylantům a cizincům s dlouhodobým či trvalým pobytem na území ČR.

Adresa: Kubelíkova 55, Praha 3, 130 00
 ☎ 222 713 332
 E-mail: info@cicpraha.org

■ **(Centrum pro otázky migrace (COM))**

COM se zaměřuje na právní a poradenskou činnost související s migrací,

zejména bezplatné individuální poradenství cizincům v nouzi v oblasti legalizace jejich pobytu na území ČR včetně případů sloučení rodin.

Adresa: Senovážná 2, Praha 1, 110 00
☎ 224 224 379

■ Česká katolická charita

Nezisková organizace Česká katolická charita pomáhá cizincům na území České republiky, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Do této skupiny patří lidé na cestách, migranti a uprchlíci, které z jejich původní vlasti vyhnaly válečný konflikt, pronásledování nebo chudoba.

Adresa: Vladislavova 12, Praha 1, 110 00
☎ 296 243 330

E-mail: sekretariat@charita.cz

■ Český červený kříž

Český červený kříž je humanitární občanské sdružení působící na celém území České republiky. Působí zejména v oblasti humanitární, sociální a zdravotní.

Adresa: Thunovská 18, Praha 1, 118 04
☎ 251 104 111

E-mail: cerveny.kriz@volny.cz

■ Český helsinský výbor

Český helsinský výbor je nevládní neziskovou organizací pro lidská práva a poskytuje bezplatné právní poradenství jednotlivcům, jejichž lidská práva byla porušena.

Adresa: Ostrovského 253/63, Praha 5, 150 00

☎ 220 515 188

E-mail: sekr@helcom.cz

■ Diakonie Českobratrské církve evangelické

Diakonie Českobratrské církve evangelické je křesťanská organizace sociální, zdravotnické a výchovně vzdělávací péče, jejímž posláním je služba a pomoc člověku v nouzi.

Adresa: Belgická 22, Praha 2, 120 00
☎ 222 512 245,

222 522 553

E-mail: ustredi@diakonieccce.cz

■ Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

Cílem nevládní neziskové organizace je pomáhat uprchlíkům a ostatním cizincům na území České republiky a také těm, kteří

již v ČR požívají práva azylu a dočasné ochrany. Kanceláře OPU jsou v Praze a v Brně.

Adresa: Praha 7, 170 00, Veletřzná 24
☎ 220 397 355, 220 397 220, Fax: 223 371 258

E-mail: opu@opu.cz

■ Poradna pro integraci (PPI)

Poradna PPI pomáhá hlavně při adaptaci, posílá integraci uprchlíků a ostatních cizinců do nového prostředí. Pomáhá cizincům i při komunikaci s úřady a v přístupu na trh práce. Poskytuje sociální a právní poradenství, organizuje představení kultur jednotlivých komunit veřejnosti a pomáhá klientům s organizací jejich vlastních aktivit. Adresa: Senovážná 2, Praha 1, 110 00

☎ 224 233 034, 224 216 758, E-mail: ppi@iol.cz

■ Poradna pro občanství, občanská a lidská práva (PPO)

PPO poskytuje poradenství ve věcech státního občanství, dále rozvíjí právní projekty se zaměřením na problémy diskriminace, na jejich příčiny a ochranu proti ní.

Adresa: Petřská 29, 110 00 Praha 1

☎ 222 809 210, 222 809 214, 224 829 087, 222 809 406, 222 809 409, 222 809 364

(i faxové)

E-mail: poradna@iol.cz,

poradna@poradna-prava.cz

■ Poradna pro uprchlíky (PPU)

PPU se věnuje poradenství cizincům, kteří pobývají v České republice a snaží se přispět k jejich integraci.

Adresa: Senovážná ulice 2, Praha 1, 110 00

☎ 224 224 379

E-mail: poradna@refug.cz

■ Nebo třeba v některé nevládní organizaci, pomáhající Romům:

■ R-Mosty, o.s.

Havlíčkovo nám. 300/10, Praha 3 130 00, tel./fax: 222 581 247

e-mail: kancelar@r-mosty.cz

www.r-mosty.cz

■ DISKRIMINACE

- co je diskriminace?
- antidiskriminační legislativa
- diskriminované skupiny
- jak se bránit

autor: JUDr. Daniela Světlíková

POJEM DISKRIMINACE

V posledních letech se stále častěji objevuje v běžném životě, ale i v novinách, televizi a v rozhlasu, slovo diskriminace.

O diskriminaci se hovoří v různých souvislostech. S rozvojem tržního hospodářství a nebývale dravým životním stylem se s ní setkáváme nebývale často. Aby bylo možné se uvedenému celospolečenskému jevu bránit, je nutné mu porozumět a umět jej bezpečně rozlišit.

Co je to diskriminace, se dá definovat různě. Podle Akademického slovníku je možné diskriminaci definovat jako: „rozdílování poškozující někoho, neuznávající jeho rovnosti s jinými, popírání a omezování práv určitých kategorií obyvatelstva... apod.“

Oxfordský naučný slovník uvádí: „Diskriminovat někoho znamená dělat nebo vidět rozdíl: nespravedlivě vydělit pro nespravedlivé jednání: podporovat rozdíly, označit za rozdílné.“

Jednoduchá a výstižná je následující definice:

**DISKRIMINACE JE JEDNÁNÍ
V NEPROSPĚCH NĚKOGO ZALOŽENÉ
NA PŘEDSUDEKU ZEJMÉNA
CO SE TÝČE RASY, BARVY PLETI
ČI POHLAVÍ.**

Diskriminaci lze rozlišovat na

- **přímou**, kdy se s danou osobou nebo skupinou osob zachází hůře na základě příslušnosti k určité (určitými znaky vymezené) skupině osob
- **nepřímou**, kdy určitá opatření, která se jeví jako neutrální, ve svých důsledcích mají negativní dopad na určitou pojmově vymezenou skupinu osob (např. na ženy, na Romy...)

Proč diskriminace vzniká

Historicky, na základě ustálených představ, má většinová (tzv. majoritní) skupina lidí určité ustálené tradiční představy o ji-

ně, menšinové (tzv. minoritní) skupině lidí. Těto minoritě pak jsou přisuzovány určité vlastnosti, nebo pro určitou odlišnost není většinovou společností přijímána.

Co může být takovým rozlišovacím znakem?

Například:

- věk
- pohlaví
- **barva pleti, rasa**
- **jazyk**
- sexuální orientace
- náboženské přesvědčení
- politické smýšlení
- **sociální nebo národní původ**
- **příslušnost k národnosti nebo etnické menšině**
- majetnost

Různé projevy diskriminace provázejí společnost lidí od samých počátků její existence

- silnější utiskují slabší
- majetní nemajetné
- většina utiskuje menšinu ...

Pojem diskriminace

- je v naší společnosti vnímán asi od poloviny devadesátých let dvacátého století.

S rozvojem tržního hospodářství

- se začalo stále více ukazovat, že není měřeno všem stejným metrem, že nemají všechny skupiny obyvatel stejné nebo alespoň srovnatelné podmínky pro vstup do volné hospodářské soutěže.

První skupinou obyvatel u nás, u které bylo poukázáno na diskriminaci, byla

- romská menšina

Další velkou skupinou, která vykazuje znaky diskriminace, jsou

- ženy, a to zejména ve vztahu k trhu práce
- senioři

Vyrovňovací opatření

Aby byla dána šance na začlenění nebo na určité uplatnění ve společnosti i pro ty skupiny lidí, které z důvodu diskriminačního, stereotypního myšlení nemají šanci na rovnoprávné uplatnění ve společnosti, nebo je toto uplatnění spojeno se značnými obtížemi a překážkami, přistupuje se někdy k tzv. **pozitivním akcím** nebo také **pozitivním opatřením**.

Nesprávně a často hanlivě jsou tato opatření nazývána pozitivní diskriminace.

V čem tato pozitivní opatření mohou spočívat:

- ve stanovení kvót pro přijímání studentů, příslušníků diskriminované skupiny obyvatel, do škol
- v povinném poměrném zastoupení diskriminované skupiny v zastupitelských orgánech (např. žen)...

Je třeba vždy a ve všech souvislostech zvážit použití a dopad jednotlivých pozitivních opatření. Diskriminační postoj vůči některé skupině může být tak silný a společensky zakořeněný, že bez pozitivního opatření nemají příslušníci této skupiny prakticky žádnou šanci se uplatnit. (Např. přístup Romů na vysoké školy, vstup žen do vyšších politických funkcí, možnost najít zaměstnání u osob nad padesát let.)

Pozitivní opatření musí být přiměřené situaci a dočasné

Právní úprava zákazu diskriminace

Základním zdrojem ochrany před jakoukoli formou či projevem diskriminace nejen občanů České republiky, ale i cizinců, kteří se vyskytují na našem území, je:

- **Ústava České republiky**, zákon č. 1/1993 Sb., ve znění změn provedených zákonem č. 395/2001 Sb.
- **Listina základních práv a svobod** zákon č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady
- **mezinárodní úmluvy**, kterými je Česká republika vázána

Ústava

V čl. 3 a čl. 112 Ústavy se stanoví, že Listina základních práv a svobod je součástí ústavního pořádku České republiky. Z toho vyplývá, že:

■ **práva a svobody jsou v České republice založeny na ústavní úrovni a mělo by se jim proto dostávat i mimořádné ochrany.**

To v praxi znamená, že žádný právní předpis nesmí být v rozporu s ústavními principy ochrany lidských práv nebo v rozporu s mezinárodními úmluvami.

V čl. 10 Ústavy se totiž stanoví, že „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu: stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

Listina základních práv a svobod

čl. 1 Listiny: „Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné nepromlčitelné a nezrušitelné.“

Principy stanovené v tomto článku jsou obecnými principy, vztahují se na všechna následující ustanovení Listiny.

Klíčovým ustanovením, ze kterého vycházejí veškerá legislativní antidiskriminační opatření je článek 3 Listiny:

(1) „**Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu** pohlaví, **rasy, barvy pleti, jazyka**, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“

(2) „**Každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti**. Zakazuje se jakékoli ovlivňování tohoto rozhodování a všechny způsoby nátlaku směřující k odnárodňování.“

(3) „Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod.“

V čl. 3, odstavci 1 Listiny je

- vymezena univerzálnost základních lidských práv
- stanoven princip rovnosti všech lidí bez rozdílu
- stanoven obecný zákaz jakékoli diskriminace či zvýhodňování některých skupin lidí založený na rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení

Výčet jednotlivých rozlišovacích znaků je pouze příkladný. To znamená, že obecný zákaz diskriminace platí na jakýkoli projev diskriminace, byť v Listině nebyl jmenovitě uveden!

Lidská práva jsou, jak již bylo uvedeno, **právy všech lidských bytostí**, včetně těch, kteří jsou podezřelí z toho, že se něčím provinili, nebo se skutečně provinili, spáchali trestný čin. I tito lidé mají nadále a nepřetržitě základní lidská práva a upírat jim je by bylo protiústavní diskriminační a nedemokratické opatření.

Základní lidská práva jsou nevětšinová, to znamená, že chrání jak menšinu před většinou, tak i většinu před menšinou, ale i každého jednotlivce.

- Podle čl. 24 Listiny *příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu*. Toto ustanovení vyjadřuje **absolutní zákaz** a nevyžaduje proto provedení zvláštním zákonem. Vztahuje se opět na všechny lidi, nikoli jen na občany.
- V čl. 25 Listiny je občanům tvořícím národnostní nebo etnickou menšinu zaručen všestranný rozvoj, zejména právo rozvíjet vlastní kulturu, rozšiřovat vlastní informace v mateřském jazyce, sdružovat se v národnostních sdruženích. Dále je zde deklarováno právo na vzdělávání

ve vlastním jazyce, právo na užívání vlastního jazyka v úředním styku a právo na účast při řešení věcí týkajících se národnostních nebo etnických menšin.

Příslušnost k národnosti si může každý svobodně zvolit. V čl. 3 odst. 2 Listiny se praví: Každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti. Zakazuje se jakékoli ovlivňování tohoto rozhodování a všechny způsoby nátlaku směřující k odnárodňování.

Příslušnost k etnické menšině se zakládá zpravidla na jiných hlediscích než národnostních, může jít o odlišnost rasy, barvy pleti, nebo o jiné odlišení, které nezávisí na volbě člověka.

Ústava ČR ani Listina nestanoví, které menšiny v ČR žijí nebo které stát uznává. Záleží na každé menšině, zda vnímá svoji identitu a chce se jako menšina chovat, nebo zda se včlení (integruje) do většinové (majoritní) společnosti.

- **Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele**, ve znění pozdějších předpisů, obsahuje v § 6 obecný zákaz diskriminace v příslušné oblasti služeb a prodeje zboží.
- **Pracovněprávní předpisy** obsahují ochranu před jakoukoli diskriminací v oblasti pracovněprávních vztahů.
- **Mezinárodními úmluvami** převzala Česká republika na sebe závazek zaručit základní práva a svobody **každému bez rozdílu**.

NÁRODNOSTNÍ A ETNICKÉ MENŠINY

Poživají v České republice speciální ochranu, která reflektuje mezinárodní úmluvy, kterými je Česká republika vázána. Zákaz diskriminace národnostních a zejména etnických menšin se nezřídkla kryje se zákazem a potíráním rasismu ve společnosti.

Mezinárodní úmluvy jimiž je Česká republika vázána:

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (OSN)

- v čl.26 stanoví rovnost všech před zákonem a právo na ochranu bez jakékoli diskriminace. Zaručuje všem stejnou ochranu proti diskriminaci z jakýchkoli důvodů, např. **podle rasy, barvy pleti, jazyka**, atd.
- v čl. 27 zajišťuje **práva etnickým** a náboženským nebo jazykovým menšinám, aby užívaly svého jazyka, vlastní kulturu, vyznávaly vlastní náboženství...

Evropská úmluva o lidských právech (Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění opčních protokolů – Rada Evropy)

- v čl. 14 stanoví zákaz diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, **rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, sociální původ, příslušnost k národnosti menšiny** atd.

Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (OSN)

- V čl. 1 je vymezeno, co se rozumí pojmem „**rasová diskriminace**“ – znamená jakékoli rozlišování, vylučování, omezování nebo zvýhodňování založené na rase, barvě pleti, rodovém nebo národnostním nebo etnickém původu... Dále je v čl. 1 vymezeno, co nelze za rasovou diskriminaci považovat
- V čl. 2 a následujících jsou stanoveny povinnosti smluvních států směřující k odstranění a zabránění vzniku všech forem rasové diskriminace
- V čl. 5 je uveden demonstrativní výčet práv, která smluvní státy zajistí každému bez rozlišování, např. právo na rovné zacházení před soudy a před všemi ostatními orgány, které vykonávají soudnictví, práva na osobní bezpečnost a ochranu státem proti násilí a újmě na zdraví, ať jsou způsobeny státními úředníky nebo někým jiným, atd.
- V čl. 7 se smluvní státy zavázaly podniknout opatření zvláště v oblasti vyučování, výchovy, kultury a informací

pro boj s předsudky, které vedou k rasové diskriminaci a nesnášenlivosti

Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (Rada Evropy)

- zakazuje jakoukoli diskriminaci založenou na příslušnosti k národnosti menšiny
- zaručuje příslušníkům národnosti menšiny právo rovnosti před zákonem
- zavazuje strany úmluvy k přijetí opatření k zaručení rovnoprávnosti příslušníků národnostních menšin
- V jednotlivých člancích pak se smluvní strany zavazují poskytnout příslušníkům národnostních menšin možnost vzdělávání v rodném jazyce, používat rodný jazyk ve veřejném životě, v oblastech s větší koncentrací příslušníků národnostní menšiny používat a uvádět tradiční místní názvy a označení ve svém jazyce atd.

Každý příslušník národnostní menšiny je však povinen respektovat vnitrostátní právní řád a práva ostatních, a to jak práva většiny, tak i práva jiných národnostních menšin.

Směrnice Evropské unie

- **Směrnice 2000/43/ES** o rovném zacházení bez ohledu na rasu, která zakazuje diskriminaci na základě rasy nebo etnického původu ve většině oblastí každodenního života
- **Směrnice 2000/78/ES** o rovném zacházení v zaměstnání a povolání, která zakazuje diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení věku a sexuální orientace v zaměstnání a vzdělávání.

Směrnice upravují ochranu před

- **přímou diskriminací**, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě jednoho z vyjmenovaných důvodů
- **nepřímou diskriminací**, pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního rozhodnutí nebo ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byla určitá osoba rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo víry, určitého zdravotního postižení,

určitého věku nebo určité sexuální orientace v porovnání s jinými osobami znevýhodněna, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné

■ **obtěžováním**, tj. před nežádoucím chováním souvisejícím s kterýmkoli z vyjmenovaných důvodů, které má za účel nebo za následek narušení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašující, nepřátelské, ponižující, pokořující nebo urážlivé atmosféry

■ **naváděním** k diskriminaci, pokud je jedná osoba naváděna k diskriminaci osob

Kde a za jakých okolností zakazují směrnice diskriminaci

■ v souvislosti s přístupem k zaměstnání, samostatně výdělečné činnosti nebo k povolání, včetně kritérií výběru a podmínek nábory

■ s přístupem ke všem typům odborného vzdělávání a poradenství pro volbu povolání, včetně pracovní praxe

■ s podmínkami zaměstnání a pracovními podmínkami včetně podmínek propouštění a odměňování

■ s členstvím nebo činností v odborovém svazu a jiných organizací zaměstnanců, sdruženích zaměstnavatelů a profesních orgánech

■ v souvislosti se sociální ochranou včetně sociálního zabezpečení a zdravotní péče

■ v přístupu ke vzdělání

■ v přístupu ke zboží a službám, které jsou k dispozici veřejnosti, včetně ubytování, a jejich dodávky

Jak lze prosazovat právo na rovné zacházení v rámci směrnic

■ každý, kdo se domnívá, že je nebo byl diskriminován, musí mít **přístup k soudnímu nebo správnímu řízení**

■ před soudem má právo na podporu (zastupování) organizací zabývajících se diskriminací

■ přesun důkazního břemene na žalovaného – žalovaný musí prokázat, že se nedopustil diskriminace

■ porušení antidiskriminačních zákonů musí být spojeno s účinnou sankcí (potrestáním viníka), případně vyplacení odškodného oběti

Rada vlády pro záležitosti romské komunity

■ byla zřízena v roce 1997 jako stálý poradní a iniciační orgán vlády pro otázky romské komunity

■ polovinu členů tvoří zástupci romské komunity

■ jejím cílem je pomáhat integraci romské komunity do společnosti

■ zabezpečuje součinnost resortů odpovědných za realizaci dílčích úkolů a opatření vyplývajících z opatření vlády a mezinárodních smluv

■ soustřeďuje a předkládá vládě informace podklady a návrhy z oblasti integrace Romů

■ zpracovává Koncepti romské integrace atd.

Rada vlády pro národnostní menšiny

■ byla zřízena na základě zákona č. 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů jako stálý poradní a iniciační orgán vlády pro otázky týkající se národnostních menšin a jejich příslušníků

■ předsedou rady je člen vlády

■ nejméně polovinu členů tvoří zástupci národnostních menšin

■ Rada sleduje dodržování Ústavy ČR, Listiny základních práv a svobod, mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách, ve vztahu k národnostním menšinám, jimiž je ČR vázána

■ dodržování zákonů ve vztahu k národnostním menšinám

■ zajišťuje přípravu opatření vlády, která se týkají práv příslušníků národnostních menšin...

I kdýž v zákonné úpravě nenajdeme diskriminační ustanovení, v praxi je situace často odlišná

■ **v zaměstnání** – přetrvává situace, že při telefonickém dotazu je místo volné, ale při osobní návštěvě je jména příslušníků romské komunity sděleno, že už je obsazeno

■ **ve službách** – často se stane, že zejména Romové jsou v restauraci personálem přehlíženi, nejsou obsluhováni,

■ **v bydlení** – Romové jsou často vystěhováváni (a to i obcemi) z bytů, které chce vlastník uvolnit, do holobytů

nebo do ubytoven v okrajových těžko dostupných částech města atp.,

- neustále se objevují trestné činy s rasovou motivací.

Rasová diskriminace se jen velmi těžko prokazuje.

Jak se brání diskriminaci

Dojde-li k diskriminačnímu jednání které spočívá ve snížení vážnosti a občanské důstojnosti občana, je možné podat nápravu prostřednictvím občanskoprávní žaloby na ochranu osobnosti.

- Žaloba na ochranu osobnosti se podává k místně příslušnému krajskému (městskému) soudu.
- Zastupovat může žalobce kromě advokáta i nevládní organizace, která má ve statutu zakotvenou ochranu lidských práv

Dojde-li k takovému projevu diskriminace, že vznikne podezření z naplnění skutkové podstaty trestného činu, je možné podat trestní oznámení kterékoli službě Policie ČR nebo přímo na kterékoli státní zastupitelství.

- Trestní oznámení se podává buď písemně, nebo ústně do protokolu
- Každá služba Policie ČR i každé státní zastupitelství je povinno trestní oznámení přijmout (sepsat)

Dojde-li k porušování práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení nebo k diskriminaci v pracovněprávních vztazích, má zaměstnanec právo se domáhat nápravy jednak podáním žaloby k soudu, jednak podáním stížnosti úřadu práce, nebo inspektorátu práce.

Jak konkrétně postupovat

Pokud se uchazeč o zaměstnání setká s:

- diskriminačním inzerátem nebo nabídkou práce, může na to upozornit písemně Úřad práce a zároveň Ministerstvo práce a sociálních věcí
- diskriminačním jednáním při vstupním pohovoru, např. s dotazy na záležitosti osobního charakteru, které nesouvisí s výkonem práce, jako jsou např.: kolik má uchazečka dětí, kdo je bude hlídat v případě nemoci, zda je vdaná a podobně,

i při sjednávání podmínek pracovního poměru, resp. při sjednávání obsahu pracovní smlouvy, jedná se o **nepřípustné otázky** a může podat písemnou stížnost na příslušný úřad práce a kopii zaslat na MPSV jako v předchozím případě.

Ten, kdo se cítí diskriminovaný v pracovněprávním vztahu, by měl:

- požádat o pomoc či součinnost svého nadřízeného, pokud to nejde proto, že sám nadřízený se dopouští diskriminace nebo odmítne řešit stížnost
- podat písemnou stížnost zaměstnavateli s žádostí o řešení problému
- pokud je založena odborová organizace, požádat o pomoc tuto organizaci
- podat písemnou stížnost na úřad práce, v jehož územním obvodu má zaměstnavatel sídlo
- podat písemnou stížnost příslušnému inspektorátu práce – ve vymezených případech (§ 3, zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce)
- upozornění zaslat v kopii rovněž Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR, neboť metodicky řídí úřady práce a sleduje dodržování zákonnosti na trhu práce

Kontrolní pravomoc úřadů práce

- Na úseku zaměstnanosti je vymezena kontrolní pravomoc úřadů práce zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Podle § 8, odst. 1, písm. l) *Úřad práce vykonává kontrolní činnost v rozsahu stanoveném tímto zákonem včetně ukládání pokut.*
- Rozsah a způsob kontroly včetně možnosti postihu za přestupky a správní delikty je upraven v části sedmé zákona o zaměstnanosti v rozsahu § 125 – § 141.

Postup uvedený shora nevyklučuje současné podání žaloby k soudu.

- Věcně a místně příslušný je v pracovněprávních věcech okresní (obvodní) soud, v jehož obvodu má sídlo žalovaný zaměstnavatel.

Žalobní návrh

- musí splňovat náležitosti podání podle § 42 odst. 4 občanského soudního řádu
- dále v něm musí být vylíčeno, čeho se týká, tedy popis diskriminačního jednání

■ čeho se žalobce domáhá (žalobní petit).

Pokud se domáhá toho

a) aby bylo upuštěno od určitého jednání či porušování, musí konkrétně napsat, od jakého jednání/porušování má být upuštěno

b) aby byly odstraněny následky – opět konkrétně jaké následky, např. snížení platového ohodnocení

c) aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění – tím je míněna omluva žalovaného, tato omluva musí být v návrhu jasně a konkrétně formulována

d) pokud je požadovaná náhrada újmý nemajetkové povahy, je třeba konkrétně vyčíslit požadovanou výši náhrady

Nejedná se o náhradu konkrétní škody, např. ušlé mzdy nebo rozdílu mezi platem a nemocenskými dávkami v případě, že diskriminovaný se psychicky zhroutil, ale o ohodnocení ztráty společenské prestiže, morálního poškození, snížení důstojnosti žalobce na pracovišti.

Zaměstnavatel má zákonem zakázáno jakýmkoli způsobem postihovat nebo znevýhodňovat zaměstnance proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků vyplývajících z pracovněprávních vztahů.

UŽITEČNÉ ADRESY:

■ **Integrovaný portál MPSV**
portal.mpsv.cz

■ **EURES**
portal.mpsv.cz/eures/

■ **Česká správa sociálního zabezpečení**
www.cssz.cz

■ **Státní úřad inspekce práce**
www.suip.cz

■ **Český helsinský výbor**
Český helsinský výbor je nevládní neziskovou organizací pro lidská práva a poskytuje bezplatné právní poradenství jednotlivcům, jejichž lidská práva byla porušena.
Adresa: Ostrovského 253/63, Praha 5, 150 00
☎ 220 515 188
E-mail: sekr@helcom.cz

■ **Poradna pro občanství, občanská a lidská práva (PPO)**
PPO poskytuje poradenství ve věcech státního občanství, dále rozvíjí právní projekty se zaměřením na problémy diskriminace, na jejich příčiny a ochranu proti ní.
Adresa: Petráská 29, 110 00 Praha 1
☎ 222 809 210, 222 809 214, 224 829 087, 222 809 406, 222 809 409, 222 809 364 (i faxová)
E-mail: poradna@iol.cz, poradna@poradna-prava.cz

■ **Romea o.s.**
Antidiskriminační bezplatná linka
☎ 800 220 800 nebo 257 329 667

■ DŮCHOD

- nárok na dávky důchodového pojištění
- starobní důchod
- invalidní důchod
- vdovské a sirotčí důchody

dávky důchodového pojištění

autor: JUDr. Jaroslava Štamberková

DÁVKY DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ

Co to vlastně je?

Důchodové pojištění je celý systém dávek (dávky se nazývají důchody), které úplně nebo částečně (to podle druhu přiznaného důchodu) zabezpečují člověka v případě :

- invalidity
- úmrtí živitele rodiny
- stáří

Pravidlo : jedná se o časově delší dobu.

Právní úprava důchodů : **zákon č. 155/1995 Sb.**, o důchodovém pojištění, v platném znění.

Co je základním předpokladem pobírání důchodu?

Základním předpokladem je účast na důchodovém pojištění - **výdělečná činnost** - pokud člověk **pracuje** (v pracovním poměru u zaměstnavatele, **sám podniká** nebo byl v době výkonu trestu odnětí svobody zařazen do zaměstnání), je účast v tomto systému automatická - ze svého příjmu odvádí určitou přesně stanovenou část jako příspěvek na důchodové pojištění.

V některých případech je důchodově pojištěn i člověk, který nepracuje, např.:

- pokud pečuje o dítě do 4 let věku
- pokud pobírá podporu v nezaměstnanosti
- pokud už na podporu v nezaměstnanosti nemá nárok, ale nadále je na úřadu práce evidován jako nezaměstnaný
Pro nárok na důchod musí být splněna vždy určitá doba pojištění (= délka pojištění).

! Pokud je člověk zaměstnan tzv. „načerno“, neodvádí žádné pojištění ze svého příjmu. Pak ale taky **NEMÁ** nárok na výplatu žádného důchodu. !

Druhy důchodů

- starobní
- plný invalidní
- částečný invalidní
- vdovský a vdovecký
- sirotčí

O nároku na důchod, o jeho výši a výplatě rozhoduje **Česká správa sociálního zabezpečení**, která posuzuje, zda člověk splnil potřebné podmínky stanovené podle jednotlivých druhů důchodů.

Kde se žádost o starobní důchod podává:

Žádosti o přiznání starobního důchodu sepisuje **Pražská správa sociálního zabezpečení**. Ta je žádost o dávku důchodového pojištění **povinná sepsat** - nesmí odmítnout sepsání žádosti ani v případě, že občan nesplňuje podmínky stanovené pro nárok na dávku důchodového pojištění nebo není-li žádost občana doložena potřebnými doklady.

Starobní důchod

= **důchod, který nahrazuje příjem z práce u člověka, který z důvodu dosažení určitého věku ztrácí schopnost (částečně či úplně) pracovat v plném rozsahu.**

□ Podmínky nároku na starobní důchod:

Člověk má nárok na starobní důchod, jestliže **byl důchodově pojištěn**

■ nejméně 25 let a dosáhl důchodový věk (obě podmínky musí být splněny zároveň)
nebo

■ 15 let a dosáhl aspoň 65 let věku (obě podmínky musí být splněny zároveň)

□ **Důchodový věk:** je rozdílný u mužů a u žen (u žen je navíc zohledněn počet vychovaných dětí tak, že čím více dětí žena vychová, tím je její důchodový věk nižší).

□ **Výše důchodu:** závisí na počtu odpracovaných let a na výši výdělku

Otázka + odpověď :

Žena pracovala 10 let, pak 7 let pečovala o 2 děti a 7 let byla evidovaná úřadem práce jako nezaměstnaná. Má nárok na starobní důchod, když jí nyní 60 let?

Nemá. Důchodového věku sice dosáhla, ale nemá odpracováno 25 roků.

Plný invalidní důchod

= důchod, který má člověku nahradit příjem ze zaměstnání v případě, kdy z důvodu nemoci či úrazu nemůže člověk pracovat.

Podmínky nároku na plný invalidní důchod :

■ plná invalidita + potřebná doba pojištění (= zaměstnání)

■ **Plná invalidita:** znamená, že člověku z důvodu nemoci nebo úrazu poklesla jeho schopnost pracovat nebo sice pracovat může, ale jen za zcela mimořádných podmínek.

■ **Potřebná doba pojištění :** je stanovena podle věku, kdy se člověk stane invalidním

- do 20 let věku musí odpracovat méně než jeden rok
- od 20 let věku do 22 let musí odpracovat jeden rok
- od 22 let do 24 let věku musí odpracovat dva roky
- od 24 let do 26 let věku musí odpracovat tři roky
- od 26 let do 28 let věku musí odpracovat čtyři roky
- nad 28 let věku musí odpracovat pět let za posledních 10 let před vznikem invalidity

Pokud se člověk stane invalidním následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání), nezjišťuje se délka předchozího zaměstnání.

! Pokud nemá člověk odpracován potřebný počet let, může být invalidní, ale nemá nárok na výplatu plného invalidního důchodu !

„Invalidita z mládí“

Dnem dosažení věku 18 let vzniká nárok na plný invalidní důchod i osobám s trvalým pobytem na území ČR, které z důvodu zdravotního postižení nemohly pracovat a jejichž plná invalidita vznikla před dosažením 18 let věku (např. děti, které se narodily těžce tělesně či mentálně postižené).

□ **Výše důchodu :** závisí na počtu odpracovaných let a na předchozí výši výděлку

□ **Jak dlouho se vyplácí** po celou dobu, kdy je člověk plně invalidní

Otázka + odpověď :

Žena ve věku 45 let posledních 10 let nepracovala a byla 3 roky vedena na úřadu práce jako nezaměstnaná. Po úrazu se stala plně invalidní – bude mít nárok na plný invalidní důchod?

Nebude. Plně invalidní sice je, ale invalidní důchod jí nemůže být vyplácen, protože nemá odpracovanu potřebnou dobu.

Částečný invalidní důchod

= důchod, který má člověku nahradit část příjmu ze zaměstnání v případě, kdy z důvodu nemoci či úrazu nemůže člověk pracovat v plném rozsahu.

Podmínky nároku na částečný invalidní důchod :

částečná invalidita + potřebná doba pojištění (= zaměstnání)

■ **Částečná invalidita:** znamená, že člověku z důvodu nemoci nebo úrazu poklesla jeho schopnost pracovat nebo sice pracovat může, ale jeho zdravotní stav mu značně ztěžuje obecné životní podmínky.

■ **Potřebná doba pojištění:** je stanovena podle věku, kdy se člověk stane částečně invalidním

- do 20 let věku musí odpracovat méně než jeden rok
- od 20 let věku do 22 let musí odpracovat jeden rok
- od 22 let do 24 let věku musí odpracovat dva roky
- od 24 let do 26 let věku musí odpracovat tři roky
- od 26 let do 28 let věku musí odpracovat čtyři roky
- nad 28 let věku musí odpracovat pět let za posledních 10 let před vznikem invalidity

Pokud se člověk stane částečně invalidním následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání), nezjišťuje se délka předchozího zaměstnání.

! Pokud nemá člověk odpracován potřebný počet let, může být částečně invalidní, ale nemá nárok na výplatu částečného invalidního důchodu !

□ **Výše důchodu:** závisí na počtu odpracovaných let a na předchozí výši výdělku

□ **Jak dlouho se vyplácí:** po celou dobu, kdy je člověk částečně invalidní

Otázka + odpověď :

Muž ve věku 39 let byl veden na úřadu práce jako nezaměstnaný. Před půl rokem nastoupil do práce, kde se mu stal pracovní úraz. Nyní je částečně invalidní. Bude mít nárok na částečný invalidní důchod, přestože nemá odpracovaný potřebný počet let? ■

Ano. V případech pracovních úrazů se nesleduje počet odpracovaných let.

Vdovský a vdovecký důchod

= důchod, který má nahradit chybějící příjem do rodiny po úmrtí druhého manžela.

■ Vdova má nárok na vdovský důchod po zemřelém manželovi

■ Vdovec má nárok na vdovecký důchod po zemřelé manželce

□ **Podmínka nároku na vdovský a vdovecký důchod :**

tyto podmínky musí plnit zemřelý manžel:

■ Zemřelý manžel pobíral starobní, plný invalidní nebo částečný invalidní důchod **nebo**

■ Zemřelý manžel měl odpracovaný počet let pro nárok na plný invalidní důchod nebo na starobní důchod, anebo zemřel následkem pracovního úrazu

!!! Na důchod má nárok pouze manžel či manželka – NE druh či družka zemřelého.

□ **Výše důchodu:** závisí na výši výdělku zemřelého manžela

□ **Jak dlouho se vyplácí:** 1 rok po smrti manžela. Po uplynutí 1 roku má vdova nárok na vdovský důchod, jen tehdy, pokud :

■ pečuje o nezaopatřené dítě

■ je sama plně invalidní,

■ dosáhla důchodového věku

Pokud se znovu provdá, nemá již na vdovský důchod nárok.

Otázka + odpověď:

Žena žila s druhem se kterým má 4 děti. Druh zemřel při autohavárii. Bude mít žena nárok na vdovský důchod?

Nebude. Na vdovský důchod má nárok pouze manželka.

Otázka + odpověď :

Žena se s manželem rozvedla a měsíc po rozvodu manžel zemřel. Dostane žena vdovský důchod, když jí zůstaly v péči 2 malé děti?

Ne, protože v době úmrtí již byli rozvedeni

Otázka + odpověď :

Ovdovělá žena se stará o 1 dítě a má vdovský důchod. Nyní žije s druhem. Má stále nárok na vdovský důchod, když její druh pracuje?

Ano. O vdovský důchod by přišla jen tehdy, pokud by se znovu provdala

Sirotčí důchod

= důchod, který má nezaopatřenému dítěti nahradit úmrtí rodiče, který je dítě povinen živit.

□ **Podmínky nároku dítěte na sirotčí důchod :**

■ Dítě musí být nezaopatřené

■ Zemřelý rodič pobíral starobní, plný invalidní nebo částečný invalidní důchod nebo

■ Zemřelý rodič měl odpracovaný počet let pro nárok na plný invalidní důchod nebo

na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu

- **Výše důchodu:** závisí na výši výdělku zemřelého rodiče
- **Jak dlouho se vyplácí:** po celou dobu, kdy je dítě nezaopatřené (do ukončení studia)

Otázka + odpověď :

Žena žila s druhem, se kterým má 2 děti. Děti však nemají otce uvedeného v rodném listě. Otec dětí zemřel po pracovním úrazu. Budou mít děti nárok na sirotčí důchody?

Nebudou. Jejich otec není v rodném listě uveden.

KDE SE DOZVÍTE VÍCE :

□ **Česká správa sociálního zabezpečení**

Křížová 25

Praha 5

Informační kancelář otevřena denně

☎ 257 061 111

□ **Pražská správa sociálního zabezpečení – její územní pracoviště**

v Praze 1-10 mají denně otevřená

informační centra

☎ 257 061 111

□ **Občanská poradna**

Jakubská 3

Praha 1

☎ 222 310 110

□ **Občanská poradna REMEDIUM**

Křišťanova 1698/15, Praha 3

☎ 272 743 360

■ NEMOCENSKÁ

- podmínky výplaty nemocenského
- ošetřování člena rodiny
- vyrovnávací příspěvek a peněžitá pomoc v mateřství
- kdy a kolik se vyplácí?

dávky nemocenského pojištění

autor: JUDr. Jaroslava Štamberková

DÁVKY NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ

Co to vlastně je?

Nemocenské pojištění je celý systém dávek, které finančně zabezpečuje pracovního člověka v případě :

- nemoci
- těhotenství
- mateřství
- péče o člena rodiny v době jeho nemoci

Pravidlo :

jedná se spíše události časově kratší.

Právní úprava dávek nemocenského pojištění:

- Zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, v platném znění
- Zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavicích na děti z nemocenského pojištění, v platném znění
- Vyhláška č.143/1965 Sb., o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění, v platném znění

Co je základním předpokladem nároku na nemocenské dávky?

Základním předpokladem je účast na nemocenském pojištění - výdělečná činnost - pokud člověk pracuje v pracovním poměru u zaměstnavatele, je účast v tomto systému automatická – ze svého příjmu odvádí určitou přesně stanovenou část jako příspěvek na nemocenské pojištění. Oproti tomu podnikatel se může sám rozhodnout, zda bude příspěvky na nemocenské pojištění odvádět (za své zaměstnance ale příspěvky odvádět musí vždycky).

! Pokud je člověk zaměstnán tzv. načerno, neodvádí žádné pojištění ze svého příjmu. Pak ale taky NEMÁ nárok na výplatu žádných nemocenských dávek.!

Pro nárok na některé nemocenské dávky musí být splněna vždy určitá doba pojištění (= délka pojištění).

Kde se žádost o nemocenské dávky podává :

- u **zaměstnavatele**
- u **Pražské správy sociálního zabezpečení** (pokud je člověk evidován jako nezaměstnaný na úřadu práce)

Pro žádost je nutný **vyplněný zvláštní tiskopis**, který vystavuje člověku jeho lékař.

Druhy nemocenských dávek

- nemocenské
- podpora při ošetřování člena rodiny
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- peněžitá pomoc v mateřství

Nemocenské

= dávka, která má člověku nahradit příjem ze zaměstnání v případě, kdy z důvodu nemoci či úrazu nemůže člověk pracovat. Jde o dočasnou pracovní neschopnost.

□ **Podmínky nároku na nemocenské (musí být splněny současně) :**

- lékařem uznaná pracovní neschopnost
- účast na nemocenském pojištění v době vzniku dočasné pracovní neschopnosti (účast vznikne 1. den nástupu do zaměstnání). Po ukončení zaměstnání se dostává bývalý zaměstnanec do tzv. ochranné lhůty, která trvá 6 týdnů – pokud by v této době onemocněl, bude mít na nemocenské nárok, přestože už nikde nepracuje.
- zaměstnanec v době nemoci nepracuje

□ **Doba pobírání nemocenského:**

nemocenské může člověk pobírat od 1. dne pracovní neschopnosti, ale nejdéle 1 rok (za určitých podmínek lze ještě prodloužit).

□ **Výše nemocenského:**

závisí na výši výdělku

Otázka + odpověď :

Žena nastoupila do zaměstnání a hned 2. den se jí stal úraz. Bude mít nárok na nemocenské? A jak se nemocenské vypočítá, když zatím žádný výdělek neměla?

Nemocensky pojištěná je už od 1. dne

nástupu do zaměstnání. Nemocenské se stanoví podle výše výdělku, který má uveden v pracovní smlouvě.

Otázka + odpověď :

Žena pracuje tzv. načerno. V práci se jí stal těžký pracovní úraz. Bude mít nárok na nemocenské?

Nebude. Tím, že pracuje tzv. načerno, není nemocensky pojištěná.

Podpora při ošetřování člena rodiny

= dávka, která má člověku nahradit příjem ze zaměstnání v případě, kdy musí ošetřovat nemocného člena rodiny.

Podmínky nároku na podporu při ošetřování člena rodiny (musí být splněny současně) :

- zaměstnanec se stará o nemocné dítě ve věku do 10 let nebo ošetřuje nemocného člena rodiny, který ošetřování potřebuje
- účast na nemocenském pojištění v době vzniku dočasné pracovní neschopnosti (účast vznikne 1. den nástupu do zaměstnání). Po ukončení zaměstnání se dostává bývalý zaměstnanec do tzv. ochranné lhůty, která trvá 6 týdnů – pokud by v této době onemocněl člen rodiny, bude mít na dávku nárok, přestože už nikde nepracuje.
- žití ve společné domácnosti s ošetřovaným, tato podmínka se nevztahuje na ošetřování dítěte mladšího 10 let rodičem
- zaměstnanec v době ošetřování nepracuje

Doba pobírání podpory při ošetřování člena rodiny: nejvýše 9 kalendářních dní (16 kalendářních dnů zaměstnanci, který má v péči dítě do skončení povinné školní docházky a je osamělý - svobodný, rozvedený, ovdovělý ani nežije s druhem).

Výše podpory při ošetřování člena rodiny: závisí na výši výdělku

Otázka + odpověď:

Žena nastoupila do zaměstnání a hned 3. den jí onemocnělo 9-leté dítě. Bude mít

nárok na podporu při ošetřování člena rodiny ?

Bude. Nemocensky pojištěná je už od 1. dne nástupu do zaměstnání.

Otázka + odpověď :

Žena pracuje tzv. načerno. Jejím manželovi se stal úraz a potřebuje péči. Bude mít žena nárok na podporu při ošetřování člena rodiny ?

Nebude. Tím, že pracuje tzv. načerno, není nemocensky pojištěná.

Otázka + odpověď :

Zaměstnaným rodičům onemocnělo dítě, o které se chtějí starat oba najednou. Budou mít oba nárok na podporu při ošetřování člena rodiny?

Nebudou. Dávka náleží jenom jednomu z nich .

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství

= dávka, která má těhotné ženě nahradit rozdíl ve výši příjmů v případě, kdy z důvodu těhotenství musí být převedena na jinou práci a má zde nižší výdělek

Podmínky nároku na vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství (musí být splněny současně) :

- žena je těhotná
- byla převedena na jinou práci, protože ta dosavadní práce je pro ni ze zdravotních důvodů nevhodná (potvrdí lékař)
- účast na nemocenském pojištění v době převedení na jinou práci
- její výdělek se snížil

Doba pobírání vyrovňovacího příspěvku v těhotenství a mateřství : nejpozději do nástupu ženy na mateřskou dovolenou

Výše vyrovňovacího příspěvku v těhotenství a mateřství : rozdíl mezi předchozím vyšším a současným nižším výdělkem

Otázka + odpověď :

Těhotná žena nemůže nadále vykonávat dosavadní práci. Zaměstnavatel jí přidělí práci jinou, ale mnohem méně placenou.

Bude mít žena nárok na nějakou dávku?

Bude. Má nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství ve výši rozdílu mezi původním a tím nižším příjmem.

Otázka + odpověď :

Žena pracuje tzv. načerno. Po otěhotnění nemůže současnou práci dělat. Bude mít nárok na nějakou nemocenskou dávku?

Nebude. Tím, že pracuje tzv. načerno, není nemocensky pojištěná.

Peněžitá pomoc v mateřství

= dávka, která má ženě nahradit ztrátu příjmu ze zaměstnání v souvislosti s narozením dítěte

□ Podmínky nároku na peněžitou pomoc v mateřství (musí být splněny současně) :

- porod dítěte
- účast na nemocenském pojištění v době porodu. Po ukončení zaměstnání se dostává bývalá zaměstnankyně do tzv. ochranné lhůty, která trvá 6 měsíců – pokud by v této porodila dítě bude mít na peněžitou pomoc v mateřství nárok, přestože už nikde nepracuje
- předchozí doba 270 dní nemocenského pojištění v posledních dvou letech před porodem
- žena nepracuje z důvodu porodu

□ Celková doba pobírání peněžitě pomoci v mateřství (před porodem + po porodu) :

- 28 týdnů
- 37 týdnů – týká se pouze žen, které porodily více dětí současně (dvojčata, trojčata) anebo se jedná o ženy svobodné, ovdovělé, rozvedené, které nežijí s druhem.

□ Výše peněžitě pomoci v mateřství : závisí na výši výdělku

Na peněžitou pomoc v mateřství má nárok i žena, která je jako nezaměstnaná evidována na úřadu práce – podmínky jsou stejné, pouze výše dávky se stanoví přibližně ve výši rodičovského příspěvku.

Otázka + odpověď :

Žena dostala po 3 letech ze zaměstnání výpověď. 4 měsíce po ukončení pracovního poměru porodila dítě. Má nárok na peněžitou pomoc v mateřství?

Ano. Podmínku 270 dní nemocenského pojištění splňuje, dítě se narodilo v průběhu 6-ti měsíční ochranné lhůty .

Otázka + odpověď :

Žena po půl roce zaměstnání otěhotněla, předtím nikde nepracovala. Bude mít nárok na peněžitou pomoc v mateřství?

Nebude. Nesplňuje podmínku 270 dnů nemocenského pojištění v posledních 2 letech.

Otázka + odpověď :

Žena dostala po 3 letech ze zaměstnání výpověď. 4 měsíce po ukončení pracovního poměru porodila dítě. Má nárok na peněžitou pomoc v mateřství

Ano. Podmínku 270 dní nemocenského pojištění splňuje, dítě se narodilo v průběhu 6-ti měsíční ochranné lhůty .

Otázka + odpověď :

Žena pracuje 2 roky tzv. načerno. Nyní očekává narození dvojčat. Bude mít nárok na peněžitou pomoc v mateřství?

Nebude. Není nemocensky pojištěná.

Otázka + odpověď :

Má nárok na nějaké nemocenské dávky těhotná žena v domácnosti?

Ne. Tato žena má až po narození dítěte nárok na rodičovský příspěvek

KDE SE DOZVÍTE VÍCE :

■ **Pražská správa sociálního zabezpečení** – její územní pracoviště v Praze 1-10 mají denně otevřená informační centra

☎ 257 061 111

■ **Občanská poradna**

Jakubská 3

Praha 1

☎ 222 310 110

■ **Občanská poradna REMEDIUM**

Křišťanova 1698/15, Praha 3

☎ 272 743 360

- přídavek na dítě
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení
- rodičovský příspěvek
- příspěvek na školní pomůcky
- dávky péstounské péče
- porodné
- pohřebné

dávky státní sociální podpory

autor: JUDr. Jaroslava Štamberková

■ SOCIÁLNÍ PODPORA

DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Pojem „státní sociální podpora“ označuje celý systém dávek, které jsou poskytovány **lidem, kteří se dostanou do určité sociálních situace** (třeba tím, že se starají o děti). Stát prostřednictvím vyplácení těchto dávek tak svým způsobem částečně přebírá odpovědnost za vzniklou sociální situaci – a finančně přispívá k řešení této situace.

Převážná většina dávek proto souvisí s péčí o nezaopatřené děti – výjimkou je pouze pohřebné a částečně i příspěvek na bydlení.

Pro vznik nároku na dávky musí být splněny podmínky, které pro jednotlivé dávky stanoví zákon o státní sociální podpoře

U některých dávek státní sociální podpory se **zjišťuje příjem rodiny** (přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení) – na celkové výši příjmů v rodině je pak závislý nejen vznik **nároku na dávky**, ale i **výše samotné dávky**. Některé dávky ale výše příjmů neovlivňuje (porodné, rodičovský příspěvek).

Právní úprava státní sociální podpory : zákon. č. 117/1995 Sb., v platném znění

Druhy dávek :

a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu

- 1. přídavek na dítě
- 2. sociální příplatek
- 3. příspěvek na bydlení

b) ostatní dávky

- 1. rodičovský příspěvek
- 2. příspěvek na školní pomůcky
- 3. dávky péčovské péče
- 4. porodné
- 5. pohřebné

Jaké podmínky musí žadatel o dávky splňovat

1. Trvalý pobyt

Nárok na dávku má pouze osoba, která má trvalý pobyt na území ČR.

- občan ČR

- nebo cizinec, kterému cizinecká policie povolila na území ČR pobyt. U dávek poskytovaných v závislosti na příjmu musí podmínku trvalého pobytu splňovat všechny společně posuzované osoby.

Příklad :

!!!Pokud se žena provdá za cizince, bude se tento cizinec vždycky posuzovat s rodinou. Pokud cizinci cizinecká policie pobyt nepovolí nebo mu ho odebere, nebude mít celá rodina nárok na dávky. To platí i v případě, kdy by žena měla např. děti z předchozího manželství a s novým manželem-cizincem žádné společné děti neměli.

2. Příjem rozhodný pro přiznání dávky

!!!Při posuzování nároků na státní sociální podporu (SSP) se nezjišťuje majetek rodiny, pouze příjmy členů rodiny, a to pouze u některých dávek.

Příjem rozhodný pro přiznání dávky

Jeho zjišťování je nutné u dávek, které se poskytují v závislosti na čistém příjmu rodiny.

rozhodné období :

- u přídavku na dítě - kalendářní rok předcházející tomu kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1.10. do 30.9. následujícího kalendářního roku

Příklad :

Nárok na dávku se uplatňuje od 1. 10. 2006 - zjišťuje se rozhodný příjem za rok 2005.

- u sociálního příplatku a příspěvku na bydlení - kalendářní čtvrtletí předcházející tomu kalendářnímu čtvrtletí, za které se nárok na dávky uplatňuje

Příklad :

Nárok na dávku se uplatňuje za 2. čtvrtletí 2007 - zjišťuje se rozhodný příjem za 1. čtvrtletí 2007.

- Druhy příjmů, které se zahrnují do příjmu rozhodného pro přiznání dávek jsou výslovně uvedeny v § 5 zákona o státní sociální podpoře - patří sem

např. příjmy ze zaměstnání, podnikání, podpora v nezaměstnanosti, výživné na děti, důchody (invalidní, částečný invalidní, starobní, sirotčí), nemocenské, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě....

3. Rodina, společně posuzované osoby

Za rodinu se považuje :

- oprávněná osoba (=ten, kdo o dávku žádá)
- a osoby společně posuzované, které žijí ve společné domácnosti (obvykle to bývají děti spolu se svými rodiči).

V některých případech zákon výslovně stanoví, kdy se podmínka vedení společné domácnosti pro stanovení okruhu společně posuzovaných osob nevyžaduje (např. manželé se vždy posuzují společně bez ohledu na to, zda spolu fakticky žijí ve společné domácnosti nebo ne, děti se posuzují zase společně s rodiči – bez ohledu na to, že rodiče spolu nežijí (s výjimkou rozvedených manželů).

Pokud je **dítě umístěno v ústavu** (kojenecký, ústav sociální péče, diagnostický ústav, výchovný ústav, dětský domov), posuzuje se toto dítě samo, tj. bez rodiny.

Pokud je společně posuzovaná osoby vzata **do vazby nebo do výkonu trestu** odnětí svobody, tak se po určité době do okruhu společně posuzovaných osob nezapočítává.

U příspěvku na bydlení se za společně posuzované osoby považují všichni, kdo jsou v bytě přihlášení k trvalému pobytu (nemusí se jednat o rodinu, mohou to být i navzájem cizí osoby). Nezapočítává se dítě umístěné v ústavu a osoba, která je ve vazbě nebo ve výkonu trestu.

! Není rozhodující, jestli se v bytě osoba zdržuje – rozhodující je, že je hlášena k trvalému pobytu !

Příklad :

!!! Žena má z předchozího manželství 3 děti. Provdá se za cizince, který má v ČR povolený pobyt. Žena však s manželem nežije a ani neví, kde se manžel zdržuje.

Pokud bude žena žádat o přídavek na svoje děti a o sociální příspěvek, BUDE MANŽEL SPOLEČNĚ POSUZOVÁN S CELOU RODINOU (přestože ani jedno z dětí není jeho). Pokud žena neobstará potvrzení o manželových příjmech, nedostane žádné dávky.

4. Životní minimum

Částky stanovené podle zákona o životním a existenčním minimu (č. 110/2006 Sb.) jsou základem pro :

- a) stanovení nároku na dávky (určení hranice příjmů rodiny)
- b) stanovení výše dávky (netýká se porodného, rodičovského příspěvku a příspěvku na zakoupení auta)

Částky životního minima :

KOMU	Kč/měsíc
pro jednotlivce	3.126,-
pro první dospělé osobu v domácnosti	2.880,-
pro druhou a další dospělé osobu v domácnosti	2.600,-
pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let	1.600,-
6 až 15 let	1.960,-
15 až 26 let	2.250,-

Životní minimum rodiny je pak dáno součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

5. Nezaopatřené dítě

= **dítě mladší 26 let, které :**

- plní povinnou školní docházku nebo
- připravuje se na budoucí povolání (studuje na střední či vysoké škole) nebo
- pro nemoc nebo úraz se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo pracovat nebo
- pro nepříznivý zdravotní stav je neschopné pracovat

Nezaopatřeným dítětem není dítě, které pobírá plný invalidní důchod (i když je mladší 26 let).

6. Žádost o dávky

Dávky se nevyplácejí automaticky, ale musí si o ně osoba požádat – a musí splnit následující podmínky :

- Podává se **písemně na předepsaném tiskopisu** (tiskopisy jsou barevně odlišené podle jednotlivých dávek).
- Žádost o dávky podává **oprávněná osoba** (t.j. osoba, která má nárok na dávky). Pokud je oprávněná osoba nezletilá, žádost podává její zákonný zástupce (nejčastěji **rodič**).
- Žádosti se v Praze podávají na **úřadech** městských částí (odbor státní sociální podpory, někde oddělení státní sociální podpory) **podle místa trvalého pobytu žadatele**.
- Dnem podání žádosti na příslušný úřad je zahájeno **řízení o dávce**.

7. Posuzování nároku na dávku

Při posuzování nároku na dávku musí úřad zjistit, jestli má na dávku žadatel nárok. Osoba, která o dávku žádá, je proto povinna předložit požadované doklady.

!!! K žádosti MUSÍ být doloženy potřebné doklady (doklady se liší podle druhu dávek):

Např. : občanský průkaz žadatele, rodné listy dětí, potvrzení o výši příjmů v rodině, nájemní smlouva na byt, doklady o zaplacení nájemného a služeb souvisejících s bydlením, potvrzení o studiu dětí, rozsudky (o rozvodu manželství, o svěřeni dětí do péče...

Pokud není doklad předložen – dávka nemůže být přiznána.

Rodina může žádat (a pobírat) více dávek současně.

Dávky SSP se přiznávají nejen podle výše příjmů v rodině, ale i s ohledem na některé další situace (např. narození dítěte, péče o malé dítě, vysoké nájemné, pěstounská péče o dítě). Cím je v rodině více takových nepříznivých sociálních událostí, tím více (a vyšších) dávek je rodině poskytováno. Proto může rodina tedy pobírat i více dávek státní sociální podpory najednou

8. Zpětná žádost o dávky

Až **3 měsíce** zpětně lze požádat o dávky **opakované:**

- přídavek na dítě
- sociální příspěvek,
- příspěvek na bydlení
- rodičovský příspěvek
- příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči
- odměnu pěstouna

Až **1 rok** zpětně lze požádat o dávky **jednorázové:**

- příspěvek na školní pomůcky
- porodné
- pohřebné
- příspěvek při převzetí dítěte
- příspěvek na zakoupení motorového vozidla.

9. Rozhodnutí o dávce

- forma **OZNÁMENÍ** - v případě, kdy je dávka přiznána v požadovaném rozsahu - v případě nesouhlasu lze do 30 dnů podat námítky a úřad pak vydá rozhodnutí
- forma **ROZHODNUTÍ** - ve všech ostatních případech

Proti rozhodnutí je možné podat do 15 dnů odvolání. O odvolání proti rozhodnutí příslušných úřadů pak rozhoduje v Praze Magistrát hlavního města Prahy. Proti rozhodnutí o odvolání se už není možné dále odvolat - je konečné (= nabyvá právní moci).

10. Výplata dávky

- opakované dávky (např. přídavek na dítě, rodičovský příspěvek) - vyplácejí se měsíčně, a to po uplynutí kalendářního měsíce za který náležely (tzn. měsíčně pozadu)
- jednorázové dávky (porodné, pohřebné) - vyplatí se nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla dávka přiznána

Způsob výplaty:

1. v hotovosti (H poukázkou)
2. na účet u peněžního ústavu

Příjemce výplaty :

- oprávněná osoba
- zákonný zástupce oprávněné osoby (je-li oprávněná osoba nezletilá)
- zvláštní příjemce

zvláštní příjemce: je ustanoven (formou správního rozhodnutí) úřadem městské části v případě, kdy:

- výplatou dávky dosavadnímu příjemci by se zřejmě nedosáhlo účelu, ke kterému má dávka sloužit
- výplatou dávky dosavadnímu příjemci by byly poškozeny zájmy osob, které je příjemce dávky povinen vyživovat
- oprávněná osoba nemůže dávku přijímat (pouze v tomto případě musí oprávněná osoba s ustanovením zvláštního příjemce souhlasit)
- žadatel o příspěvek na bydlení má dluhy na nájemném (zvláštním příjemcem je pak ustanoven majitel domu)

!!! Zvláštní příjemce se ustanovuje zejména tam, kde rodiče dávky nepoužívají ve prospěch dětí – rodiče jsou drogově závislí, dávky prohrají na automatech, utratí za alkohol, nestarají se řádně o děti atd.

JEDNOTLIVÉ DÁVKY

Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je **opakovaná dávka poskytovaná rodinám s dětmi**, jejímž účelem je pomoci pokrýt náklady spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí.

Při poskytování dávky se zjišťuje **příjem rodiny za předcházející kalendářní rok**.

Nárok na dávku má **nezaopatřené dítě**.

Přídavek na dítě je poskytován ve třech úrovních – v základní, zvýšené a snížené výměře. Jeho výše je pak stanovena násobkem částky životního minima dítěte.

Rodina s příjmem převyšujícím 4-násobek částky životního minima rodiny nemá na přídavek na dítě nárok.

Oprávněná osoba - nezaopatřené dítě

Žadatel o dávku - dítě (pokud je zletilé) nebo jeho zákonný zástupce (rodič, pěstoun)

Společně posuzované osoby - osoby žijící ve společné domácnosti nebo osoby, které stanoví zákon (dítě společně s rodiči, manželé spolu...)

Výplata dávky:

- vyplácí se nezaopatřenému dítěti, pokud je zletilý
- osobě, která má dítě v péči (rodič, osvojitel, pěstoun apod.)
- Je-li dítě v ústavu (kojenecký, ústav sociální péče, diagnostický ústav, výchovný ústav, dětský domov), dávka se vyplácí tomuto ústavu (pokud je dítě po celý kalendářní měsíc na povoleném pobytu mimo ústav, dávka se vyplatí osobě, která měla dítě v péči).

Přídavek na dítě se vyplácí měsíčně pozadu.

	VÝŠE PŘÍDAVKU NA DÍTĚ PŘI ROZHODNÉM PŘÍJMU Kč/měsíc		
Věk nezaopatřeného dítěte	do 1,50 násobku životního minima	od 1,50 do 2,40 násobku životního minima	od 2,40 do 4,00 násobku životního minima
do 6 let	576,-	496,-	256,-
od 6 do 15 let	706,-	608,-	314,-
od 15 do 26 let	810,-	698,-	360,-

Příklad :

Rodina má 4 děti – jedno je umístěno ze zdravotních důvodů v ústavu sociální péče, o ostatní se rodina stará. Rodiče požádají o přídavek na všechny děti. 3 děti budou posuzovány společně s rodiči, 4. dítě umístěné v ústavu bude posuzováno samo. Přídavek na 3 děti bude vyplácen rodičům, na 4. dítě přímo ústavu.

Sociální příplatek

Sociální příplatek je **opakovaná dávka poskytovaná rodinám s nízkými příjmy**. Účelem dávky je pomoci částečně pokrýt náklady spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí, přičemž ve vyšší dávky jsou zohledněny některé sociální situace v konkrétní rodině.

Při poskytování dávky se **zjišťuje příjem rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí**.

Nárok na dávku má rodič.

Podmínky nároku:

- rodič pečuje alespoň o **1 nezaopatřené dítě**
- **příjem** rodiny nepřesahující 2,2 násobek životního minima této rodiny

Výše dávky:

je **individuální** s ohledem na konkrétní sociální situaci v rodině. Čím je vyšší příjem v rodině, tím je nižší sociální příplatek.

Vyšší dávky ale ovlivňuje nejen výše příjmu, ale i některé sociální situace v rodině - zdravotně postižené dítě, zdravotně postižený rodič, osamělý rodič, dvojčata v rodině, student střední či vysoké školy v rodině.

Se zvyšujícím se příjmem rodiny se příplatek postupně snižuje. Tak se ve vyšší sociálního příplatku vždy odrazí momentální příjmová situace rodiny.

Oprávněná osoba - rodič pečující alespoň o jedno nezaopatřené dítě (netýká se dítěte umístěného v péstounské péči nebo v plném přímém zaopatření ústavu)

Žadatel o dávku - oprávněná osoba

Společně posuzované osoby - osoby žijící ve společné domácnosti nebo osoby, které stanoví zákon

Podmínka nároku : příjem rodiny nepřevyšuje **2,2** -násobek částky životního minima rodiny

Výše dávky : je **individuální** s ohledem na konkrétní sociální situaci v rodině (např. nízký příjem rodiny, počet dětí, jejich věk, studium dítěte na střední či vysoké škole, péče o postižené dítě, osamělost či zdravotní postižení rodiče apod.).

Výplata dávky : vyplácí se žadateli o dávku měsíčně pozadu

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení je opakovaná dávka, která přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy.

Poskytuje se bez ohledu na to, v jakém bytě oprávněná osoba bydlí, zda jde o byt **obecní, družstevní, v soukromém vlastnictví** anebo zda žadatel bydlí ve svém **vlastním domě**.

Při poskytování dávký se **zjišťuje příjem rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí**.

Žadatel o dávku - **nájemce** nebo **vlastník bytu či nemovitosti** určené k bydlení, který je v bytě (nemovitosti) přihlášen k trvalému pobytu

Společně posuzované osoby - osoby, které jsou v bytě (domě) hlášeny k trvalému pobytu

Podmínka nároku: příjem společně posuzovaných osob nepřevyšuje **2,2** -násobek částky životního minima společně posuzovaných osob

Výše dávky: je **individuální** - ve výši této dávky se bere ohled na :

- **výši příjmu** v rodině
- **náklady na bydlení** (výše nájemného a hrazených služeb – elektřina, plyn, voda, odvoz odpadu...)
- **druh bytu** (zda jde o byt nájemní či vlastní)
- **velikost obce** (podle počtu obyvatel)

Výplata dávky: vyplácí se žadateli o dávku měsíčně pozadu

Příklad :

V bytě je trvale hlášeno 7 osob – 1 dítě je umístěno v kojeneckém ústavu, další osoba je ve výkonu trestu. Do okruhu společně posuzovaných osob se dítě ani osoba ve výkonu trestu započítávat nedou.

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je opakovaná dávka, kterou se stát částečně podílí na krytí potřeb rodiče, který celodenně pečuje o malé dítě.

Při poskytnutí dávky se **nezjišťuje příjem rodiny**.

Vznik nároku : vždy nejdříve **ode dne narození dítěte**

Žadatel o dávku :

- **rodič**
- osoba, které dítě **svěří do péče soud** (pěstounská péče, dítě svěřeno do péče babičky)
- osoba, která převzala do své péče dítě, jehož rodič zemřel,
- osoba, která převzala do své péče dítě manžela

Příklad :

Matka porodila dítě, které soud svěřil do péče babičky. Babička může pobírat rodičovský příspěvek.

Podmínky nároku : Na rodičovský příspěvek má rodič nárok tehdy, pokud **po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje** o dítě do 4 let věku (popř. do 7 let, je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené).

Podmínka péče po celý kalendářní měsíc se považuje za splněnou, přestože tomu tak ve skutečnosti není, v následujících případech:

- v měsíci, kdy se dítě narodilo
- rodič měl po část měsíce z dávek nemocenského pojištění nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské

poskytované v souvislosti s porodem,

- osoba dítě převzala do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu
- v měsíci, kdy dítě dovršilo věk 4 (popř. 7) let
- v měsíci, kdy dítě nebo rodič zemřeli

Příjem rodiče pečujícího o dítě se nesleduje, to znamená, že při pobírání rodičovského příspěvku může být rodič zároveň **zaměstnan** – ať jako zaměstnanec nebo může podnikat. Může pobírat i **podporu v nezaměstnanosti**. Po dobu své výdělečné činnosti ale musí rodič pobírající rodičovský příspěvek zajistit péči o dítě zajistit – buď umístěním do předškolního zařízení v povoleném rozsahu nebo zajistit hlídání jinou zletilou osobou (např. o dítě se stará druhý z rodičů, prarodiče apod.)

Důležitá pravidla :

■ **Pokud o dítě pečují oba rodiče - rodičovský příspěvek náleží pouze jednomu z nich** (musí se mezi sebou dohodnout).

■ **Pokud je v rodině víc dětí ve věku do 4 (popř. 7 let) – náleží pouze 1 rodičovský příspěvek.**

■ **Pokud o dítě pečují oba rodiče, přičemž jeden z nich má ode dne narození dítěte po celý kalendářní měsíc nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské poskytované v souvislosti s porodem, rodičovský příspěvek nenáleží ani jednomu z nich.**

Souběh rodičovského příspěvku a dávek nemocenského pojištění :

Pokud má matka nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské poskytované v souvislosti s porodem, mají tyto dávky přednost před výplatou rodičovského příspěvku. Pokud nárok nemá, náleží rodičovský příspěvek hned ode dne narození dítěte.

Příklad :

Otec pobírá rodičovský příspěvek. Matka očekává narození dalšího dítěte a pobírá nemocenskou. Dnem narození mladšího dítěte otci nárok na rodičovský příspěvek zaniká za předpokladu, že matka po celý kalendářní měsíc má nárok na nemocenskou.

Výše rodičovského příspěvku: 7. 582,- Kč

Pobírání rodičovského příspěvku a peněžité pomoci v mateřství:

- Matka má nárok po celý kalendářní měsíc na peněžitou pomoc v mateřství v částce vyšší než 7 582 Kč – nárok na rodičovský příspěvek nemá.
- Matka má nárok po celý kalendářní měsíc na peněžitou pomoc v mateřství v částce nižší než 7 582 Kč – má nárok na doplatek rodičovského příspěvku ve výši rozdílu mezi oběma dávkami.
- Matka má nárok na měsíc na peněžitou pomoc v mateřství pouze po část kalendářního měsíce – má nárok na rodičovský příspěvek v plné výši.

Pobírání rodičovského příspěvku a příspěvku na péči (=dítě je zdravotně postižené):

Pokud má dítě zároveň priznán z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu příspěvek na péči – výše rodičovského příspěvku je pak stanovena s ohledem na výši příspěvku na péči.

Výplata dávky: vyplácí se žadateli o dávku měsíčně pozadu

Příspěvek na školní pomůcky

Příspěvek na školní pomůcky je **jednorázová dávka**, která přispívá na nákup školních pomůcek pro dítě nastupující do 1. třídy základní školy.

Nárok na dávku: dítě

Podmínka nároku: dítě bylo přihlášeno k zápisu do 1. třídy + má nárok na přídavek na dítě za měsíc květen

Výše dávky: **1.000,- Kč.**

Dávka náleží dítěti jen jednou (pokud je dítěti školní docházka odložena).

Příklad :

Dítě bylo zapsáno do 1 třídy, příspěvek byl rodičům vyplacen. Dítěti byl ale následně nástup do školy z nějakého důvodu o rok odložen. Když dítě skutečně nastoupí do 1. třídy, podruhé příspěvek vyplacen nebude.

Dávky pěstounské péče

Jedná se o dávky opakované (příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna) a jednorázové (příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla), kterými se stát částečně podílí na krytí nákladů rodin, které mají svěřeny do pěstounské péče (nebo do péče osob, které mají zájem stát se pěstounem) nezaopatřené děti. Nárok na dávky vzniká i v případě poručnické péče, pokud poručník o dítě osobně pečuje.

Příjem rodiny se nezjišťuje.

Pokud jsou v pěstounské rodině plněny i jiné podmínky, může kromě dávek pěstounské péče pobírat i ostatní dávky státní sociální podpory – např. rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení (kromě sociálního příplatku).

JEDNOTLIVÉ DRUHY DÁVEK PĚSTOUNSKÉ PÉČE :

□ Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte je **opakovaná dávka**, kterou stát přispívá rodině na náklady, které rodině vznikají v souvislosti s péčí o svěřené dítě.

Nárok má: **dítě svěřené do pěstounské péče**

Žadatel o dávku: dítě (je-li nezletilé, žadatelem je **pěstoun**)

Podmínky nároku:

- **Nezletilé dítě** bylo soudem svěřeno do pěstounské péče
- Pokud dítě dosáhne **18. roku věku**, má nárok na dávku až do 26-ti let, pokud je **stále nezaopatřené dítě** (=studuje) a žije ve společné domácnosti s pěstounem.

Nezaopatřené dítě ve věku	zdravé dítě	dlouhodobě nemocné	dlouhodobě zdravotně postižené	dlouhodobě těžce zdravotně postižené
	koeficient 2,30	koeficient 2,35	koeficient 2,90	koeficient 3,10
do 6 let	3 680,-	3 760,-	4 640,-	4 960,-
od 6 do 15 let	4 508,-	4 606,-	5 684,-	6 076,-
od 15 do 26 let	5 175,-	5 288,-	6 525,-	6 975,-

Výše dávky:

■ nezaopatřené dítě - **2,3-násobek** částky na osobní potřeby dítěte (v případě **zdravotně postiženého dítěte se výše dávky navyšuje**)

■ zaopatřené dítě - **1,4-násobek** částky na osobní potřeby dítěte (v případě **zdravotně postiženého dítěte se výše dávky navyšuje**)

Výplata dávky: pokud je dítě nezletilé, dávka se vyplácí pěstounovi. Vyplácí se měsíčně pozadu.

Pokud je dítě v době trvání pěstounské péče umístěno do ústavu – ztrácí nárok na dávku.

Odměna pěstouna

Odměna pěstouna je **opakovaná dávka**, kterou stát vyjadřuje ocenění pěstounovi, který přijal do své péče dítě.

Žadatel o dávku: pěstoun, který má do pěstounské péče svěřené nezaopatřené dítě

Výše dávky: **1-násobek** částky na osobní potřeby pěstouna **za každé dítě** svěřené do pěstounské péče (kolik má pěstoun svěřených dětí, tolik odměn pěstouna dostane)

Výplata dávky: vyplácí se pěstounovi za každé dítě svěřené soudem do pěstounské péče. Dávka se vyplácí měsíčně pozadu.

Pokud je dítě v době trvání pěstounské péče umístěno do ústavu – ztrácí pěstoun nárok na dávku.

Počet dětí v pěstounské péči	Výše odměny pěstouna Kč/měsíčně
1	3.126,-
2	6.252,-
3	17.193,-
4	18.756,-

Příspěvek při převzetí dítěte

Příspěvek při převzetí dítěte je **jednorázová dávka**, která má přispět na nákup potřebných věcí pro dítě přicházející do náhradní rodinné péče (např. zakoupení postele, oblečení, hygienických potřeb atd).

Žadatel o dávku: pěstoun, který převzal dítě do pěstounské péče

Výplata dávky: vyplatí se jednorázově pěstounovi

Výše dávky: **4,45-násobek** částky na osobní potřeby dítěte

Věk dítěte	příspěvek Kč
do 6 let	7 120,-
6 - 15 let	8 722,-
15 - 26 let	10 013,-

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla je **jednorázová dávka**, která náleží pěstounovi, který pečuje nejméně o 4 děti.

Žadatel o dávku: pěstoun

Podmínky:

- pěstounovi, který má v pěstounské péči nejméně čtyři děti
- vozidlo nesmí pěstoun používat pro výdělečnou činnost

Výplata dávky: vyplátí se jednorázově pěstounovi

Výše dávky: 70 % pořizovací ceny (nebo prokázaných výdajů na opravy) vozidla, max. však 100.000,- Kč.

PORODNÉ

Porodné je **jednorázová dávka**, kterou se matce přispívá na náklady související s narozením dítěte (zakoupení kočárku, postýlky, oblečení a jiného vybavení pro novorozence).

Při poskytnutí dávky se nezjišťuje příjem rodiny.

Žadatel o dávku:

- **matka**, která dítě porodila
- **otec dítěte** – pouze tehdy, pokud matka dítěte zemřela a porodné jí nebylo vyplaceno
- **osoba, která převzala dítě mladší jednoho roku** do náhradní rodinné péče

Výplata dávky - vyplátí se jednorázově rodiči

Výše dávky: při narození jednoho dítěte 11,10 násobek částky životního minima dítěte. Narodí-li se dvě a více dětí současně, pak výše porodného činí 16,60 násobek součtu částek životního minima těchto dětí.

1 dítě	17 760,- Kč
2 děti	53 120,- Kč
3 děti	79 680,- Kč
4 děti	106 240,- Kč
5 dětí	132 800,- Kč

Příklad :

Matka při porodu zemřela, otec dítěte není znám. O dítě se od narození stará babička. Pokud babičce soud svěřil dítěte do péče (např. péče pěstounská, svěřením dítěte do výchovy) do doby 1. narozenin dítěte, babička si může požádat o porodné.

POHŘEBNÉ

Pohřebné je **jednorázová dávka**, kterou se přispívá na náklady, spojené s vypravením pohřbu.

Při poskytnutí dávky se **nezjišťuje příjem** rodiny.

Žadatel o dávku - **osoba, která vypravila pohřeb**. Vypravením pohřbu se rozumí úhrada nákladů spojených s pohřbením zemřelého.

Podmínka:

- **pohřeb byl vypraven v ČR** nebo
- zemřelý měl trvalý pobyt na území ČR
- předložení dokladu o zaplacení pohřbu

Výplata dávky - vyplátí se jednorázově žadateli

Výše dávky: **5.000,- Kč**

Není rozhodná výše skutečných výdajů na pohřeb.

Příklad :

Žadatel zaplatil za pohřeb svého otce částku 25.800,- Kč. Pohřebné obdržel ve výši 5.000,- Kč, zbytek musí uhradit sám.

Pozn. Tabulky uváděné v textu jsou převzaty z www.mpsv.cz

KDE SE DOZVÍTE VÍCE :

- **Obvodní úřad městské části**
– odbor státní sociální podpory
- **Občanská poradna**
Jakubská 3, Praha 1, ☎ 222 310 110
- **Občanská poradna REMEDIUM**
Křišťanova 1698/15, Praha 3
☎ 272 743 360
- **R-Mosty, o.s.**
Havlíčkovo nám. 300/10, Praha 3
130 00, tel./fax: 222 581 247
mobil: 602 399 825
e-mail: kancelar@r-mosty.cz
www.r-mosty.cz

- vztahy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem
- diskriminace v zaměstnání
- funkce úřadů práce
- podpora v nezaměstnanosti

autor: JUDr. Daniela Světlíková

PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

V průběhu života lidé vstupují do nejrůznějších vztahů. Mezi velmi důležité pak patří tzv. **pracovněprávní vztahy**.

Pracovněprávní vztahy jsou upraveny řadou právních předpisů, ze kterých je nejdůležitější

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Pracovněprávní vztahy jsou v Zákoníku práce definovány především jako právní vztahy vznikající mezi **zaměstnancem a zaměstnavatelem při výkonu závislé práce**.

Co je to závislá práce

Podle § 2, odst. 4 Zákoníku práce je to práce, která je vykonávána

- ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance
- výlučně osobně zaměstnancem pro zaměstnavatele
- na základě pokynů zaměstnavatele a jeho jménem (na jeho odpovědnost)
- za mzdu, plat, nebo odměnu za práci
- v pracovní době nebo jinak stanovené nebo dohodnuté době na pracovišti zaměstnavatele, případně na jiném dohodnutém místě

Kdo je zaměstnanec

- je spolu se zaměstnavatelem účastníkem pracovněprávních vztahů
- je to fyzická osoba (člověk) který ukončil základní školní docházku a je mu nejméně 15 let v době uzavření pracovní smlouvy
- uzavřel se zaměstnavatelem pracovní smlouvu nebo některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohodu o pracovní činnosti, dohodu o provedení práce)

Kdo je zaměstnavatel

- je spolu se zaměstnancem účastníkem pracovněprávních vztahů
- je to právnická nebo fyzická osoba zaměstnávající jinou fyzickou osobu

- v pracovněprávních vztazích vystupuje vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.

Co je kolektivní smlouva

- dvoustranný právní úkon
- smlouva, kterou uzavírá odborová organizace se zaměstnavatelem
- práva dohodnutá v v kolektivní smlouvě mají právní důsledky pro všechny zaměstnance, i ty, kteří nejsou v odborech

Pracovní poměr

Nejčastějším pracovněprávním vztahem, prostřednictvím kterého se občané zapojují do pracovního procesu je pracovní poměr. Je základním druhem pracovněprávních vztahů regulovaných zákoníkem práce. Jeho účastníky jsou zaměstnanec (občan) na straně jedné) a zaměstnavatel (fyzická nebo právnická osoba) na straně druhé.

Při uzavírání pracovního poměru v zásadě neexistují žádná omezení, která by se vztahovala na občana/fyzickou osobu. Pouze rozhodnutím soudu může být omezeno právo jednotlivce na určitý druh práce, a to vyslovením trestu zákazu činnosti.

Pracovní poměr vzniká:

- pracovní smlouvou
- v zákonem stanovených případech jmenováním

Pracovní smlouva je dvoustranný právní úkon mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, na jehož základě vzniká pracovní poměr.

Při uzavírání pracovní smlouvy má budoucí zaměstnavatel stanoveny některé povinnosti:

- ještě před podpisem pracovní smlouvy je povinen seznámit zaměstnance s právy a povinnostmi, které by pro něj z pracovní smlouvy vyplynuly
- s pracovními a mzdovými podmínkami
- v případech stanovených orgány státní

zdravotní správy je zaměstnavatel povinen zajistit, aby zaměstnanec před uzavřením pracovní smlouvy absolvoval vstupní lékařskou prohlídku

Zákoník práce stanoví povinné náležitosti pracovní smlouvy:

- druh práce
- místo výkonu práce
- den nástupu do práce

Nedohodnou-li se účastníci na některé z těchto povinných náležitostí, nemůže dojít k platnému uzavření pracovní smlouvy.

Druh práce

■ měl by být vymezen tak konkrétně, aby nevzbuzoval pochybnosti o tom, co je povinností zaměstnance (co po něm zaměstnavatel může požadovat)

Náplní práce pak rozumíme souhrn všech pracovních činností, které tvoří druh práce.

Místo výkonu práce

■ mělo by být v pracovní smlouvě vymezeno tak, že je jím přesně určené pracoviště. U zaměstnanců, u nichž častá změna pracoviště vyplývá ze zvláštní povahy jejich povolání je možné sjednat jako pravidelné pracoviště jejich bydliště.

Den nástupu do práce

■ přesné určení dne nástupu do práce je důležité z toho důvodu, že tímto okamžikem vlastně vzniká pracovní poměr

Kromě těchto povinných náležitostí pracovní smlouvy lze v pracovní smlouvě sjednat další podmínky. Mezi nejčastější patří:

Zkušební doba

■ Podmínkou jejího platného sjednání je písemná forma, a to v okamžiku sjednávání pracovní smlouvy, tedy **před sjednaným dnem nástupu do práce.**

■ Zkušební doba může být sjednána nejdéle na 3 měsíce. To znamená, že může být sjednána i na dobu kratší.

■ Pokud by byla sjednána kratší, nelze ji platně prodloužit!

■ Smyslem sjednané zkušební doby je oboustranná možnost poznat podmínky pracovního poměru a schopnosti zaměstnance.

■ Ve zkušební době může jak zaměstnanec, tak i zaměstnavatel skončit pracovní poměr z jakéhokoliv důvodu nebo i bez udání důvodu. Úmysl o tom, že v rámci sjednané zkušební doby se oznamuje druhé straně písemně.

■ V případě překážky v práci (nemoci) se zkušební doba přerušuje a začne běžet opět po návratu zaměstnance do práce.

Nelze ji tedy promarodit!

Doba trvání pracovního poměru

Podle délky sjednané doby trvání rozlišujeme:

■ pracovní poměr na dobu neurčitou

■ pracovní poměr na dobu určitou (mezi týmiž účastníky lze sjednat a prodlužovat celkem nejvýše na dobu dvou let ode dne vzniku pracovního poměru.)

Konkurenční doložka

■ písemná dohoda, kterou se zavazuje zaměstnanec, že se po určitou dobu po skončení pracovního poměru, nejdéle po dobu jednoho roku, zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu.

■ Zaměstnavatel se v této dohodě naopak zavazuje, že zaměstnanci poskytne přiměřené peněžité vyrovnání, nejméně ve výši průměrného výdělku, a to za každý měsíc plnění závazku.

■ V dohodě může být sjednána i peněžitá částka, kterou je zaměstnanec povinen zaplatit, jestliže závazek poruší.

■ Porušení konkurenční doložky v případě sporu dokazuje vždy zaměstnavatel.

Na co si dát při sjednávání pracovní smlouvy pozor?

Zaměstnavatel je povinen uzavřít pracovní smlouvu písemně a jedno vyhotovení písemné pracovní smlouvy vydat zaměstnanci.

Povinnost uzavírat pracovní smlouvu písemně se týká všech pracovních poměrů (tedy i takových, které jsou sjednávány na dobu kratší než jeden měsíc).

- důkladně návrh prostudovat; ten nemusí vždy obsahovat vstude, o čem se ústně jednalo nebo na čem jste se dohodli,
- pozor na ujednání, které může předtištěná forma smlouvy - formulář obsahovat (např. zaměstnanec bude vykonávat všechny práce podle pokynů svého vedoucího, zaměstnanec souhlasí, že v případě potřeby bude vykonávat jakékoli práce nebo mzda je zaměstnanci stanovena s ohledem na přesčasovou práci; dále dohoda o hmotné odpovědnosti, aniž by pro její výkon zaměstnavatel vytvořil podmínky) a které jsou pro zaměstnance nevýhodné,
- zeptat se na vše, čemu v návrhu smlouvy nerozumíte, vyhradit si čas na rozmyšlenou či poradu s odborníkem,
- osobní doklady dávat oprávněným osobám pouze k nahlédnutí, v žádném případě do úschovy.

Platí zásada, že čím přesněji budou obě strany definovat své pracovní podmínky – povinnosti – práva, tím spolehlivěji se předchází možným nedorozuměním a případným soudním sporům.

Změna pracovního poměru

Ke změně sjednaných pracovních podmínek může dojít pouze **písemnou dohodou.**

Pouze výjimečně může nastat jednostranná změna sjednaných podmínek – tzv:

- povinné převedení na jinou práci
- možné převedení na jinou práci

Změna pracovního poměru může spočívat ve změně:

- druhu práce (převedení na jinou práci)
- místa výkonu práce (přeložení, pracovní cesta)
- mzdového zařazení,

- délky trvání pracovního poměru,
- délky pracovní doby nebo jejího rozvržení

Zákoník práce upravuje tyto formy změny pracovního poměru :

- převedení na jinou práci
- vyslání na pracovní cestu
- přeložení
- agenturní zaměstnávání

Skončení pracovního poměru, odstupně

Právní úprava skončení pracovního poměru vychází z potřeby zajistit zaměstnanci jednak stabilitu zaměstnání, jednak mu umožňuje, má-li zájem, zaměstnání změnit. Rovněž zaměstnavatelům umožňuje rozvázání pracovního poměru se zaměstnanci např. nadbytečnými, těmi, kteří porušují pracovní kázeň, zaostávají schopnostmi apod.

Podle Zákoníku práce může pracovní poměr skončit:

- dohodou o rozvázání pracovního poměru
- výpovědí z pracovního poměru
- okamžitým zrušením pracovního poměru
- zrušením pracovního poměru ve zkušební době
- smrtí zaměstnance
- uplynutím sjednané doby
- dosažením věkové hranice
- úředním rozhodnutím (u cizinců odnětím povolení k pobytu)

Dohoda o rozvázání pracovního poměru

- mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem patří k nejjednodušším a také nejčastějším způsobům ukončení pracovního poměru
- jedná se o dvoustranný právní úkon
- je uzavřena, jakmile se účastníci shodli na obsahu
- dohodu lze prac. poměr rozvázat kdykoli k jakémukoli datu
- uzavírá se písemně

- důvod skončení prac. poměru je do dohody zaměstnavatel povinen uvést jen na žádost zaměstnance

Výpověď z pracovního poměru:

- jedná se o jednostranný právní úkon,
- prac. poměr končí uplynutím výpovědní doby bez ohledu na stanovisko druhé smluvní strany
- výpověď může rozvázat prac. poměr jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec (§ 50 ZP)
- zaměstnanec může dát výpověď z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu
- zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď pouze z důvodů přesně vymezených v § 52 ZP
- v určitých případech je zaměstnanec chráněn zákazem výpovědi, § 53 ZP

Okamžité zrušení pracovního poměru:

- je zcela mimořádný způsob skončení pracovního poměru
- je možné jen za splnění zákonných podmínek - § 55 - 56 ZP
- okamžitě zrušit pracovní poměr může jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec

Jak je dlouhá výpovědní lhůta?

Výpovědní lhůta:

- je pro zaměstnavatele i zaměstnance minimálně dvouměsíční
- začíná plynout prvním dnem následujícího měsíce po doručení výpovědi

Zaměstnanec doručuje výpověď buď osobním předáním do podatelny nebo svému nadřízenému. Může ji také doručit poštou, přičemž za doručenu se výpověď považuje dnem dojití zaměstnavateli.

Zaměstnavatel musí výpověď musí výpověď zaměstnanci vždy do vlastních rukou buď na pracovišti nebo v místě bydliště.

Kdy jde o okamžité skončení pracovního poměru?

Pracovní poměr může okamžitě zrušit zaměstnavatel i zaměstnanec.

Během výpovědní lhůty může zaměstnavatel i zaměstnanec výpověď odvolat pouze s písemným souhlasem druhé strany.

Zaměstnavatel může okamžitě zrušit pracovní poměr:

- jestliže byl zaměstnanec pravomocně odsouzen nepodmíněně nejméně
- na jeden rok za úmyslný trestný čin
- nebo na šest měsíců za úmyslný trestný čin, který spáchal při plnění pracovních úkolů
- nebo v přímé souvislosti s nimi
- dopustil-li se zaměstnanec zvlášť hrubého porušení pracovní kázně

Zaměstnanec může okamžitě zrušit pracovní poměr:

- jestliže podle lékařského posudku nemůže nadále pracovat bez vážného zdravotního ohrožení a zaměstnavatel ho odmítne do 15 dnů převést na jinou práci, která je pro něho ze zdravotního hlediska vhodná
- pokud do 15 dnů po splatnosti mu zaměstnavatel nevyplatí mzdu, a to i v případě, pokud vyplatí pouze část mzdy

Uplynutí sjednané doby

- Byla-li doba trvání pracovního poměru sjednána na dobu konání určitých prací (dobu určitou), končí pracovní poměr skončením těchto prací. Zaměstnavatel má v této souvislosti povinnost upozornit zaměstnance včas na skončení
- Pokračuje-li zaměstnanec s vědomím zaměstnavatele po uplynutí sjednané doby v konání prací platí, že pracovní poměr se změnil na pracovní poměr na dobu neurčitou
- Před uplynutím sjednané doby lze pracovní poměr na dobu určitou skončit stejnými způsoby jako pracovní poměr na dobu neurčitou

Povinnosti při skončení pracovního poměru:

Poslední den trvání pracovního poměru zaměstnavatel musí vydat zaměstnanci:

- potvrzení o délce trvání pracovního

poměru a dalších skutečnostech (zápočtový list)

- jeho doklady např. o kvalifikaci a způsobilosti (svářečský list, zdravotní průkaz...)
- posudek o pracovní činnosti, jestliže o něj zaměstnanec požádá
Zaměstnavatel tento posudek nesmí bez souhlasu zaměstnance vydat jinému zaměstnavateli.

Zaměstnanec je povinen:

- odevzdat svěřené ochranné pracovní pomůcky, nástroje a materiál
- řádně předat pracoviště

Odstupné

■ Pokud končí pracovní poměr výpovědí ze strany zaměstnavatele nebo dohodou z organizačních důvodů (§ 52 a,b,c, ZP č. 262/06 Sb.), náleží odstupné nejméně ve výši **trojnásobku průměrného výdělku zaměstnance**).

■ **Ze zdravotních důvodů** pak činí výše odstupného minimálně dvanáctinásobek takového výdělku.

■ V případě odstupného se nejedná o náhradu mzdy, ale o jednorázový příspěvek zaměstnanci za ztrátu zaměstnání bez jeho zavinění. Je to možné chápat i jako určitou formu odškodnění. Vzhledem k tomu, že na odstupné vzniká ze zákona nárok, měl by jej zaměstnavatel vyplatit automaticky.

Někdy je ale třeba zaměstnavateli tuto jeho povinnost připomenout.

Vzhledem k tomu, že v určitých životních situacích zaměstnance se může stát sociálně nežádoucí adresovat mu výpověď, vymezuje ZP v § 53. ochranné doby. V době jejich trvání chrání zaměstnance před jednostranným rozvázáním pracovního poměru ze strany zaměstnavatele (např. pracovní neschopnost, těhotenství apod.). V § 54 jsou vymezeny situace, kdy zákaz výpovědi neplatí.

Např. pracovní poměr se ženami na mateřské dovolené nelze zrušit okamžitě. S těhotnou ženou nebo se zaměstnankyní

a zaměstnancem pečujícím o dítě mladší tří let lze rozvázat pracovní poměr pouze výpovědí podle § 46 odst. 1 písm. f) ZP (porušování pracovní kázně).

Nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru

Jestliže dal zaměstnavatel zaměstnanci neplatnou výpověď nebo zrušil-li s ním neplatně pracovní poměr, jsou dvě možnosti:

1) zaměstnanec zaměstnavateli jednostranně oznámil, že trvá na dalším zaměstnávání:

- pracovní poměr nadále trvá
- zaměstnavatel je povinen mu poskytnout náhradu mzdy

2) zaměstnanec netrvá na dalším zaměstnávání:

- pracovní poměr končí dohodou, pokud se zaměstnavatel a zaměstnanec nedohodli jinak.

Pro podání žaloby na neplatnost skončení pracovního poměru je dvouměsíční lhůta, běží ode dne, kterým pracovní poměr skončil.

Jestliže dal zaměstnanec zaměstnavateli neplatnou výpověď nebo zrušil-li neplatně pracovní poměr a zaměstnavatel mu oznámí, že trvá na tom, aby nadále konal svou práci, pracovní poměr trvá. Pokud zaměstnanec této výzvě nevyhoví, může na něm zaměstnavatel požadovat náhradu škody.

netrvá na dalším konání práce, prac. poměr končí dohodou, pokud se spolu nedohodnou jinak.

Mzdy a platy

V obou případech jde o peněžitou odměnu za vykonanou práci. Termínu mzda se užívá v podnikatelské sféře, termínu plat se užívá ve sféře nepodnikatelské, kde zaměstnanci jsou placeni ze státních nebo veřejných rozpočtů.

Mzda

- Právo na spravedlivou odměnu za práci je dáno Zákoníkem práce, Listinou práv a svobod a také mezinárodními smlouvami (např. Evropská sociální charta)
- náleží za vykonanou práci podle její složitosti, odpovědnosti, obtížnosti pracovních podmínek, podle pracovní výkonnosti a podle dosahovaných výsledků
- je splatná po vykonání práce, nejpozději do konce následujícího kalendářního měsíce po měsíci, ve kterém na ni vznikl nárok

Mzda je vyplácena:

- v pravidelných výplatních termínech (termín je dohodnut buď v kolektivní smlouvě nebo dán vnitřním předpisem zaměstnavatele)
- v penězích
- v pracovní době
- na pracovišti (v kolektivní smlouvě lze dohodnout i jiné místo)
- do vlastních rukou (jiné osobě – včetně manžela, manželky - jen na základě plné moci zaměstnance)

Zaměstnavatel je povinen:

- zasílat mzdu nebo její část na osobní účet zaměstnance pouze na základě jeho žádosti
- při měsíčním vyúčtování mezd vydat zaměstnanci písemný doklad obsahující údaje o jednotlivých složkách mzdy a o provedených srážkách

Zaměstnavatel nesmí:

- provádět bez souhlasu zaměstnance jiné srážky ze mzdy, než ty, které povoluje zákon

Co je minimální mzda?

Minimální mzda:

- je absolutně nejnižší cena práce stanovená s ohledem na sociální hlediska
- zaručuje, aby se člověk, který pracuje, byl schopen také uživit
- neměla by zpravidla být nižší než životní minimum
- Pokud zaměstnanci vznikne nárok na mzdu nižší než životní minimum, zaměstnavatel je povinen tento rozdíl doplatit.

Co dělat, když zaměstnavatel dluží mzdu?

Jestliže je zaměstnavatel je v platební neschopnosti a dlouhodobě dluží zaměstnanci mzdu, pak může zaměstnanec - jako jeho věřitel - podat návrh na konkurz zaměstnavatele podle zákona č. 328/1991 Sb. a následně požádat o zaplacení mzdy ve smyslu zákona č. 118/2000 Sb. V každém případě jde o situaci nepřijemnou a řešení je spíše dlouhodobé.

Pracovní doba

Pracovní doba je časový úsek, jehož délka je stanovena určitým počtem pracovních hodin (v ČR – 40 hodin) ve vztahu k určitému kalendářnímu období (v ČR – 1 týden). Pravidelně se střídá s dobami odpočinku a uskutečňuje se v ní většina vzájemných práv a povinností účastníků pracovního poměru. Pro některé kategorie zaměstnanců je stanovena pracovní doba kratší.

Pro pracující v podzemí při těžbě uhlí, rud a nerudných surovin, v důlní výstavbě a na báňských pracovištích geologického průzkumu činí nejvýše 37,5 hodiny týdně,

- s dvousměnným pracovním režimem činí nejvýše 38,75 hodiny týdně
- mladších 18 let činí nejvýše 30 hodin týdně s tím, že pracovní doba v jednotlivých dnech nesmí přesáhnout 6 hodin

Pracovní doba je doba, v níž je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci.
Doba odpočinku je doba, která není pracovní dobou.

- Směna je část stanovené týdenní pracovní doby.
- Pracovní pohotovost je doba, v níž je zaměstnanec připraven k případnému výkonu práce nad rámec rozvrhu jeho pracovních směn.
- Prací přesčas je práce konaná zaměstnancem na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu.
- Prací přesčas není, napracovávali si zaměstnanec pracovní volno, o které sám požádal.

- Délka pracovní doby činí nejvýše 40 hodin týdně.
- O rozvržení týdenní pracovní doby rozhoduje zaměstnavatel po projednání s příslušným odborovým orgánem.
- Délka směny nesmí u nerovnoměrně rozvržené pracovní doby přesáhnout 12 hodin.
- Při uplatňování pružné pracovní doby si zaměstnanec sám volí začátek, popřípadě i konec pracovní doby, v jednotlivých dnech v rámci určitého zaměstnavatelem daného časového úseku. Mezi dva úseky volitelné pracovní doby je vložen úsek základní pracovní doby, po kterou je zaměstnanec povinen být na pracovišti.
- Pružná pracovní doba může být uplatněna jako pružný pracovní den, pružný pracovní týden, pružné čtyřtýdenní pracovní období.
- Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci nejdéle po šesti hodinách nepřetržité práce přestávku v práci na jídlo a oddech v trvání nejméně 30 minut.
- Poskytnuté přestávky na jídlo a oddech se nezapočítávají do pracovní doby.

Přestávky v práci:

- se nezapočítávají do pracovní doby (nejsou placené) tj. o délku přestávek musí být zaměstnanec na pracovišti déle, v době přestávkou není povinen plnit pracovní povinnosti
- je zaměstnavatel povinen poskytnout nejdéle po šesti hodinách nepřetržité práce v rozsahu nejméně 30 minut
- nesmí být čerpány na začátku a na konci pracovní směny
- začátek a konec (i četnost) stanoví zaměstnavatel po projednání s odborovou organizací.

Jak se řeší přestávky v nepřetržitých provozech?

V případech, kdy jde o práce, které nemohou být přerušeny, zajistí zaměstnavatel zaměstnanci přiměřenou dobu na oddech a jídlo bez přerušování provozu a práce. Tato doba se na rozdíl od přestávek na jídlo a oddech do pracovní doby započítává.

Pracovní pohotovost

Současná právní úprava zrušila pracovní pohotovost na pracovišti a umožňuje se pouze pracovní pohotovost na jiném, se zaměstnancem dohodnutém místě, než je jeho pracoviště.

Práce přesčas

Z pohledu platné právní úpravy rozlišujeme dva základní typy přesčasové práce:

- nařízená, kdy zaměstnavatel může každému zaměstnanci nařídit práci přesčas v rozsahu maximálně 8 hodin týdně, celkem nejvýše 150 hodin ročně
  - dohodnutá, kdy se zaměstnavatel může se zaměstnancem dohodnout na práci přesčas nad rámec 150 hodin ročně.
  - Maximální rozsah práce přesčas je ale zákoníkem práce i v tomto případě stanoven v průměru 8 hodin týdně.
  - Do limitu přesčasové práce se nezahrnuje ta, za kterou bylo zaměstnanci poskytnuto náhradní volno.
  - Za práci přesčas přísluší zaměstnanci mzda a příplatek nejméně ve výši 25% průměrného výdělku, pokud nebylo poskytnuto náhradní volno, případně pokud z kolektivní smlouvy nebo vnitřního předpisu nevyplývá něco jiného.
  - V některých povoláních je možné, aby mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem došlo k dohodě o pracovní pohotovosti. Podmínkou je výkon neodkladné práce mimo rámec pracovní doby.
  - Pracovní pohotovost je možné dohodnout v maximálním rozsahu 400 hodin ročně.
  - Za výkon práce v době pracovní pohotovosti přísluší zaměstnanci mzda.
  - Tento výkon práce je prací přesčas a zahrnuje se do limitů práce přesčas.
  - Pokud k výkonu práce v době pracovní pohotovosti nedojde nezapočítává se a zaměstnanci za tuto dobu přísluší odměna podle zvláštních předpisů.
- ### **Noční práce**
- Práce konaná mezi 22. a 6. hodinou (v noční době) je noční prací.
  - Zaměstnanec, který během noční doby

odpracuje nejméně tři hodiny ze své pracovní doby v rámci 24 hodin koná noční práce. Pracovní doba zaměstnance pracujícího v noci nesmí překročit osm hodin v rámci 24 hodin po sobě jdoucích.

■ Nově je stanoveno, že délka směny zaměstnance pracujícího v noci nesmí překročit 8 hodin v rámci 24 hodin po sobě jdoucích.

Odpočinek mezi směnami

Jedná se o časový úsek, který musí uplynout mezi koncem jedné a začátkem druhé směny. Činí nejméně 12 hodin. Výjimečně může být zkrácen na 8 hodin.

Nepřetržitý odpočinek v týdnu

Jedná se o volno, které se poskytuje zaměstnancům tak, aby během sedmi po sobě jdoucích dnů měli nepřetržitě volno alespoň 35 hodin. Lze jej charakterizovat na základě pěti zásad s tím, že první tři musí být dodrženy vždy, zbývající dvě tehdy, je-li to v podmínkách konkrétního zaměstnavatele možné.

Dovolená na zotavenou

Dovolená za kalendářní rok - zaměstnanci na ni vznikne nárok, pokud:

- trvá jeho nepřetržitý pracovní poměr k témuž zaměstnavateli celý kalendářní rok
- odpracoval alespoň 60 dnů v kalendářním roce

Poměrná část dovolené - zaměstnanci na ni vznikne nárok, pokud:

- odpracoval alespoň 60 dnů u téhož zaměstnavatele
- ale jeho pracovní poměr k témuž zaměstnavateli netrval celý kalendářní rok

Tento postup se uplatňuje zejména při změně zaměstnání, kdy jeden pracovní poměr končí a druhý bezprostředně na něj navazuje.

Dovolená za odpracované dny:

zaměstnanci na ni vznikne nárok, pokud neodpracoval v kalendářním roce ani 60 dnů, a to v délce jedné dvanáctiny za každých 21 odpracovaných dnů.

Dodatková dovolená

v délce jednoho týdne je určena zaměstnancům (jejich okruh stanoví zákon), kteří pracují po celý kalendářní rok ve zhoršených pracovních podmínkách.

Délka dovolené

■ Základní výměra činí nejméně čtyři týdny, v podnikatelské sféře je možné v kolektivní smlouvě nebo ve vnitřním předpise zaměstnavatele dovolenou prodloužit o další týdny – neexistuje žádné zákonné omezení.

■ Pět týdnů je základní výměra dovolené v nepodnikatelské sféře a nelze ji prodloužit, pokud tak nestanoví zákon (např. učitelé 8 týdnů).

■ 28 týdnů činí mateřská dovolená (37 týdnů při porodu dvojčat a více dětí nebo jde-li o osamělou zaměstnankyni)

■ Nejdéle do věku tří let dítěte na základě žádosti zaměstnance poskytuje zaměstnavatel rodičovskou dovolenou rodičům dítěte nebo jednomu z nich. Ženy mají nárok na rodičovskou dovolenou po skončení mateřské dovolené, muži od narození dítěte.

Je nárok na „neplacenou dovolenou“?

Pojem „neplacená dovolená“ v právních předpisech neexistuje, i když je zaměstnanec u veřejnosti používán. Právní předpisy používají pojem omluvené neplacené pracovní volno poskytnuté zaměstnavatelem na žádost zaměstnance. Není na něj právní nárok, tzn., že jej zaměstnavatel nemusí zaměstnanci poskytnout a je podmíněno souhlasem zaměstnavatele a jeho provozními možnostmi.

Kdy se dovolená krátí?

Nejčastějším důvodem krácení dovolené je nemoc – po prvních 100 dnech pracovní neschopnosti se krátí o jednu dvanáctinu a o další 1/12 za každých následných 21 dnů pracovní neschopnosti. Zaměstnavatel může také krátit dovolenou z důvodu neomluvené absence.

Kdo určuje čerpání dovolené?

Čerpání dovolené (nástup na dovolenou) vždy určuje zaměstnavatel. Formu zákon nestanoví, proto může jít jak o jed

nostranné rozhodnutí zaměstnavatele, tak o schválení žádosti zaměstnance.

Pokud zaměstnavatel neurčil zaměstnanci (zaměstnanému celý rok) v daném roce vyčerpat alespoň čtyři týdny dovolené, je tak povinen učinit nejpozději do konce příštího kalendářního roku.

Čerpá-li se dovolená v několika celcích, musí jedna její část trvat minimálně dva týdny.

Výjimkou by byla situace, kdy před vyčerpáním dovolené ve volnu skončil pracovní poměr.

Dotatková dovolená musí být vždy vyčerpána – čerpá se přednostně, nelze ji proplatit!

Pracovní kázeň

Pracovní kázeň představuje dodržování povinností, které pro zaměstnance vyplývají z pracovněprávního vztahu (pracovní poměr, dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr). Dodržování pracovní kázně je třeba chápat jako základní předpoklad plnění pracovních úkolů. Na druhé straně kontrola dodržování pracovní kázně patří k základním povinnostem zaměstnavatelů, resp. jejich vedoucích zaměstnanců.

Podmínky pro pracovní život žen

Zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb., a související předpisy stanoví zaměstnavatelům povinnost zajišťovat se všemi zaměstnanci rovné zacházení pokud se týká jejich pracovních podmínek, odměňování za práci, odborné přípravy a příležitosti dosáhnout funkčního či jiného postupu v zaměstnání.

V pracovněprávních vztazích tedy platí zákaz jakéhokoli diskriminačního jednání.

Zásada rovného zacházení však v pracovněprávních vztazích neplatí absolutně vždy a ve všech případech.

Zákoník práce stanoví základní rámec pro vymezení takových případů, ve kterých „nerovný přístup“ nelze považovat za diskriminaci.

S ohledem na podmínky pro pracovní život žen se jedná především o tu část právní úpravy, která se týká:

- obecně všech žen
- žen z důvodu těhotenství a mateřství

Pracovní podmínky žen obecně

V rámci obecné právní úpravy pracovních podmínek žen a mužů, obsažené v § 224 zákoníku práce není žádná odlišnost. Zaměstnavatelé jsou povinni vytvářet zaměstnancům podmínky, které umožňují bezpečný výkon práce a jsou rovněž povinni tyto podmínky neustále zlepšovat.

Práce ženám zakázané

Diskriminací nejsou případy, kdy ženám výkon nějakého zaměstnání zakazuje právní předpis z důvodu ochrany zdraví žen obecně a v některých případech ochrany zdraví žen v souvislosti s jejich těhotenstvím a mateřstvím.

Právní úprava

Zákoník práce – v § 238 jsou stanoveny práce zakázané zaměstnankyním (obecný zákaz, nový zákoník práce již nepoužívá termín „žena“, ale důsledně uplatňuje terminologii „zaměstnankyně“, „zaměstnanec“) v odst. 1: „Zaměstnankyně nesmějí být zaměstnávány pracemi pod zemí při těžbě nerostů nebo při ražení tunelů a štol...“ Dále jsou stanoveny výjimky, které se vztahují na ženy, které tyto práce přímo nevykonávají. Jedná se o práce řídicí, administrativní a zdravotnické a studijní vykonávané v souvislosti s uvedenými ženám zakázanými manuálními pracemi.

Podle odst. 2: „Zaměstnankyně nesmějí být též zaměstnávány pracemi, které ohrožují jejich mateřství.. Ministerstvo zdravotnictví stanoví vyhláškou práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, zaměstnankyním - matkám do konce devátého měsíce po porodu.“

Podle odst. 3: „Těhotná zaměstnankyně, zaměstnankyně, která kojí a zaměstnankyně-matka do konce devátého měsíce po porodu nesmějí být zaměstnávány pra-

cemi, pro které nejsou podle lékařského posudku způsobilé.,,

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví ČR č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání.

Těhotným ženám jsou podle uvedené vyhlášky zakázány práce, kde je potřebné použití dýchacích izolačních přístrojů, práce s těžkými břemeny, práce ve zvláštních polohách, práce, kdy dochází k tlaku na břicho atp., obecně se jedná o práce ohrožující těhotenství.

Kojícím ženám jsou zakázány práce, které by mohly ohrozit zdraví dítěte, např. práce s jedy.

Matkám po porodu do konce devátého měsíce jsou zakázány práce, které by mohly ohrozit zdraví ženy, např. práce spojené s neúměrnou fyzickou zátěží.

Pracovní podmínky těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň-matek a zaměstnanců pečujících o dítě a o jiné fyzické osoby upravuje **zákoník práce v § 239 až § 242.**

Převedení na jinou práci:

■ Pokud těhotná zaměstnankyně nemůže vykonávat dosavadní práci proto, že je tato práce těhotným ženám zakázána, nebo která podle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství, je zaměstnavatel povinen převést ji dočasně na jinou práci, která je pro ni vhodná.

■ Pokud by žena po tomto převedení dosahovala nižšího výdělku, bude jí tento rozdíl kompenzován formou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství jako dávka nemocenského pojištění.

■ Požádá-li těhotná zaměstnankyně pracující v noci o převedení na denní práci, zaměstnavatel jí musí vyhovět!

■ Uvedená úprava platí i pro zaměstnankyně do konce devátého měsíce po porodu a pro kojící matky.

Pracovní cesta:

■ Těhotná zaměstnankyně a zaměstnankyně nebo zaměstnanec pečující o děti do věku osmi let mohou být vysláni na pracovní cestu mimo obvod obce svého pracoviště či bydliště pouze s jejich souhlasem.

■ Přeložit je může zaměstnavatel jen na jejich žádost.

Pracovní doba:

■ Požádá-li zaměstnankyně nebo zaměstnanec pečující o dítě mladší 15 let, těhotná zaměstnankyně, nebo zaměstnanec, který prokáže, že převážně sám dlouhodobě pečuje o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu, o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu stanovené pracovní doby, je zaměstnavatel povinen mu vyhovět, nebrání-li mu v tom závažné provozní důvody.

■ Zaměstnavatel nesmí zaměstnávat těhotné zaměstnankyně a zaměstnankyně nebo zaměstnance, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok, prací přesčas.

Kratší pracovní doba

Povinnost zaměstnavatelů zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud se týká jejich pracovních podmínek, odměňování za práci odborné přípravy a příležitosti dosáhnout funkčního či jiného postupu v zaměstnání se vztahuje na všechny zaměstnance, tedy i na ty, kteří mají se zaměstnavatelem sjednanou kratší pracovní dobu, než je stanovená týdenní pracovní doba.

Kratší pracovní doba (částečný pracovní úvazek)

■ se sjednává v pracovní smlouvě

■ povoluje se na žádost zaměstnankyně/zaměstnance

Na povolení kratší pracovní doby není právní nárok, podmínkou povolení kratší pracovní doby je ze strany zaměstnavatele skutečnost, že tomu nebrání závažné provozní důvody.

MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

Mateřská dovolená:

- Mateřská dovolená náleží ženě v souvislosti s porodem dítěte
- Mateřskou dovolenou poskytuje zaměstnavatel
- Délka mateřské dovolené činí minimálně 14 týdnů a maximálně 28 týdnů
- V určitých případech (vícečetný porod, osamělá žena), se mateřská dovolená prodlužuje až na 37 týdnů
- V rámci uvedených limitů je délka čerpání mateřské dovolené výhradně závislá na rozhodnutí ženy

Rodičovská dovolená:

- je poskytována zaměstnavatelem k prohloubení péče o dítě
- je poskytována na základě žádosti
- poskytuje se matce dítěte po skončení mateřské dovolené
- poskytuje se otci dítěte hned od narození dítěte
- Doba čerpání rodičovské dovolené je omezena věkem čtyř, resp. sedmi let dítěte (viz část II. – Rodičovský příspěvek)

Mateřskou a rodičovskou dovolenou jsou oprávněni čerpat matka i otec dítěte současně, v takovém případě však otcí nenáleží rodičovský příspěvek.

Návrat do zaměstnání:

Po ukončení mateřské dovolené má žena právo na zařazení na svoje původní pracoviště a původní práci.

Totéž platí pro muže, který čerpal rodičovskou dovolenou v rozsahu a době odpovídající mateřské dovolené.

Jestliže to není možné z důvodu, že bylo zrušeno jejich původní pracoviště, nebo práce odpadla, je zaměstnavatel povinen zařadit je na jiné vhodné místo podle pracovní smlouvy.

Po ukončení rodičovské dovolené mají jak muž, tak žena právo na zařazení na práci odpovídající jejich pracovní smlouvě.

PRÁVO NA ZAMĚSTNÁNÍ

je upraveno v § 10 – 13 zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 S b., v platném znění.

právem na zaměstnání rozumí právo fyzické osoby, která chce a může pracovat a o práci se uchází, na zaměstnání v pracovněprávním vztahu, na zprostředkování zaměstnání a na poskytnutí dalších služeb za podmínek stanovených tímto zákonem.

Podle § 10 citovaného zákona se **Každá fyzická osoba se může rozhodnout:**

- zda chce pracovat nebo ne
- zda bude pracovat v pracovněprávním vztahu podle zákoníku práce nebo zda bude vykonávat samostatnou výdělečnou činnost podle živnostenského zákona
- zda bude pracovat na území ČR nebo v zahraničí

Pracovní povinnost fyzické osoby není dána zákonem, neexistuje proto v ČR povinnost pracovat.

Nezaměstnanost není trestným činem.

Pokud fyzická osoba dosahuje příjmů ke své obživě jiným legálním způsobem, resp. má své vlastní prostředky k obživě a pokud mu stačí k zaplacení povinného zdravotního pojištění a případně k zaplacení (nepovinného) důchodového pojištění, nic jí nenutí pracovat.

Pokud fyzická osoba chce (resp. musí) pracovat, aby se uživila) má právo si sama svobodně zvolit a najít zaměstnání a vykonávat je na celém území ČR, nebo v zahraničí.(§ 12 zákona o zam.)

Pokud si fyzická osoba sama není schopna zabezpečit zaměstnání, má právo (nikoli povinnost) požádat o zabezpečení zaměstnání úřad práce.

Právem na zaměstnání

je právo fyzické osoby, která chce a může pracovat a o práci se uchází, na zaměstnání v pracovněprávním vztahu (dále jen zaměstnání), na zprostředkování zaměstnání a na poskytnutí dalších služeb za podmínek stanovených tímto zákonem. (§ 10 zákona o zaměstnanosti)

§ 12 zákona o zaměstnanosti pak stanoví závazná pravidla, kterými se musí zaměstnavatel řídit nejen při vzniku pracovněprávního vztahu, ale již ve fázi nabídek zaměstnání:

Účastníkům právních vztahů vznikajících podle tohoto zákona je zakázáno činit nabídky zaměstnání, které

- mají diskriminační charakter
- nejsou v souladu s pracovněprávními nebo služebními předpisy
- odporují dobrým mravům

Zaměstnavatel nesmí při výběru zaměstnanců vyžadovat informace týkající se národnosti, rasového nebo etnického původu, politických postojů, členství v odborových organizacích, náboženství, filozofického přesvědčení, sexuální orientace, není-li jejich vyžadování v souladu s § 4 odst. 3 a 4, dále informace, které odporují dobrým mravům, a osobní údaje, které neslouží k plnění povinností zaměstnavatele stanovených zvláštním právním předpisem. Na žádost uchazeče je zaměstnavatel povinen prokázat potřebnost požadovaného údaje. Hledisko pro výběr zaměstnanců musí zaručovat rovné příležitosti všem fyzickým osobám ucházejícím se o zaměstnání. Ustanovení § 4 odst. 3 platí i zde.

Při nabídce zaměstnání a rovněž při přijímacím pohovoru a s tím souvisejícím zjišťování údajů potřebných pro přijetí nového zaměstnance jsou uvedeným ustanovením zákona o zaměstnanosti stanoveny mantinely takovému zjišťování. Zaměstnavatel se může ptát pouze na to, co přímo souvisí s výkonem zaměstnání.

Má ho zajímat profesní zdatnost uchazeče o zaměstnání, nikoli jeho rodinný nebo osobní život apod.

Pokud by se prokázalo, že zaměstnavatel porušuje tato závazná pravidla, např. tím, že uchazeči klade v rámci výběrového řízení otázky diskriminačního charakteru, mohl by od úřadu práce obdržet pokutu.

Uvedené ustanovení zákona o zaměstnanosti úzce souvisí a také odkazuje na ustanovení § 4 zákona o zaměstnanosti:

§ 4

Rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání

Účastníci právních vztahů podle § 3 odst. 1 písm. a), c) a d) jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání; za nerovné zacházení se nepovažuje rozlišování, které stanoví tento zákon nebo zvláštní právní předpis.

Při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, státního občanství, sociálního původu, rodu, jazyka, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, majetku, manželského a rodinného stavu nebo povinnosti k rodině, politického nebo jiného smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo politických hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů; diskriminace z důvodu těhotenství nebo mateřství se považuje za diskriminaci z důvodu pohlaví. Za diskriminaci se považuje i jednání zahrnující podněcování, navádění nebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci.

Dojde-li při uplatňování práva na zaměstnání k porušování práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení nebo k diskriminaci, má fyzická osoba právo se domáhat, aby

- bylo upuštěno od tohoto porušování
- byly odstraněny následky tohoto porušování

- jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění (omluva)

Pokud byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost a nebylo postačující zajištění nápravy podle odstavce 10, má právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Výši náhrady podle odstavce 11 určí na návrh fyzické osoby soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práv a povinností došlo.

Úřad práce může uložit pokutu zaměstnavateli, u kterého v rámci jeho kontrolní činnosti zjistí diskriminační jednání.

Zprostředkování zaměstnání

§ 18 – 21 zákona o zaměstnanosti

- Zprostředkování zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání zabezpečují úřady práce, dále pak právnické nebo fyzické osoby, pokud mají k této činnosti povolení (agentury práce)
- při zprostředkování zaměstnání pro občany se změněnou pracovní schopností úřady práce spolupracují s organizacemi zřízenými k pracovní rehabilitaci a zaměstnávání invalidních občanů
- úřad práce zprostředkovává zaměstnání na celém území ČR
- v případech vyhlášených platnou mezinárodní smlouvou mohou úřady práce zprostředkovávat zaměstnání z ČR do zahraničí a ze zahraničí do ČR
- zprostředkovat zaměstnání do zahraničí je možné zprostředkovat uchazeči nebo zájemci o zaměstnání jen s jeho předchozím souhlasem
- nabídka volných pracovních míst v zemích EU a ve Švýcarsku je zprostředkovávána prostřednictvím služby EURES
- úřady práce upravují volný pohyb osob v rámci ES podle právních předpisů o zaměstnanosti platných v rámci EU,

- úřad práce je povinen poučit zájemce o zaměstnání a uchazeče o zaměstnání o jejich právech a povinnostech, zejména o povinnosti poskytnout úřadu práce potřebnou součinnost při zprostředkovávání zaměstnání a o povinnosti řídit se pokyny úřadu
- uchazeč i zájemce o zprostředkování práce obdrží písemné poučení o právech a povinnostech
- žádost s uchazečem nebo zájemcem sepíše úřad práce

Fyzická osoba si může zabezpečit zaměstnání prostřednictvím úřadu práce, a to

- a) jako zájemce o zaměstnání
- b) jako uchazeč o zaměstnání

Informace o možnostech zaměstnání a volných pracovních místech může fyzická osoba požadovat u jakéhokoli úřadu práce.

Fyzická osoba má právo na zprostředkování vhodného zaměstnání. (§ 20)

Vhodným zaměstnáním je, pokud zákon nestanoví jinak, zaměstnání:

- a) které zakládá povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění příspěvek na státní sociální politiku zaměstnanosti,
- b) jehož délka pracovní doby činí nejméně 80% stanovené týdenní pracovní doby,
- c) které je sjednáno na dobu neurčitou, nebo na dobu určitou delší než 3 měsíce a
- d) které odpovídá zdravotní způsobilosti fyzické osoby a pokud možno její kvalifikaci, schopnostem, dosažitelné délce doby zaměstnání, možnosti ubytování a dopravní dosažitelnosti zaměstnání.

Pro uchazeče o zaměstnání, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání po dobu delší než jeden rok, je vhodným zaměstnáním i takové, které sice splňuje uvedené podmínky, ale délka jeho pracovní doby je alespoň 50% týdenní pracovní doby.

Fyzická osoba, která je vedena v evidenci úřadu práce, je povinna tomuto úřadu sdělit zdravotní omezení v rozsahu potřebném pro vyhledání vhodného zaměstnání, za zákonem daných podmínek je tato osoba povinna se podrobit lékařskému vyšetření za účelem posouzení zdravotního stavu v nezbytně nutném rozsahu.

Náklady spojené s posouzením zdravotního stavu hradí úřad práce.

Pokud by se fyzická osoba odmítla podrobit lékařskému vyšetření, bude z evidence v souladu se zákonem vyřazena.

Osobní údaje o uchazečích a zájemcích o zaměstnání, které úřad práce eviduje, je oprávněn použít výhradně pro účely zprostředkování zaměstnání.

Uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání může být pouze fyzická osoba.

Kdo je zájemce o zaměstnání - § 22 - 23 zákona o zaměstnanosti

■ Zájemcem o zaměstnání je fyzická osoba, která se může evidovat jako zájemce u kteréhokoli úřadu práce bez ohledu na trvalé bydliště.

■ Zájemce o zaměstnání není státem zdravotně pojištěn.

■ Zájemce o zaměstnání je povinen spolupracovat s úřadem práce při vyhledávání vhodného zaměstnání a pokud tak nečiní, úřad práce jej z evidence vyřadí.

■ Vyřadit zájemce o zaměstnání může úřad práce i na jeho vlastní žádost.

■ Úřad práce vede evidenci zájemců o zaměstnání s jejich identifikačními údaji, jako je zdravotní stav, kvalifikace, praxe...

Evidovat se jako zájemce o zaměstnání je vhodné pro ty fyzické osoby, které z nejrůznějších důvodů nežijí na adrese trvalého bydliště a mají zájem o zprostředkování zaměstnání.

Kdo je uchazečem o zaměstnání - § 24 - 33 zákona o zaměstnanosti

Uchazečem o zaměstnání je fyzická osoba, který není v pracovním nebo obdob-

ném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, ani se nepřipravuje soustavně na povolání a který se **osobně** u úřadu práce uchází **na základě písemné žádosti** o zprostředkování vhodného zaměstnání.

Úřad práce vyhoví každé žádosti, která splňuje zákonné podmínky a uchazeče zařadí do příslušné evidence.

Zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání:

■ Pokud fyzická osoba zažádá o zprostředkování zaměstnání (zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání) do tří pracovních dnů po skončení zaměstnání nebo jiných činností, které jsou považovány za náhradní doby zaměstnání (§ 41, odst. 3 z. o zam., např. péče o dítě do čtyř let) zařadí se do evidence uchazečů o zaměstnání ode dne nástupu ledujícího po skončení zaměstnání nebo náhradní doby.

■ V ostatních případech se fyzická osoba zařadí dnem podání písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání.

Ukončení zaměstnání dokládá fyzická osoba:

■ zápočtovým listem nebo

■ písemným ukončením pracovního poměru (dohodou, výpovědí) nebo

■ v krajním případě čestným prohlášením

■ náhradní dobu dokládá např. rozhodnutím přísl. orgánu nebo potvrzením

V písemné žádosti o zařazení do evidence se uvádějí:

■ identifikační údaje uchazeče

■ údaje o jeho kvalifikaci

■ údaje o získaných pracovních zkušenostech (praxe)

■ zájem o určitá zaměstnání

■ zdravotní omezení

Do evidence uchazečů o zaměstnání

Změny skutečností rozhodných pro vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání

■ je uchazeč povinen hlásit úřadu práce nejpozději do 8 kalendářních dnů

- důvod, proč se uchazeč ve stanoveném termínu nedostavil na ÚP je rovněž povinen hlásit nejpozději do osmi kalendářních dnů
- změnu trvalého bydliště je uchazeč rovněž povinen hlásit ÚP do 8 kalendářních dnů, ten pak převede evidenci uchazeče na příslušný úřad práce
- Nástup do zaměstnání je uchazeč povinen hlásit ÚP nejpozději den před nástupem do zaměstnání a do 8 dnů doložit vznik pracovněprávního vztahu

mohou být zařazeni i cizinci kteří nepotřebují povolení k zaměstnání (mají trvalý pobyt v ČR) nebo občané Evropské unie, protože na trhu práce mají u nás stejná práva jako čeští občané.

Ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání

Uchazeči o zaměstnání ukončí úřad práce vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání dnem

- nástupu do zaměstnání, s výjimkou případů kdy uchazeč dosahuje max. poloviny minimální mzdy a pracuje v rozsahu kratším než je polovina týdenní prac. doby, a to na základě **pisemného oznámení** uchazeče o zaměstnání
- podání písemné žádosti uchazeče o zaměstnání o ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání
- nástupu výkonu trestu odnětí svobody, nebo
- následujícím po dni úmrtí uchazeče o zaměstnání nebo dnem následujícím po prohlášení uchazeče o zaměstnání za mrtvého.

Vyřazení z evidence uchazečů

o zaměstnání je řešeno v §30 zákona o zaměstnanosti. Uchazeč o zaměstnání je z evidence vyřazen rozhodnutím, jestliže nastane některá okolnost uvedená v tomto paragrafu, např. maří součinnost s úřadem práce, odmítne se podrobit zdravotní prohlídce, pracuje načerno atp.

Zvýšená péče úřadů práce při zprostředkování zaměstnání

Při zprostředkování zaměstnání se věnuje zvýšená péče uchazečům o zaměstnání, kteří ji pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných vážných důvodů potřebují.

Zprostředkováním zaměstnání se rozumí vyhledávání zaměstnání pro fyzickou osobu, která se o práci uchází a vyhledání vhodných zaměstnanců pro zaměstnavatele podle jejich požadavků.

Zprostředkování zaměstnání úřady práce je bezplatné!

PODPORA V NEZAMĚSTNANOSTI A PODPORA PŘI REKVALIFIKACI

Podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci je peněžitá dávka, o které rozhoduje úřad práce, kde je uchazeč o zaměstnání evidován. Pro nárok na podporu jsou zákonem o zaměstnanosti stanoveny závazné podmínky.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč o zaměstnání, který doloží, že vykonával v délce alespoň 12 měsíců v posledních třech letech zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, která zakládala povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. (nezapočítává se dohoda o provedení práce).

- O poskytnutí podpory nezaměstnanosti musí uchazeč písemně požádat příslušný úřad práce (u kterého je veden jako uchazeč o zaměstnání).
- Poživateli starobního důchodu nárok na podporu v nezaměstnanosti nevznikne.

Nárok na podporu při rekvalifikaci má uchazeč, který se zúčastní rekvalifikace zabezpečované úřadem práce a ke dni, ke kterému má být podpora při rekvalifikaci přiznána, není poživatelem starobního důchodu.

O podporu při rekvalifikaci nemusí uchazeč žádat, úřad práce o ní rozhoduje automaticky ze zákona při zařazení uchazeče do rekvalifikace.

Rekvalifikací se rozumí

■ získání nové kvalifikace nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání

■ Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických znalostí a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání.

■ Rekvalifikaci může provádět pouze akreditované zařízení a vzdělávací nebo zdravotnické zařízení, které má akreditované vzdělávací programy. Akreditovaným zařízením, vzdělávacím nebo zdravotnickým zařízením s akreditovanými vzdělávacími programy se rozumí vzdělávací zařízení podle zvláštních právních předpisů nebo zařízení, popřípadě ke vzdělávání určený útvar zaměstnavatele, které získají akreditaci ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Zájemce o zaměstnání podporu při rekvalifikaci neobdrží.

Podpora při rekvalifikaci je poskytována po celou dobu rekvalifikace, pokud nenastanou překážky pro její výplatu (dávkový nem. pojištění, starobní důchod atp.).

Délka poskytování podpory v nezaměstnanosti

■ Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění zákonem stanovených podmínek ode dne podání písemné žádosti o podporu v nezaměstnanosti.

■ Skutečnosti potřebné pro přiznání podpory je uchazeč povinen doložit.

■ Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek po podpůrní dobu.

Podpůrní doba činí u uchazeče o zaměstnání

- do 50 let věku 6 měsíců
- od 50 do 55 let věku 9 měsíců
- nad 55 let věku 12 měsíců

Rozhodující pro délku podpůrní doby je věk uchazeče o zaměstnání dosažený ke dni podání žádosti o podporu v nezaměstnanosti.

Výše podpory při nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci

■ Výše podpory se stanoví procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku, který byl u uchazeče zjištěn a naposledy používán pro pracovněprávní účely v jeho posledním ukončeném zaměstnání v rozhodném období (podle zákona o mzdě).

■ U uchazečů, kteří naposledy před evidencí vykonávali samostatnou výdělečnou činnost, se podpora stanoví procentní sazbou z posledního vyměřovacího základu odváděného na důchodové pojištění.

Procentní sazba podpory v nezaměstnanosti činí:

■ první tři měsíce podpůrní doby 50%

■ zbývající podpůrní dobu 45% průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu nebo průměru součtu těchto výdělků.

Výše podpory při rekvalifikaci činí po celou dobu 60% z průměrného měsíčního čistého výdělku nebo z doby náhradní nebo z vyměřovacího základu.

Maximální výše podpory činí 2,5 násobek a při rekvalifikaci 2,8 násobek částky životního minima platného pro jednotlivce staršího 26 let věku ke dni podání žádosti o podporu nebo ke dni nástupu na rekvalifikaci.

Výplata podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci se provádí vždy v následujícím kalendářním měsíci.

V odůvodněných případech může být vyplacena uchazeči záloha.

Pokud se dodatečně zjistí, že byla podpora v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci uchazeči vyplacena ve vyšší částce, než odpovídá předpisům, nebo neoprávněně, je uchazeč povinen neoprávněně vyplacenou částku vrátit.

Nárok na vrácení zaniká uplynutím pěti let ode dne jejich přiznání.

KDE SE DOZVÍTE VÍCE :

■ **Úřady práce jednotlivých krajů nebo městských částí**

■ **Občanská poradna**

Jakubská 3

Praha 1

☎ 222 310 110

■ **Občanská poradna REMEDIUM**

Křišťanova 1698/15, Praha 3

☎ 272 743 360

■ **R-Mosty, o.s.**

Havlíčkovo nám. 300/10, Praha 3

130 00, tel./fax: 222 581 247

mobil: 602 399 825

e-mail: kancelar@r-mosty.cz

www.r-mosty.cz

MÍSTO PRO VAŠE POZNÁMKY

A series of horizontal dotted lines for writing notes, spanning the width of the page.

MÍSTO PRO VAŠE POZNÁMKY

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Sociálně právní rádce

Autoři:

Mgr. Dana Hacaperková
Mgr. Jana Chárová
JUDr. Daniela Světlíková
JUDr. Jaroslava Štamberková
JUDr. Hana Frištenská
Pavčina Radlová

Grafická úprava a sazba:

Zuzana Vosátková

Tisk:

Tiskárna Lukáš Sobotka
Řečany nad Labem

ISBN 978-80-254-0045-6

Vydala společnost R-Mosty, o. s.

www.r-mosty.cz

© R-Mosty, o. s. 2007

Autoři publikace využili zejména tyto zdroje informací:
Sbírka zákonů ČR, Směrnice Evropské unie, Internetové portály MPSV ČR,
MMR ČR a www.spolcest.cz

TATO PŘÍRUČKA JE FINANCOVÁNA
V RÁMCI PROJEKTU TRANSITION FACILITY 2004

společnost poskytující sociální služby vyloučené romské komunitě

KDO JSME?

Jsme organizace poskytující sociální, vzdělávací a volnočasové služby. Posláním občanského sdružení R-Mosty je nabídnout smysluplné naplnění volného času dětem a mládeži a pomoc sociálně vyloučené romské komunitě v hlavním městě Praze včetně konzultačních a poradenských služeb.

CO DĚLÁME?

Naše práce má v současnosti 2 základní složky:

- * Vzdělávací a motivační práce s dětmi a mládeží
- * Sociální poradenství pro dospělé a podpora mládeže a dospělých při vstupu na trh práce

JAKÉ SLUŽBY NABÍZÍME?

* **Sociální a právní poradenství**, které se týká bydlení, zaměstnání, diskriminace, vzdělávání, systému zdravotní a sociální péče, dluhů a exekucí, rodinných vztahů a dalších příbuzných témat

* **Nízkoprahový klub pro děti a mládež**, kde mohou děti anonymně a bezplatně trávit svůj volný čas, využívat poradenství našich kontaktních pracovníků, používat internet, hudební nástroje, hry, ale i navštěvovat doučovací skupinky a další zájmové kroužky (tanec, kytara...)

Součástí klubu je i projekt Příprava romské mládeže na trh práce, který dětem pomáhá ve výběru vhodného povolání a dalšího vzdělávání.

* **Dílna romských žen** je určena pro ty, ženy, které chtějí zlepšit své postavení na trhu práce nebo i samostatně podnikat. Nabízíme doučovací kurzy počítačů, šití, ručních prací, ale i oficiální rekvalifikace s akreditací MŠMT v oborech manikúra, vizážistika, servírka, kuchařka a dalších. Zprostředkováváme rekvalifikace na přání i pro jednotlivce.

JAK SE S NÁMI SPOJÍTE?

Sídlíme na Havlíčkově náměstí 300,
Praha 3; v prvním patře základní školy
Telefon: 222 581 247
nebo: 602 399 825 nebo 836

e-mail: kancelar@r-mosty.cz
web: www.r-mosty.cz